

Tom IV.

Styczeń — Marzec 1924 r.

Zeszyt 1—3.

I kw. 1924 opr. 1159

SAMORZĄD MIEJSKI

MIESIĘCZNIK

ORGAN ZWIĄZKU MIAST POLSKICH

Poświęcony sprawom samorządu miast w Polsce.

Redakcja i Administracja, Warszawa Miodowa 7. — Tel. 107 - 11.

„ZAKŁADY GRAFICZNE—WUZET”, WARSZAWA, MIODOWA 23.

Wydawca: Związek Miast Polskich.

Redaktor: Henryk Grotowski.

Treść zeszytu styczeń—marzec 1924 r.

	Str.
1) Dr. L. Zieliński: „Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych” referat wygłoszony na VII Og. Zjeździe Przedst. Miast w Katowicach	1
2) Dr. P. Wielgus: „Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w praktycznym zastosowaniu”	21
3) J. Piekałkiewicz: „Nasza nowa waluta”	36
4) „Waloryzacja danin komunalnych”	62
5) Skorowidz ustaw i rozporządzeń za czas od 1-go stycznia do 15 marca 1924 r., sporządzony na podstawie „Dziennika Ustaw R. P.,” „Monitora Polskiego” i Dzienników Urzędowych Ministerstw	74
6) Skorowidz rzeczowy druków Sejmu za okres od 1 stycznia do połowy marca 1924 r.	106

Dr. LUDWIK ZIELIŃSKI.

Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych ¹⁾.

Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych została przedstawiona Sejmowi przez Rząd dn. 27 kwietnia r. b. w opracowaniu, przyjętem przez Radę Ministrów i różniącym się znacznie od tekstu, uchwalonego przez Ciała Prawodawcze, a mianowicie przez Sejm w III-im czytaniu dn. 3 sierpnia r. b., a następnie przez Senat dn. 11 sierpnia r. b. bez dalszych zmian.

Należy podkreślić, że wbrew uzusowi, przyjętemu przez poprzedni Sejm, który na posiedzenia swych Komisji w ważnych sprawach samorządowych, jak np. przy rozpatrywaniu ustawy o rozbudowie miast, zapraszał w charakterze rzeczoznawców przedstawicieli samorządu, wychodząc ze słusznego założenia, że nie ubliża instytucji prawodawczej zasięganie opinii zrzeszenia wszystkich miast polskich, — obecna Komisja Skarbowa Sejmu odrzuciła podanie Zarządu Związku Miast o dopuszczenie przedstawicieli Związku Miast na posiedzenie Komisji, celem umożliwienia Zarządowi obrony na plenum Komisji poglądów samorządów miejskich, i w ten sposób głos Związku Miast, obejmującego nieledwie całość miast Rzeczypospolitej, nie został przez Komisję Sejmową wysłuchany. Obecnie obowiązkiem moim, jako referenta Zarządu, jest złożyć Zjazdowi sprawozdanie ze stanowiska zajętego przez Komisję Finansową Zarządu i cały Zarząd w sprawie projektu ustawy, opracowanego przez Ministerstwo Skarbu i kroków, poczynionych przez Zarząd, celem obrony interesów miejskich, na których pieczy Związek miast winien stać, a następnie kry-

¹⁾ Referat wygłoszony na ogólnem zebraniu delegatów Związku Miast Polskich 8—9-go września w Katowicach.

tycznie rozpatrzyć samą ustawę o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, uchwaloną przez Ciała Prawodawcze i wypowiedzieć dezyderaty de lege ferenda, które będą mogły znaleźć uwzględnienie przy opracowywaniu stałej ustawy o skarbowości komunalnej.

Komisja Finansowa Zarządu Z. M. znajdowała się w stałym kontakcie z autorami projektu ustawy i, rozważywszy szczegółowo najpierw zasadnicze tezy, opracowane w Ministerstwie Skarbu, które miały służyć za podstawę do opracowania projektu, a następnie sam projekt ustawy, zwróciła się do p. Ministra Skarbu z memorjałem w dn. 18 kwietnia r. b., którego odpis znajduje się w kancelarii Zarządu i jest dostępny w każdej chwili dla członków Zjazdu. Gdy okazało się, że w niektórych ważnych punktach różniły się zasadniczo poglądy Zarządu Z. M. i opracowania rządowego zarówno na same podstawy finansowe projektu, jak i na stosunek władz nadzorczych do władz samorządowych, Zarząd zwrócił się do referenta, p. posła J. Michalskiego, i na kilku konferencjach przedstawił p. referentowi sejmowemu swe poglądy na złożony przez Rząd projekt ustawy, a następnie, po odmowie dopuszczenia przedstawicieli Zarządu w charakterze rzeczoznawców na posiedzenie Komisji Skarbowej, zaprosił szereg posłów na naradę w sprawie rzeczzonego projektu, celem zaznajomienia ich ze stanowiskiem Związku Miast.

Aczkolwiek dzisiejsza ustawa bynajmniej jeszcze nie jest doskonałą i nie uwzględnia w należyтым stopniu interesów miast polskich, to jednak i to w pewnym stopniu, dzięki staraniom Zarządu, i przytoczonym naradom z członkami naszych Ciał Prawodawczych, udało się wprowadzić niektóre korzystne zmiany i nie dopuścić do niektórych uchwał, któreby były mogły w bardzo niekorzystny sposób odbić się na finansach miejskich, a przez to samo na rozwoju miast w Polsce.

Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, jak sama nazwa wskazuje, jest „tymczasową” i jako taka nie ma na celu stworzenia jednolitego stałego systemu skarbowości komunalnej w Polsce, co według zdania Komisji Skarbowej Sejmowej jest na razie niemożliwym bez uprzedniego stworzenia jednolitej organizacji samorządu terytorjalnego w dawnych 3 zaborach, lecz tylko zasilenie finansów komunalnych i stopniowe usuwanie różnic, jakie istnieją w poszczególnych dzielnicach polskich, aby w ten sposób przysposobić grunt i przygotować budowę unifikacji finansów Państwa i samorządu w przyszłości. Jako tymczasowa, obowiązywać ma tylko do czasu wydania ustawy o jednolitej organizacji samorządu dla całego Państwa.

Ustawa według zdania jej autorów, co z uznaniem podkreśla również Komisja Skarbowa Sejmu, „niweluje ważniejsze różnice międzydzielnicowe

w dziedzinie skarbowości komunalnej" i podług Komisji Sejmowej zmierza do wytknięcia linii, po której iść winna ostateczna reforma zasadnicza w tej dziedzinie.

Ustawa zajmuje się tylko skarbowością gromad, gmin miejskich i wiejskich oraz powiatowych związków komunalnych, pozostawiając na boku uregulowanie skarbowości samorządu wojewódzkiego, które według ustawy z dn. 26 września 1922 roku należy do samodzielnej działalności ustawodawczej sejmików wojewódzkich. Dla samorządu wojewódzkiego został tylko zgóry zarezerwowany pewien odsetek źródeł dochodowych, z przeznaczonych z mocy ustawy wpływów łącznie dla samorządów wszelkich kategorii.

Ustawa w ostatecznej redakcji zajmuje się wyszczególnieniem źródeł dochodowych, dostępnych dla komun i określeniem władz nadzorczych nad samorządem, ich stosunkiem do ciał komunalnych, oraz sposobem wymiaru i poboru danin komunalnych i uprawnień karnych władz samorządowych w stosunku do płatników.

Na czoło wysuwa się w paragrafie 1-ym przepis zasadniczy o granicach prawa zatwierdzania przez władze nadzorcze uchwał ciał komunalnych, a mianowicie, że uchwały w sprawie pobierania samoistnych podatków komunalnych podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych, natomiast uchwały w sprawie dodatków komunalnych do podatków państwowych wymagają zatwierdzenia, tylko przy ustanawianiu dodatków do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków, przetworów wódczanych i spirytusowych.

O ile przy nakładaniu na ludność ciężarów w formie podatków samoistnych kompetencje ciał samorządowych, jak widzimy, są silnie ograniczone i każda uchwała wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej, o tyle co do opłat za używanie urządzeń komunalnych i zakładów miejskich dobra publicznego oraz za świadczenia przedsiębiorstw miejskich, jak również za czynności i poświadczenia urzędowe organów komunalnych, komuny nie są skrępowane, ich uchwały nie podlegają zatwierdzeniu władzy nadzorczej, która, gdy widzi, że wysokość wymienionych opłat jest nieodpowiednia, ma w swoim rozporządzeniu dwa uprawnienia, a mianowicie: może według artykułu 27 ustęp III żądać w każdym czasie zmiany lub zniesienia uchwał, dotyczących opłat administracyjnych, gdyby się okazało, że opłaty te są niewspółmiernie wysokie w stosunku do kosztów utrzymania tej gałęzi zarządu komunalnego, za której czynności opłaty są pobierane, — zaś według art. 28 punkt II, ustęp ostatni, władza nadzorcza może, o ile opłaty (ceny) za używanie przedsiębiorstw komunalnych względnie ceny za dostarczone przez nie przedmioty nie pokrywają kosztów łącznie

z oprocentowaniem i amortyzacją kapitału zakładowego, nakazać podwyższenie ich.

Gminy miejskie pod względem ich stosunku do władz nadzorczych są podzielone w ustawie na 3 kategorie:

a) miasta nie wydzielone i miasta małopolskie, liczące poniżej 15-tu tysięcy mieszkańców, podlegają władzy nadzorczej wydziałów powiatowych;

b) gminy miejskie, wydzielone z powiatowych związków komunalnych, wszystkie gminy miejskie w byłej dzielnicy pruskiej oraz miasta małopolskie, liczące powyżej 15 tysięcy mieszkańców, podlegają kompetencji wydziałów wojewódzkich;

c) Warszawa i miasta, liczące powyżej 100 tysięcy mieszkańców, znajdują się pod bezpośrednim nadzorem ministra Spraw Wewnętrznych, działającego w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Uchwała, podlegająca zatwierdzeniu władzy nadzorczej, staje się automatycznie prawomocną, o ile komuna, w ciągu 30 dni od doręczenia właściwej władzy nadzorczej uchwały, nie otrzyma zawiadomienia o odmowie zatwierdzenia. Zatwierdzona uchwała ma moc obowiązującą od dnia jej powzięcia, jeżeli w uchwale lub w zatwierdzeniu nie został oznaczony dzień późniejszy.

Ustalenie wzajemnego stosunku gmin miejskich i władz nadzorczych podlegało największym wahaniom w toku prac nad niniejszą ustawą. Projekt rządowy nie czynił różnic między miastami wydzielonymi i niewydzielonymi pod względem finansowym, przeprowadzając w ten sposób finansowe uniezależnienie miast niewydzielonych od powiatowych związków komunalnych i poddanie ich bezpośrednio kompetencji wydziałów wojewódzkich. Komisja Skarbowa Sejmu odrzuciła wysuniętą przez Rząd zasadę uniezależnienia wszystkich bez wyjątku gmin miejskich od powiatów, a to wychodząc z założenia, że unormowanie wydzielenia małych miast z powiatowych związków komunalnych należy pozostawić ustawie o organizacji samorządu, a nie rozstrzygać tej sprawy w ustawie tymczasowej, mającej na celu tylko doraźne uregulowanie finansów komunalnych. Komisja poczyniła tylko jeden wyjątek od tej reguły, uniezależniając od samorządu powiatowego miasta małopolskie ponad 25,000 mieszkańców, zaś plenum Sejmu zgodziło się na uniezależnienie finansowe gmin miejskich w Małopolsce już od 15,000 mieszkańców.

Sukcesem Zarządu Z. M. było skłonienie miarodajnych czynników prawodawczych do skreślenia z projektu rządowego pierwotnego art. 40, głoszącego, że władza nadzorcza, przy rozpatrywaniu sprawy i wydaniu orzeczenia, winna kierować się zarówno względami legalności, jak celowości. Zarząd Z. M. w swym memorjale wykazywał, że przyznanie władzy

nadzorczej prawa badania uchwał rad miejskich pod względem celowości, godzi w zasadę autonomji samorządu, który winien sam baczyć, żeby uchwały władz samorządowych były celowe, a rzeczą władz nadzorczych jest pilnować, by uchwały te były zgodne z obowiązującymi prawami i przepisami. Takie rozszerzenie atrybucji władzy nadzorczej, jak projektował Rząd, otwierało nieograniczone pole do samowoli władz administracyjnych, szczególnie na prowincji, każdy bowiem urzędnik administracyjny, może „celowość” rozumieć inaczej i mielibyśmy napewno liczne wypadki, że to, co w jednym miejscu byłoby uważane za nie celowe i uchwała nie zatwierdzona, to właśnie inny urzędnik administracyjny uważałby za celowe i wskazane. Już dotychczas zdarzało się nieraz, że władze administracyjne wprost targowały się z samorządem o to, pod jakimi warunkami mogą być zatwierdzone uchwały związków komunalnych, gdyż pojęcie celowości jest zawsze nieokreślone i subiektywne. Również ważnem ulepszeniem ustawy jest przychylenie się prawodawcy, zgodnie z opinią Związku Miast, do skrócenia terminu, w którym władza nadzorcza obowiązana jest zawiadomić komunę o odmowie zatwierdzenia uchwały — do 30 dni, gdy projekt rządowy przewidywał termin 6-tygodniowy.

Źródła dochodowe wyszczególnione w ustawie, a dotyczące gmin miejskich są następujące:

1) podatek od gruntów na obszarze gmin miejskich (art. 4-ty) może być pobierany zarówno w postaci dodatku do państwowego podatku gruntowego, jak i samoistnego podatku komunalnego, przyczem place budowlane w obrębie gmin miejskich mogą być pociągnięte do silniejszego opodatkowania od zwykłych gruntów;

2) podatek od kopalń (art. 5-ty) na rzecz związków komunalnych, na których obszarze znajdują się kopalnie węgla, soli lub ropy, z wyjątkiem żup solnych, będących w zarządzie państwowym — od ilości wydobytego materiału, w wysokości maksimum 1% ceny, względnie wartości sprzedaży. Należy zauważyć, że podatku powyższego nie znajdujemy w projekcie rządowym i został on wstawiony przez Komisję Skarbową Sejmu, która jako motyw przytacza w swem sprawozdaniu tę okoliczność, że obszary górnicze wymagają największych inwestycji, które winny obciążać miejscowy samorząd, słusznem więc jest, żeby samorząd pokrywał odnośne wydatki specjalnym podatkiem, pobieranym od wydobywanych na swoim terytorjum bogactw. Nie wyposażenie lokalnych samorządów w tego rodzaju źródła dochodowe jest według Komisji Sejmowej główną przyczyną niesłychanego zaniedbania, w jakim się okręgi górnicze w Polsce znajdują;

3) podatek od budynków na obszarze gmin miejskich (art. 6) może być pobierany w postaci dodatku do państwowego podatku od nieruchomości

mości, albo w postaci samoistnego podatku, przyczem do 31 grudnia r. b. gminy miejskie w b. dzielnicach rosyjskiej i austriackiej mają prawo korzystać z uprawnień, nadanych im ustawą z dn. 17 grudnia 1921 roku. Budynki położone na obszarze gmin wiejskich, przyłączonych do miasta po 1 stycznia 1919 roku mogą być obciążone tylko do tej wysokości, do której byłyby obciążone, gdyby przyłączenie nie nastąpiło, a to na przeciąg 5 lat od roku, w którym przyłączenie nastąpiło;

4) podatek od lokali (art 7), ustanowiony przez ustawę o zasilaniu finansów komunalnych z dn. 17 grudnia 1921 roku, rozciąga się na cały obszar Rzeczypospolitej, ustawa ogranicza jednak swobodę gmin w normowaniu skali tego podatku przepisem, że stopa podatku od lokali nie może przekroczyć normy, którą na każdy rok podatkowy oznaczy Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, przyczem wolne od podatku są wszystkie lokale zajmowane przez inwalidów, wdowy, sieroty tychże, pobierających rentę inwalidzką oraz emerytów, pobierających wsparcia na starość i niemoc. Powyższe ograniczenie kompetencji komun zostało utrzymane przez Komisję Skarbową i uchwalone przez Ciała Prawodawcze wbrew opinii Związku Miast, który w memorjałach złożonych Ministrowi Skarbu i Komisji Sejmowej, dowodził, że pozostawienie Ministrowi Skarbu prawa dyskrecjonalnego według swego uznania ustanawiania norm maksymalnych dla podatku lokalowego nie jest uzasadnione, ani względami formalnemi, ani rzeczowemi, gdyż sprzeczne z samemi motywami projektu o samodzielności finansowej komun, szczególnie w dziedzinie samoistnych podatków komunalnych i nie uwzględnia stanu faktycznego, a mianowicie, że każda gmina miejska sama najlepiej wie, jakie może być najwyższe dopuszczalne obciążenie lokali i kompetencja fachowa gminy jest w każdym razie w tej sprawie większą od najbardziej uzdolnionego referenta ministerjalnego.

Oprócz zasadniczego podatku od lokali, gminy pobierać mogą dodatkowo podatek od części mieszkalnych zbędnych, t. z. podatek od zbytku mieszkaniowego oraz podatek za zajmowane pomieszczenia w hotelach, pensjonatach, zajazdach, pokojach umeblowanych i t. d., t. zw. podatek hotelowy;

5) podatek od przemysłu i handlu (art 8-my). Podatek pobiera się tylko w postaci dodatku do państwowego podatku obrotowego, określonego ustawą o podatku obrotowym na maksimum 25% podatku państwowego, przyczem z wpływów dodatku komunalnego potrąca się 10% na rzecz samorządu wojewódzkiego. Podatek ten powinien się stać podstawą finansową zarówno dla Państwa, jak i dla komun, niestety jednak brak wszelkiej statystyki przemysłowo-handlowej uniemożliwia nawet przybliżone pre-

eliminowanie, ile z tego źródła należy się spodziewać wpływów bądź dla Skarbu, bądź dla komun;

6) podatek dochodowy (art. 9-ty). Gminy miejskie i wiejskie otrzymają udział 30% z wpływów tego podatku z ich gmin, a stolica 40%, gdy dotychczas Warszawa, na zasadzie ustawy o zasilaniu finansów komunalnych z dn. 17 grudnia 1921 roku, ze względu na swe specjalne położenie i specjalne wydatki, związane z jej charakterem stolicy Państwa, otrzymywała 50%. Projekt rządowy przewidywał jednolitą normę 30%. Pomimo, że Zarząd Z. M. w swych memoriałach domagał się dla wszystkich miast udziału 50%, dowodząc, jak nikłemi były wpływy z tego źródła dla miast dotychczas, Ciała Prawodawcze utrzymały normę projektu rządowego, czyniąc jedyny wyjątek dla Warszawy, której przyznano o 10% więcej.

7) podatek od spożycia, zużycia, względnie produkcji (art. 10-ty) pobierany jest dla komun w postaci dodatku do wszystkich państwowych podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji, z wyjątkiem podatku od węgla, olejów mineralnych, soli i cukru, w wysokości 30% podatku od spirytusu i wyrobów wódczanych, wina i piwa oraz 15% od innych przedmiotów. Pozatem gminy mogą pobierać dodatki w wysokości maksimum 100% opłaty państwowej od patentów na wyrób trunków i przetworów wymienionych w art. 10-ym, względnie 200% od patentów na sprzedaż tych artykułów (art. 11-ty).

Z wpływów rzeczonych dodatków miasta otrzymują łącznie do podziału 60%, a związki powiatowe 40%.

W powyższych 2-ch artykułach ujęte jest najwydatniejsze źródło dochodowe dla gmin, gdyż wyszczególnione dodatki do państwowych podatków od spożycia, zużycia względnie produkcji mają zastępować cały system dotychczasowy gminnych podatków konsumcyjnych. Ciała Prawodawcze, akceptując zasadniczo punkt widzenia projektu ministerjalnego, że należy dążyć do skasowania różnolitych samoistnych podatków konsumcyjnych w gminach, poszły znacznie dalej w ograniczeniach uprawnień gmin, gdyż skasowały wszelkie samoistne podatki konsumcyjne gminne, a pozatem nie przyjęły proponowanego przez Rząd systemu podziału wpływów wspomnianych dodatków między uprawnione związki komunalne według ruchomego klucza, uwzględniającego zarówno potrzeby danej gminy, jak i wszystkie inne momenty, jak np. liczbę ludności, siłę konsumcyjną, intensywność ruchu handlowo-przemysłowego, odrzuciły projektowany przez Rząd organ doradczy rozdzielnicy z przedstawicieli komun, jak również zabezpieczenie gmin, iż nie otrzymają mniej od sumy dochodu, osiągniętego w 1922 r. z komunalnych podatków spożywczych przy uwzględnieniu dewaluacji.

Komisja Skarbowa, a za nią oba Ciała Prawodawcze oparły klucz rozdziału na średniej arytmetycznej, ustalonej na podstawie liczby mieszkańców i ilości zapłaconego podatku przemysłowego, przez co z punktu widzenia skarbowego stał się rzeczywiście zbyteczny i doradczy organ rozdzielczy.

Wyszczególnione 2 paragrafy ustawy wzbudziły najsilniejszą opozycję ze strony miast, a szczególnie miast większych Małopolski, które jednym pociągnięciem pióra pozbawione zostały jednego z najpoważniejszych źródeł dochodowych przez skasowanie wszelkich podatków samoistnych konsumcyjnych. Najbardziej ucierpią te większe miasta Małopolski, które, jak np. Lwów i Kraków, posiadały system podatków spożywczych linowych (octroi) nader wydatnych. Zarówno Zarząd Z. M., jak i specjalnie miasto Kraków, wystąpili do Rządu i Sejmu z odpowiedniami uwagami, niestety jednak Ciała Prawodawcze nie uznały widocznie słuszności reklamacji miast, gdyż, jak już wspomnieliśmy, poszły znacznie dalej od projektu rządowego, ograniczając dochody komun ze źródeł konsumcyjnych wyłącznie do wymienionych dodatków do podatków państwowych, i znosząc wszelkie wyjątki.

8) Tylko tym miastom, które przed 30 czerwca r. b. uzyskały zatwierdzenie statutów o poborze samoistnych podatków od ładunków, wolno te podatki pobierać nadal, ale wyłącznie od towarów przywożonych drogami żelaznymi i wodnymi, a nie podlegających państwowym podatkom od spożycia, zużycia, względnie produkcji i nie stanowiących monopolu państwowego, przyczem a) podatki te nie mogą przenosić norm ustanowionych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, b) ładunki, stanowiące własność Państwa lub samorządu terytorjalnego oraz artykuły przeznaczone do odbudowy zabudowań mieszkalnych i gospodarczych zniszczonych wojną, wolne są od tego podatku.

Gminom miejskim wolno jest ponadto pobierać samoistny podatek od oświetlenia elektrycznego i gazowego w lokalach z wyszynkiem alkoholu i w lokalach zabaw, rozrywek i widowisk, a w Warszawie—od oświetlenia elektrycznego i gazowego wogóle, ale tylko na przeciąg lat 3-ich, poczem i dla Warszawy wejdą w życie ograniczenia w zakresie poboru tego podatku, jak dla innych miast (art. 12).

9) Opłaty od umów o przeniesienie własności, nieruchomości (art. 13) w wysokości maksymalnej do 4%.

10) Podatek od zaprotestowanych weksli (art. 14) ustalony został dla komun w wysokości $\frac{1}{2}$ % sumy wekslowej.

Opłaty na rzecz gminy od aktów notarialnych, sporządzonych w wypadkach nie wymienionych w artykułach 13, 14 i 16 są wprowadzić nadal

dozwolone, ale tylko w stawkach procentowych, zależnie od sumy aktu, a nie w stawkach stałych. Stałe opłaty od aktów na rzecz gmin, za wyjątkiem wypadków, wyszczególnionych w przytoczonych 3-ch artykułach znoszą się.

W tej sprawie Komisja Skarbowa Sejmu, a za nią Ciała Prawodawcze uwzględniły przedstawienia Zarządu Z. M., który nie widział racjonalnej przyczyny, dlaczego projekt rządowy odejmował gminom miejskim prawo pobierania opłat od wszelkich aktów i czynności notarialnych, jak dotychczas, zaznaczając, iż dla wielkich miast opłaty te mogą przynieść bardzo poważny dochód, Warszawa np. preliminarzuje na 1924 r. około 6 miliardów z tego tytułu.

11) Podatek od spadków i darowizn (art. 16) może być przez komuny pobierany do wysokości 10%⁰ odnośnego państwowego podatku, przy czem jeżeli obiekty znajdują się w obrębie kilku związków komunalnych, to wpływami dzielą się odnośne związki proporcjonalnie do wartości obiektu, znajdującego się w każdym z nich.

12) Podatek od plakatów i szyldów oraz anonsów (art. 17). Wprowadzone jest ograniczenie zmniejszające bardzo poważnie dochodowość podatku od anonsów przez zwolnienie ogłoszeń w czasopismach, wychodzących nie rzadziej, jak raz na miesiąc, przez co usuwają się od podatku na rzecz gmin najliczniejsze ogłoszenia w prasie codziennej, tygodnikach i miesięcznikach. Pozatem zwolnione są ogłoszenia urzędowe, wyborcze do reprezentacji publicznych, o odczytach i zgromadzeniach publicznych oraz ogłoszenia osób, poszukujących pracy.

13) Podatek od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk (art. 18)—określenie norm pozostawione jest gminie. Ciała Prawodawcze skreśliły, zgodnie z życzeniem Związku Miast ograniczenie projektowane przez Rząd, żeby najwyższe stawki tego podatku były określane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

14) Podatek od prawa polowania (art. 19)—od wykonywania prawa polowania na mocy prawa własności gruntu, dzierżawy prawa polowania lub innego tytułu prawnego, przy czem najwyższe normy określa dla poszczególnych stref Państwa Minister S. W. w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Rolnictwa.

15) Inne podatki (art. 20 i 21). Gminom wolno jest pobierać oprócz podatków wymienionych w niniejszej ustawie samoistne podatki, obciążające inne źródła, nie wymienione w niniejszej ustawie z wyjątkiem majątku, kapitałów i rent, które nie mogą być opodatkowane na rzecz gmin, oraz źródeł obciążonych podatkami według niniejszej ustawy, które nie mogą podlegać ponownemu opodatkowaniu. Wyjątek stanowią t. zw. podatki

celowe, na ściśle określone cele inwestycyjne, pobierane w wyjątkowych wypadkach przez oznaczony okres czasu w wysokości co najwyżej 50% podatków komunalnych, dopuszczonych niniejszą ustawą, bądź w formie samoistnych podatków, bądź dodatków państwowych. Również nie dozwolone jest opodatkowanie na rzecz gmin obiektów majątkowych z wyjątkiem przedmiotów zbytku, służących do osobistego użytku, jak samochody, ekwipaże, wierzchowce i t. d.

16) Opłaty i specjalne dopłaty (art. 27 do 32).

Ustawa rozróżnia opłaty za korzystanie z przedsiębiorstw komunalnych, za świadczenia zakładów dobra publicznego i za t. zw. opłaty administracyjne za czynności i poświadczenia urzędowe organów komunalnych. Prawodawca troszczy się, by opłaty administracyjne nie były zbyt wysokie, a opłaty za korzystanie z przedsiębiorstw miejskich zbyt niskie i utrzymując zasadę, że uchwały Ciał Samorządowych w przedmiocie pobierania wszystkich powyższych opłat nie podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych, daje wyraz tej trosce w 2-ch przepisach, przytoczonych przez nas na początku referatu.

Związkom komunalnym wolno, celem uzyskania funduszy obrotowych na utrzymanie urzędzeń i zakładów dobra publicznego oraz przedsiębiorstw miejskich, pobierać zaliczki na opłaty od osób korzystających z tychże zakładów, urzędzeń i przedsiębiorstw.

Pobieranie opłat targowych od artykułów żywności, dostarczanych przez producentów, dozwolone jest tylko przy sprzedaży w miejskich halach targowych.

Na pokrycie kosztów założenia i utrzymania urzędzeń i zakładów dobra publicznego związki komunalne winny pobierać specjalne dopłaty od tych właścicieli nieruchomości i przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, którym urządzenia te i zakłady przynoszą szczególne korzyści i udogodnienia. Wysokość tych dopłat winna być stopniowaną w stosunku do wartości osiągniętych korzyści i udogodnień.

Tylko w wypadkach, gdy pokrycie kosztów założenia i utrzymania urzędzeń i zakładów dobra publicznego wyłącznie komunalnymi podatkami, opłatami lub innymi dochodami, leży w interesie publicznym, dozwolone jest związkom komunalnym, na mocy osobnej uchwały, podlegającej zatwierdzeniu władzy nadzorczej, nie pobierać specjalnych dopłat, o których mowa wyżej.

17) Z innych źródeł dochodowych ustawa zajmuje się jeszcze pożyczkami i dotacjami ze Skarbu lub z funduszy innych związków komunalnych na cele komunalne i postanawia w art. 33, że wszelkie pożyczki i objęcia poręki, z wyjątkiem pożyczek krótkoterminowych, przeznaczo-

nych na czasowe zasilenie funduszków kasowych, wymagają zatwierdzenia władz nadzorczych, a w art. 35, że ustawy przewidujące dotacje, o których wyżej mowa, pozostają w mocy.

Zakończywszy wyliczanie źródeł dochodowych, ustawa przechodzi do szczegółowego określenia władz nadzorczych i ich atrybucji w stosunku do samorządu, o czym zostało zreferowane już wyżej, a następnie w dalszych artykułach zajmuje się bardzo ważną sprawą wymiaru i poboru danin komunalnych oraz atrybucjami karnymi władz samorządowych.

Co do wymiaru i poboru danin komunalnych, ustawa przeprowadza zasadę, że wymiar i pobór samoistnych podatków komunalnych uskuteczniają władze samorządowe, a dodatków do państwowych podatków—władze skarbowe, które za czynności organów współdziałających przy wymiarze, poborze i ściąganiu komunalnych dodatków do państwowych podatków od gruntu, budynków, przemysłu i handlu, mogą pobrać 2% sum, wypłacanych związkom komunalnym z tytułu tych dodatków.

Aczkolwiek zasadniczo dodatki komunalne pobierane są przez organa skarbowe, jednakże Minister Skarbu ma prawo poruczyć związkom komunalnym za ich zgodą pobór podatków państwowych w całości lub w części.

W b. dzielnicy pruskiej dodatek do państwowego podatku dochodowego jest z mocy ustawy pobierany i wymierzany przez władze komunalne.

Uprawnienie Ministra Skarbu, dające mu możność przekazania tym związkom komunalnym, które posiadają odpowiedni aparat podatkowo-egzekucyjny i przedstawiają gwarancję sprawności, poboru i ściągania podatków państwowych za wynagrodzeniem dla nich 3%, nie znajdowało się w projekcie rządowym i zostało wstawione przez Komisję Skarbową Sejmu na skutek usilnych starań Z. M.

Bardzo ważne dla samorządu są przepisy art. 57 i 58, nakładające na organa skarbowe obowiązek rozłożenia wszystkich wpłat na podatki i opłaty państwowe, do których przypisane są dodatki komunalne, proporcjonalnie na podatki państwowe i na dodatki wszystkich związków komunalnych z przynależnymi odsetkami i karami za zwłokę, — i wypłacenia należnych samorządom sum najpóźniej do dni 14 po upływie miesiąca, w którym wpływ nastąpił.

Znacznym zmianom uległa redakcja uprawnień karnych zarządów związków samorządowych, kiedy bowiem pierwotny projekt rządowy ograniczał te uprawnienia do tymczasowego nałożenia kary pieniężnej z tem, że jeśli kara nie została zapłaconą w ciągu 30 dni, to zarząd samorządowy winien skierować sam sprawę do właściwego sądu, przez co oczywiście prawo wymierzania kar przez gminę stawało się iluzorycznem, — ustawa, wychodząc z założenia, że każdy obywatel powinien sam dbać o swój

interes, postanawia, że skazany, jeśli jest niezadowolony z orzeczenia karnego Ciała Samorządowego, ma prawo w ciągu 14 dni po doręczeniu zawiadomienia o karze, zgłosić żądanie rozpatrzenia sprawy na drodze sądowej, jeśli zaś tego nie uczyni, kara ulega wykonaniu. W razie otrzymania sprzeciwu, zarząd związku komunalnego winien sprawę skierować do właściwego sądu.

W przepisach końcowych doniosłe znaczenie dla samorządów ma art. 68, zastosowujący wskaźnik drożyzniany cen hurtowych, miarodajny dla podwyżki, względnie zniżki podatków państwowych do dodatków komunalnych, a przez to zabezpieczający komuny przed dewaluacją. Również pożądanem dla samorządów było skreślenie z projektu rządowego przez Komisję Skarbową Sejmu uprawnienia władzy nadzorczej do zatwierdzania budżetów związków komunalnych oraz związanego z tem prawa zniesienia lub zmniejszenia przy rozpatrywaniu budżetu poszczególnych danin komunalnych, o ileby uznała je za zbędne lub nadmierne. W ten sposób zakres samowoli administracyjnej został znacznie zwężony.

Przy obradach nad niniejszą ustawą Ciała Prawodawcze uchwałyły szereg rezolucji pod adresem Rządu, które ze względu na ich znaczenie dla samorządów winny być podane do wiadomości Zjazdu.

Rezolucje Sejmu:

I. Wzywa się Rząd, aby w Banku komunalnym otworzył dogodny kredyt dla ciał samorządowych gminnych i powiatowych.

II. Wzywa się Rząd, aby na terenie b. dzielnicy pruskiej obszary dworskie zniósł i wcielił do gmin.

III. Wzywa się Rząd, aby z powodu braku urzędowej statystyki finansów komunalnych w Polsce, który uniemożliwia zorientowanie się w tej dziedzinie, utrudniając zarazem pracę ustawodawczą — natychmiast, co należy, zarządził, w celu spowodowania gmin miejskich oraz powiatowych, wojewódzkich i krajowych związków komunalnych, iżby corocznie do 4-ch tygodni po zatwierdzeniu budżetu jeden egzemplarz budżetu, a do 4-ch tygodni po zestawieniu zamknięcia rachunkowego, jeden egzemplarz tego zamknięcia przedkładały Ministrowi Spraw Wewnętrznych według jednolitego szematu (kilka typów), ułożonego w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

IV. Wzywa się Rząd, aby przedłożył Sejmowi w uzupełnieniu ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych projekt ustawy o zasadach gospodarki skarbowej samorządu.

V. Wzywa się Rząd, aby wpływy z dodatków komunalnych do państwowych podatków gruntowego i przemysłowego oraz udział w państwowym podatku dochodowym, pobierane przez władze skarbowe w ciągu

roku 1923, były niezwłocznie wypłacane gminom miejskim i wiejskim oraz powiatowym związkom komunalnym, według norm, przewidzianych w artykule 3 ustęp 1a (i b), oraz w artykułach 8 i 9 z zachowaniem przepisu art. 74 ust. 5 niniejszej ustawy.

Rezolucje Senatu:

I. Senat wzywa Rząd, ażeby przedłożył ciałom ustawodawczym projekt noweli do ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, któraby:

1) wprowadziła sprawiedliwy rozdział dodatków do podatków bezpośrednich (gruntowego, budynkowego i przemysłowego) między gminy wiejskie, miasta, powiaty i samorządy wojewódzkie, a w szczególności podwyższenia udziału samorządów wojewódzkich w tych dodatkach w b. dzielnicy austriackiej i odpowiedni udział samorządów powiatowych w dodatkach opłacanych przez miasta niewydzielone ze związków powiatowych;

2) podwyższyła przewidziany w art. 25 podatek samorządów wojewódzkich od obrotu trunkami w wyszynku i drobnej sprzedaży trunków do wysokości przedwojennej, dochody z opłat szynkarskich i konsumcyjnych od piwa w b. dzielnicy austriackiej oraz wymierzyła wymiar i pobór tego podatku organom powołanym do wymiaru i poboru państwowego podatku przemysłowego łącznie z podatkiem państwowym, jak to Rząd projektował w art. 29 pierwotnego projektu;

3) zmieniła postanowienia ustawy o władzach nadzorczych w tym kierunku, ażeby te postanowienia, o ile się odnoszą do b. dzielnicy austriackiej, zastosowane zostały do obowiązujących ustaw ustrojowych (gminnej, miejskiej i powiatowej).

II. Odnośnie do przepisów art. 7 ust. 2.

Wzywa się Rząd, aby przy wydaniu rozporządzenia wykonawczego do wspomnianej ustawy, oznaczył maksymalną stopę podatku od lokali, a nie pozostawiał Ministrowi Spraw Wewnętrznych oznaczenia na każdy rok podatkowy z osobna stopy podatku od lokali.

III. Odnośnie do art. 10 ust. 3.

Wzywa się Rząd, aby przedłożył ciałom ustawodawczym projekt noweli do art. 10 ust. 3, ustawy zmieniającej podstawę rozdziału między gminy miejskie wpływów z dodatku do podatków od spożycia na rzecz gmin miejskich przy uwzględnianiu potrzeby i zadań kulturalnych odnośnych gmin miejskich, a zwłaszcza tych, które stanowią główne centra naukowe, a nadto, odnośnie zaś do miast Krakowa i Lwowa przy uwzględnieniu tej okoliczności, by wpływy z odnośnych dodatków do państwowego podatku spożywczego nie były niższe od dotychczasowych wpływów go-

tówkowych w odnośnych miastach z podatku spożywczego w tych miastach od lat 80 pobieranych.

IV. Odnośnie do art. 11 ust. 2.

Wzywa się Rząd, aby ustalone w rozp. Rady Ministrów z dn. 23-go października 1922 r. poz. 879 Dz. U. № 95 opłaty państwowe od patentów na wyrób i sprzedaż trunków, przetworów wódczanych i spirytusowych podwyższыл odpowiednio do wzrostu drożyzny i dewaluacji marki polskiej.

V. Odnośnie do art. 40. Wzywa się rząd, aby przy wydaniu rozporz. wykonawczych zwrócił uwagę Władz Nadzorczych, że korzystanie z uprawnienia objętego art. 40 należy do wyjątków, że stosowanie odnośnego przepisu może dotyczyć tylko tych miast, co do których będzie można stwierdzić, że tylko z powodu rażącej opieszałości odnośne miasta uchwały do zatwierdzenia Władzy Nadzorczej nie przedłożyły.

VI. Odnośnie do art. 58. Wzywa się Rząd, aby odnośnie do miast, które korzystały z prawa poboru podatków spożywczych, a tem samem miały codzienne poważne gotówkowe wpływy, polecono odnośnym władzom skarbowym, by w miarę możliwości miastom tym wypłacono z góry miesięczną zaliczkę w wysokości wykazanego dotychczas miesięcznego wpływu.

VII. Wzywa się Rząd, aby jaknajspieszniej zajął się definitywnem uregulowaniem finansów komunalnych zwłaszcza miast i by do odnośnych prac przedwstępnych powołał fachowych reprezentantów związków komunalnych.

VIII. Aby ulżyć finansom miasta Lwowa i Krakowa, które ponoszą bardzo wielkie koszty z powodu, że magistraty ich zastępują starostwa, wzywa się Rząd, aby wniósł odpowiedni projekt ustawy o utworzeniu w tych miastach Starostw Grodzkich.

IX. Wzywa się Rząd, aby w rozporządzeniu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa Skarbu, dotyczącem gmin miejskich o charakterze wiejskim zostało wyjaśnione w myśl art. 72, że miasta nie wydzielone z powiatów, a nie liczące nie więcej, niż 25 tysięcy mieszkańców, winny być traktowane na równi z gminami wiejskimi pod względem przyjmowania udziału w wydatkach związków powiatowych.

X. Wzywa się Rząd, by przy zatwierdzaniu samoistnych podatków gruntowych w miastach przestrzegał, by nieruchomości, należące do publicznych zakładów leczniczych nie przynoszących dochodów przez oddanie ich w najem lub dzierżawę, podatkowi nie podlegały.

XI. Wzywa się Rząd, by przy wykonaniu przepisów art. 27 zwrócił specjalną uwagę na uchwały związków komunalnych, dotyczące taks pobieranych przez samorządowe szpitale publiczne.

Ustawa o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych jest

wielkim krokiem naprzód w kierunku uporządkowania prawodawstwa finansowego samorządów i ich uprawnień w tym względzie. Kiedy bowiem ustawa z 17 grudnia 1921 roku o zasilaniu finansów miejskich nie dawała całokształtu źródeł dochodowych miejskich, a tylko wymieniała kilka z nich i działanie jej było zgóry ograniczone do 31 grudnia r. b., przy czem nie obejmowała b. dzielnicy pruskiej, obecna ustawa stara się dać całokształt uprawnień ciał samorządowych w dziedzinie finansowej i obejmuje cały obszar Rzeczypospolitej bez województwa Śląskiego. Ale braki jej rzucają się w oczy. Kiedy bowiem art. 69 Konstytucji ustanawia zasadę ścisłego rozgraniczenia źródeł dochodowych Państwa i samorządu, ustawa tymczasowa nie tylko, że nie zmierza do wcielenia w życie tej naczelnej zasady, ale wprost łamie ją, opierając skarbowość samorządów przeważnie na dodatkach do państwowych podatków. Tłomaczenie autorów projektu skarbowego, zamieszczone w uzasadnieniu rządowem do tego projektu, jest według nas nieco naciągnięte, jeżeli bowiem Sejm Ustawodawczy uważał ściśle rozgraniczenie źródeł dochodowych Państwa i samorządu za rzecz tak ważną i doniosłą dla Państwa, iż specjalny artykuł Konstytucji tej sprawie poświęcił, to oczywiście nie mogło ustawodawcy iść o to, czy poszczególny podatek państwowy jest obciążony podatkiem komunalnym, czy nie, ale o samą zasadę, t. j. o to, czy myślą przewodnią rozbudowy systematu dochodów komunalnych ma być jednolitość źródeł finansowych Państwa i Samorządu, czy rozdział i rozgraniczenie tych źródeł. Pod tym względem przepis Konstytucji jest tak jasny, iż według nas, nie może nasuwać wątpliwości. Ustawodawca chciał, żeby pewne kategorie źródeł dochodowych były przeznaczone dla Państwa, a inne dla samorządu, gdyż rozumiał doskonale, że od tego zależy, po jakiej linii potoczy się rozwój życia samorządowego, od tego bowiem, czy źródła dochodowe są samodzielne, czy nie, zależy uniezależnienie gospodarki samorządowej od państwowej, o co właśnie prawdopodobnie ustawodawcy szło, względnie odwrotnie—uzależnienie pierwszej od drugiej. Sprawa ta ma największe znaczenie dla miast, a specjalnie dla miast większych, posiadających własny aparat podatkowy i możność rozbudowy własnego systemu podatkowego. Wiemy, iż jedną z przyczyn słabości dawnej Rzeczypospolitej—była słabość miast i lekceważenie przez czynniki miarodajne ich rozwoju, gdyż miasta są najważniejszymi ośrodkami kulturalnymi w Państwie i, jeżeli pożywienie materialne obywateli zależy od wsi, to pokarm duchowy, czyli rozwój kultury jest ściśle związany z rozwojem miast, a wiemy, że pierwszym warunkiem tego rozwoju jest danie samorządom miejskim trwałych podstaw finansowych i możliwie jaknajwiększe uniezależnienie gospodarki finansowej miast od wahań gospodarki państwowej. Aczkolwiek Ciała

Prawodawcze obecnie projekt rządowy w jego zasadniczych liniach wytycznych zatwierdziły, to z licznych rezolucji, któremi uchwały Sejmu i Senatu zostały zaopatrzone, widzimy, że czynniki prawodawcze zdawały sobie sprawę z niedoskonałości ustawy, z jej tymczasowości i z konieczności w jaknaj szybszym czasie wydania ustawy zasadniczej, regulującej w definitywny sposób gospodarkę skarbową samorządu. Nie omyliły się prawdopodobnie, twierdząc, iż przy uchwalaniu projektu rządowego decydującą rolę odebrało przeświadczenie, iż obecny stan nieuporządkowany uprawnień związków komunalnych w dziedzinie skarbowości, nie może być nadal tolerowany, i że każda ustawa, która chociażby w sposób tymczasowy uporządkuje tę dziedzinę, będzie lepszą od obecnego chaosu. Liczne petycje ciał samorządowych nakłaniały również czynniki prawodawcze do jaknajwiększego pośpiechu.

Myślą przewodnią ustawy jest niestety nieusamodzielnienie samorządów i dążenie do rozwoju życia autonomicznego komun, a raczej związanie samorządów z Państwem, uzależnienie ich od władz administracyjnych, które będą im wydzielały przeważającą część środków na opędzenie wydatków, gdyż samoistne podatki w stosunku do dodatków do państwowych podatków, będą odgrywały bardzo drugorzędną rolę. Takie oparcie finansowości samorządów na dodatkach państwowych ma wprowadzić tę dobrą stronę, że daje samorządom pewne źródła dochodowe bez zachodu i pracy, oszczędzając samorządom koszty poboru, ale tak, jak dla człowieka życie bez pracy jest demoralizującym, tak i dla samorządu tego rodzaju oglądanie się wyłącznie na Państwo i czerpanie z tych dochodów bez zachodu z rąk urzędów skarbowych, jest w samej zasadzie myślą niezdrową, zabijającą w zarodku samodzielność związków komunalnych. Czy nawet ze względów praktycznych nie byłoby znacznie słuszniej, i w skutkach obliczonych na dalszą metę rozumne rozgraniczenie źródeł dochodowych Państwa i komun, z przekazaniem tym ostatnim tych podatków, których pobór i wymiar, ze względu na ich właściwości, wymaga bliższej i dokładniejszej znajomości życia płatników, celem osiągnięcia wydajniejszych rezultatów poboru. Do tej kategorii podatków należą przedewszystkiem podatki bezpośrednie, które w rękach samorządów stałyby się znacznie wydajniejszym źródłem dochodowym, niż w rękach Rządu.

Praktyka samorządowa w innych krajach w całości ten punkt widzenia potwierdza. W Niemczech, a co zatem idzie, w gminach b. dzielnicy pruskiej, wymiar i pobór podatku państwowego dochodowego należy do gminy. Właśnie ze względu na różnorodność stosunków i warunków życia oraz nierówny poziom kulturalny i gospodarczy w poszczególnych częściach Polski, a więc i na nierównomierne zapotrzebowania podatkowe należało

liczyć się z warunkami lokalnymi i dozwolić samorządom, oczywiście pod nadzorem Rządu, na autonomiczną rozbudowę systemu podatkowego komunalnego. W takich warunkach oparcie skarbowości komunalnej na zgóry limitowanych ustawowo dodatkach i usunięcie na plan drugi samoistnych podatków, wydaje się podwójnie nie wskazane, a dla przyszłego rozwoju życia miast, jak już zaznaczyliśmy, nawet groźne.

Szczególniej, jeżeli Rząd zastrzega dla siebie najważniejsze źródła dochodowe w dziedzinie podatków bezpośrednich, to w dziedzinie podatków pośrednich, a specjalnie konsumcyjnych, powinna być pozostawiona swoboda gminom rozbudowy tych podatków w miarę swych potrzeb, jednym bowiem z zasadniczych warunków równowagi każdego budżetu, czy publicznego, czy prywatnego, jest tak zwana elastyczność budżetowa, która daje się osiągnąć tem, że pewne źródła dochodów mogą być zwiększane stosownie do potrzeb. Tymczasem ustawa rozpoczyna od przekreślenia całego dotychczasowego systemu podatków pośrednich i konsumcyjnych, zastępując te najpoważniejsze źródła dochodowe mechanicznie określonym dodatkiem do państwowych podatków spożywczych.

Wprawdzie ustawa sama nazywa się tymczasową, ale można mieć uzasadnioną obawę, iż te same pobudki, które kierowały autorami projektu przy opracowaniu niniejszej ustawy — oparcia skarbowości komunalnej na dodatkach państwowych, mogą przejść również i do ustawy zasadniczej. Należy z całym naciskiem podkreślić życzenie komun miejskich, ażeby zgodnie z rezolucjami ciał prawodawczych, Rząd jaknajszybciej przystąpił do opracowania owej stałej, zasadniczej ustawy o skarbowości komunalnej, rozgraniczającej, w myśl art. 69 Konstytucji, źródła dochodowe Państwa i samorządu i dającej tym ostatnim możliwość oparcia swych finansów na trwałych, samodzielnych podstawach.

Jest to nasz główny dezyderat, z którym łączy się drugi, praktycznie nie mniej ważny, ażeby przy opracowaniu projektu tej stałej ustawy był, zgodnie z rezolucją Senatu, pociągnięty do współdziałania Związek Miast.

Również byłoby nadzwyczaj ważnem dla samorządów, ażeby Ministrowie Spraw Wewnętrznych i Skarbu, którzy z mocy ustawy mają wydać przepisy wykonawcze do niniejszej ustawy, zechcieli przy opracowywaniu tych przepisów, wysłuchać opinii Z. M.

Bardzo doniosłą sprawę porusza Komisja Skarbowa Sejmu w swej trzeciej rezolucji. Jak dotychczas niema opracowanych ogólnych przepisów budżetowania, ani też szematów ułożonego wzorowego budżetu, wskutek czego budżety są układane nie według jednego i tego samego planu, co utrudnia niewymownie porównywanie budżetów i opracowanie statystyki finansowo-komunalnej w Polsce. To też zupełnie słusznie Komisja Skar-

bową, podkreślając ten brak statystyki urzędowej finansów komunalnych, utrudniający pracę ustawodawczą, wysuwa żądanie opracowania jednolitego szematu wzorowego budżetu i przedstawiania corocznie Ministerstwu Spraw Wewnętrznych przez wszystkie komuny po jednym egzemplarzu zarówno budżetu, jak i zamknięcia rachunkowego. Łącząc się z tym dezyderatem, możemy tylko wyrazić dodatkowe życzenie, ażeby do opracowania wspomnianego szematu wzorowego budżetu był zawezwany do pomocy Związek Miast, który jaknajchętniej swoją współpracę ofiaruje.

Również przyłączamy się całkowicie do rezolucji I-ej i V-ej Sejmu, w sprawie kredytu komunalnego i niezwłocznego wypłacenia przez Rząd samorządom wpływu z dodatków komunalnych do państwowych podatków gruntowego i przemysłowego oraz udział w państwowym podatku dochodowym za rok 1923.

Bardzo ważne i nacechowane troską praktycznego zmniejszenia niektórych słabych stron ustawy są rezolucje Senatu, zmierzające bądź do ściślejszego ujęcia kompetencji władz administracyjnych i ograniczenia wypadków samowoli administracyjnej (patrz rezolucje do art. 7 ust. 2-gi i do art. 40-go), bądź do zapewnienia wpływów miastom najbardziej pokrzywdzonym wskutek skasowania samoistnych podatków spożywczych komunalnych, (patrz rezolucje do art. 10-go ust. III, do art. 11, ust. drugi i do art. 58), a także rezolucja podkreślająca konieczność powołania do prac przedwstępnych nad zasadniczą ustawą o skarbowości komunalnej, reprezentantów związków komunalnych w charakterze rzeczoznawców.

Przechodząc obecnie do wniosków i rezolucji, jakie według nas Zjazd Związku Miast winien powziąć w sprawie dezyderatów naszych de lege ferenda, świadomie ograniczamy się do ogólnych dezyderatów, gdyż wy-suwanie już dzisiaj, kiedy ustawa tymczasowa już jest prawem i zmienioną na razie być nie może, dezyderatów co do poszczególnych przepisów ustawy, uważamy za przedwczesne, życie bowiem pokaże, jaki przepis ustawy jest celowy i praktyczny, a jaki zbędny lub szkodliwy.

Idzie nam przede wszystkim o to, ażeby przy opracowaniu przez czynniki miarodajne bądź przepisów wykonawczych dla tej ustawy, bądź przepisów dla prawidłowego budżetowania i szematów dla wzorowego budżetu, bądź w przyszłości zasadniczej stałej ustawy o skarbowości samorządowej, uprawniony głos przedstawicielstwa miast polskich był wysłuchany i uwzględniony, a następnie o to, ażeby przyszła ustawa opierała się na zdrowych i racjonalnych zasadach, dających możliwość rozwoju i rozkwitu życia samorządowego w Polsce.

Dezyderaty nasze ujmujemy w następujące wnioski, które Zjazd Z. M. raczy uchwalić, wzywając jednocześnie Zarząd do nieustawiania w zabie-

gach u miarodajnych czynników rządowych i prawodawczych, ażeby tezy te były uwzględnione w przyszłej ustawie o skarbowości komunalnej.

Zjazd Związku Miast przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Zarządu o stanowisku zajętem w toku prac sprawozdawczych nad Ustawą o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych i, dzielając poglądy Komisji Finansowej Zarządu, uchwała następujące tezy i dezyderaty, wzywając Zarząd do przedłożenia ich czynnikom miarodajnym rządowym i prawodawczym.

T e z y:

1) Zjazd Związku Miast, uważając, że dla prawidłowego rozwoju życia miejskiego w Polsce niezbędnem jest zastąpienie przepisów i ustaw doraźnych o charakterze tymczasowym ustawą zasadniczą, regulującą w definitywny sposób skarbowość samorządową, uznaje, zgodnie z rezolucjami Ciał Prawodawczych, niezwłocznie po uchwaleniu zasadniczej ustawy o gminie miejskiej, opracowanie przez czynniki rządowe i uchwalenie przez czynniki prawodawcze—ustawy zasadniczej o skarbowości komunalnej — za niezbędne.

2) Zjazd Z. M., opierając się na ścisłym brzmieniu art. 69 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, uważa, że ustawa o gospodarce samorządowej winna uwzględniać zasady rozgraniczenia źródeł dochodowych Państwa i samorządu i oprzeć finansowość ciał komunalnych na samodzielnych i trwałych podstawach, dających możność rozkwitu i rozwoju życia samorządowego w Polsce.

3) Wymiar i pobór podatków bezpośrednich, a przedewszystkiem podatku dochodowego, obrotowego i majątkowego w gminach miejskich, mających odpowiedni aparat podatkowo-egzekucyjny, winien przez Rząd być powierzony gminom, jako znającym lepiej warunki życia i stan założeń swych obywateli — za odpowiednim wynagrodzeniem i aby miastom tym zezwolono na potrącanie dodatków zgodnie z ustawą na rzecz tychże miast przypadających.

D e z y d e r a t y:

1) Do opracowania a) przepisów wykonawczych do niniejszej ustawy tymczasowej, b) przepisów prawidłowego budżetowania i szematów wzorowego budżetu, c) prac przygotowawczych nad ustawą zasadniczą o gospodarce samorządowej winien być w myśl rezolucji uchwalonych przez Senat zawiązany do współdziałania Zarząd Z. M. w osobie wydelegowanych przez Zarząd przedstawicieli, jako rzeczoznawców w sprawach dotyczących uregulowania finansów miejskich.

2) Zarząd Z. M. powinien zawczasu poczynić u czynników miarodajnych Ciał Prawodawczych starania, by do udziału w pracach Komisji, której zostanie powierzone zreferowanie ustawy o gospodarce samorządowej, był zawezwany Zarząd w osobach swych przedstawicieli, jako rzeczoznawców.

Dr. PIOTR WIELGUS

Wiceprezydent m. Krakowa.

Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w praktycznym zastosowaniu ¹⁾.

Według obowiązujących na terenie Małopolski ustaw gminnych, wydatki na cele gminne winny być pokrywane przede wszystkim z majątku gminnego, następnie z zakładów i przedsiębiorstw gminnych, a w ostatnim dopiero rzędzie z dodatków do podatków bezpośrednich, podatku konsumpcyjnego i z opłat gminnych.

Na tych zasadach, stale przed wojną praktykowanych, budowały gminy cały swój komunalny system skarbowy i prosperowały względnie pomyślnie.

Nieruchomości miejskie przynosiły przed wojną znaczne stosunkowo dochody. Dziś nieruchomości miejskie wobec ustawy o ochronie lokatorów pokrywają bardzo znikomą część podatków miejskich.

Nie lepiej dzieje się z miejskimi zakładami przemysłowymi. Zakłady te przez cały ciąg wojny światowej i w czasie niepodległości Polski nie remontowane z powodu dewaluacji pieniądza i braku funduszy są u schyłku swej sprawności i wymagają bardzo kosztownego remontu.

W czasach przedwojennych dochody z miejskich zakładów przemysłowych kryły znaczną część wydatków budżetowych. niejednokrotnie jak np. w Krakowie około $\frac{1}{10}$ część budżetu. Ponieważ na remont przedsiębiorstw przemysłowych nie można w dzisiejszych czasach uzyskać inwestycyjnej pożyczki, przeto też te inwestycje pokrywa się z bieżących do-

¹⁾ Referat wygłoszony na ogólnym zebraniu Koła miast małopolskich w Krakowie 15/XII 1923 roku.

chodów, następstwem czego są wysokie koszty produkcji dające się dotkliwie odczuwać ludności miejskiej, a co najważniejsze — poważna luka w budżetach miast, niczem nie dająca się pokryć, a powodująca z roku na rok coraz większy deficyt budżetowy.

W tym stanie rzeczy budżet miast pokrywać się winno z dodatków do podatków bezpośrednich, podatków konsumpcyjnych i opłat miejskich.

Przed wojną wspomniane co dopiero dodatki do podatków i podatki konsumpcyjne i opłaty musiały w zasadzie pokryć niedobory miejskie. Już w czasie wojny wskutek ustawy o ochronie lokatorów dodatki do podatku domowo - czynszowego malały z roku na rok tak, że miastom pozostały właściwie tylko podatki konsumpcyjne i opłaty, które stosunkowo znikomą przedstawiały pozycję w budżetach miejskich.

Ponadto fatalna gospodarka finansowa państwa, pozostająca w ścisłej łączności z gospodarką miast, wreszcie szalona dewaluacja marki polskiej dopełniły tego obecnego zniszczenia, jaki przedstawiają miasta polskie. Budżet miasta jest zawsze wyraźnem odbiciem jego zasobowości, jego polityki i jego gospodarki zarazem.

Przedwojenne budżety miast wykazują dążność do rozwoju; wykazują, że miasta popierały silnie nie tylko politykę gruntową, politykę rozbudowy, ale także w wysokiej mierze politykę uprzemysłowienia miast. Tymczasem wojenne i powojenne budżety miast wykazują zupełne zaniedbanie, zupełne zubożenie tych miast i to pod każdym względem.

Cała obecna działalność prawie wszystkich rad miejskich i zarządów miast skupia się jedynie w wyszukiwaniu źródeł dochodów i funduszy, ale nie na cele produkcyjne dla miast, nie na ich rozbudowę, czy ich uprzemysłowienie, ale jedynie a w każdym razie przeważnie na opędzenie kosztów administracyjnych, na opłatę swych funkcjonariuszy. Taki stan istnieje we wszystkich miastach Polski i z przykrością skonstatować się musi, iż im większe miasto, tem z większymi trudnościami finansowymi walczyć musi.

Jest to wysoce niezdrowy objaw i taki stan miast na długo utrzymać się nie mógł. Toteż Rząd i Sejm przystąpił do poprawy finansów komunalnych miast, wydając już drugą z rzędu ustawę dotyczącą finansów miast i to:

a) ustawę z dnia 17 grudnia 1921 r. Dz. U. R. P. № 2 poz. 6 o zasileniu finansów miejskich i obecnie,

b) ustawę ogólniejszą o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, w której uregulowano kwestję finansów miejskich.

Charakterystyczną cechą obu wspomnianych ustaw była i jest ich tymczasowość. Pierwsza ze wspomnianych ustaw wobec drugiej staje się

nieaktualną, ta druga zaś ustawa ma obowiązywać do czasu aż wydana zostanie ustawa regulująca jednolicie organizację samorządu na obszarze całego państwa. Obecnie ustawa ta z jednej strony uzgadnia do pewnego stopnia różnice dzielnicowe na polu skarbowości, jednak z drugiej strony uwzględnia także odmienne w poszczególnych dzielnicach zasady skarbowości komunalnej.

Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. U. R. P. № 94 poz. 747 wznawia względnie stwarza następujące dochody dla samorządów:

I. Podatki.

II. Opłaty.

III. Inne źródła dochodowe.

ad I. System podatków komunalnych omawianej ustawy obejmuje:

- 1) podatek od gruntów na obszarze gmin miejskich,
- 2) podatek od kopalń,
- 3) podatek od budynków na obszarze gmin miejskich,
- 4) podatek od lokali,
- 5) podatek od przemysłu i handlu,
- 6) podatek dochodowy,
- 7) podatek od spożycia, zużycia, względnie produkcji,
- 8) podatek nazwany „opłatą“ od umów od przeniesienia własności nieruchomości,
- 9) podatek od zaprotestowanych weksli,
- 10) podatek od spadków i darowizn,
- 11) podatek od plakatów i szyldów i podatek od anonsów,
- 12) podatek od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk,
- 13) podatek od prawa polowania.

Z przytoczonych powyżej podatków jedne stanowią:

- a) samoistne podatki komunalne—inne stanowią:
- b) dodatki od podatków państwowych—inne wreszcie podatki obejmują:
- c) udział gminy w odnośnym podatku państwowym.

Już sama konstrukcja tej ustawy nasuwa pewne wątpliwości wobec artykułu 69 Konstytucji, który domaga się ścisłego rozgraniczenia źródeł dochodowych Państwa i samorządu. Widzimy bowiem, że ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych przewiduje istnienie tych samych źródeł podatkowych służących i państwu i instytucjom samorządowym, tym ostatnim w postaci samoistnych podatków jak to ma miejsce przy podatku od gruntów na obszarze gmin miejskich i przy podatku od budynków na obszarze gmin miejskich, choć ustawa rozstrzyga zasadniczo kwestję, że gdy to samo źródło jest opodatkowane na rzecz Państwa i na

rzecz samorządu, to opodatkowanie komunalne następować winno tylko w formie dodatków do podatków państwowych.

Zasady utylitarne jednak przemawiają za tem, by przepisu art. 69-go Konstytucji tak skrupulatnie nie przestrzegać, bo podatkowe źródła nie są tak liczne i trzymają się ściśle zasady art. 69 Konstytucji, nie możnaby zaspokoić potrzeb Państwa; powtóre—dodatki do podatków państwowych można traktować jako osobne podatki komunalne o drobnej formie opodatkowania, a ścisłą interpretacją postanowienia art. 69 Konstytucji odebrałoby samorządom terytorjalnym prawo korzystania z dogodnej i taniej formy pobierania podatków w formie dodatków do podatków państwowych.

Podział odnośnych podatków na samoistne podatki i dodatki do podatków państwowych ma bardzo doniosłe znaczenie już nie tylko ze względu na sposób wymiaru i sposób poboru odnośnych podatków, ale przede wszystkim na sposób uchwalania odnośnych podatków.

Przewidziane powołaną ustawą podatki nie mogą być automatycznie wymierzane i ściągane z wyjątkiem podatku dochodowego, przewidzianego w art. 9, który automatycznie jest wymierzany i ściągany przez władze skarbowe, — przeciwnie co do nich zapaść muszą uchwały rad miejskich, a nadto uchwały te odnośnie do pewnych podatków, muszą być zatwierdzone przez władze nadzorcze. Co do niektórych podatków uchwały te winny być tylko podane do wiadomości władz nadzorczych, pewne wreszcie uchwały zarządów miejskich co do opłat zwłaszcza nie podlegają żadnej dalszej instancji.

Ta formalna strona wykonania ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych nastrocza dla Zarządów miast szereg wątpliwości, a mianowicie, które uchwały rad miejskich wymagają zatwierdzenia władz nadzorczych, a które nie. Otóż w tym kierunku Art. 1 postanawia, że: uchwały w sprawie pobierania samoistnych podatków komunalnych podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych, natomiast uchwały w sprawie pobierania dodatków komunalnych do podatków państwowych wymagają tego zatwierdzenia tylko w jedynym wypadku i to w wypadku przewidzianym art. 11, o ile rozchodzi się o dodatki do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków i t. p.

Praktycznie rzecz biorąc podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych uchwały rad miejskich dotyczące zaprowadzenia:

1) podatku od gruntów na obszarze gmin miejskich w postaci jednak samoistnego podatku,

2) podatku od kopalń,

3) podatku od budynków na obszarze gmin miejskich,

4) podatku od lokali,

5) podatku od spożycia, zużycia wzgl. produkcji w zasadzie z odchyleniem w okólniku Ministerstwa Spraw Wewn. z dnia 11 listopada 1923 r. № S. M. 6048 (Okólnik № 128) t. j. o ile w czasie przejściowym samorządy będą podatek od spożycia spirytusu i wyrobów wódczanych pobierać,

6) dodatku do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków, przetworów wódczanych i spirytusowych,

7) podatku od towarów przywożonych lub wywożonych,

8) podatku od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk.

Uchwały co do innych podatków natomiast zatwierdzeniu władz nadzorczych nie podlegają, jednak wedle zarządzenia objętego powołanym okólnikiem M. S. W. do art. 27 i 28 „uchwały dotyczące wprowadzenia nowych opłat i zmian w istniejących opłatach należy na przyszłość przedkładać władzy nadzorczej tylko do wiadomości”.

Ze względów utylitarnych, mojem zdaniem, wskazanem byłoby przedkładać uchwały rady miejskiej co do wszystkich nowo uchwalonych podatków do wiadomości władz nadzorczych z wyjątkiem podatku przemysłowego i podatku dochodowego względnie udziału w tym podatku, przy czem zwrócić należy uwagę, że w wypadkach konieczności zatwierdzenia uchwał rady miejskiej w sprawach podatkowych przez władze nadzorcze, odnośna uchwała przedłożona być winna w pięciu egzemplarzach przy dołączeniu wyciągów z protokółów posiedzeń i przy podaniu liczby ułamków i wyniku głosowania.

Nadto o ile chodzi o podatki komunalne, należy dołączyć w 1-nym egzemplarzu:

- a) preliminarz budżetowy na bieżący okres podatkowy,
- b) sprawozdanie z wykonania budżetu za rok ubiegły,
- c) zestawienie rozchodów i przychodów za ostatni kwartał,
- d) zapotrzebowanie gotówki na najbliższe miesiące,
- e) wykaz wprowadzonych już podatków i wysokości ich wpływów w ostatnim kwartale r. b.,
- f) wykaz zaległych podatków i danin,
- g) wykaz długów komunalnych,
- h) wykaz majątku komunalnego i ostatni bilans przedsiębiorstw komunalnych.

O ile zaś uchwały rad miejskich co do podatków czy opłat komunalnych przedkłada się tylko do wiadomości władz nadzorczych, to odnośną uchwałę przedkłada się tylko w dwóch egzemplarzach, dołączając do tych uchwał w jednym egzemplarzu odpowiednie materiały, uzasadnia-

jące wysokość opłat i wykazujące stosunek wpływu z nich do kosztów utrzymania danej gałęzi zarządu komunalnego, za czynności którego są pobierane.

Które władze wykonują nadzór nad gminami w sprawach podatkowych?

Władze te określa art. 36 ust. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, tudzież okólnik M. S. W. do art. 27, 28 i 36 i tak:

Odnosnie do miast poniżej 15,000 ludności, to miasta te przedkładają odnośne uchwały i statuty Wydziałowi Powiatowemu, a ten Województwu, a to ostatnie ewentualnie ze swoim wnioskiem Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Jak z tego widać, tymczasowy wydział samorządowy zupełnie został pominięty w komunalnych sprawach podatkowych.

Co do miast większych, t. j. ponad 15,000 mieszkańców jak również co do miasta Krakowa i Lwowa, to miasta te przedkładają odnośne statuty podatkowe oraz uchwały mające służyć jako informacje — do wiadomości władz nadzorczych — za pośrednictwem Województwa odnośnego.

Odnosnie do nowych opłat, specjalnych dopłat i zmian w tych opłatach, to w zasadzie odnośne uchwały nie podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych, mimo to jednak uchwały odnośne przedkładane być powinny do wiadomości władz nadzorczych, a to po myśli zarządzenia Ministerstwa Spraw Wewn. objętego okólnikiem № 128 poprzednio już cytowanym. Władze nadzorcze z okazji przedkładania im odnośnych uchwał do wiadomości mogą odnośne uchwały znieść lub żądać zmiany tych uchwał, gdyby się okazało, że odnośne opłaty są za wysokie w stosunku do kosztów utrzymania dotyczącej gałęzi zarządu komunalnego.

Przy omawianiu opłat należy podkreślić, iż Rząd stoi na stanowisku, że przedsiębiorstwa komunalne tak powinny swoje opłaty kalkulować, by opłaty pokrywały conajmniej kosztu eksploatacji łącznie z oprocentowaniem i amortyzacją kapitału zakładowego, przyczem wolno związkom komunalnym celem uzyskania funduszy obrotowych na utrzymanie komunalnych urządzeń i zakładów dobra publicznego pobierać od stron zaliczki na opłaty, z tem, że od ubogich, którzy ubóstwo stwierdzą, zaliczek pobierać nie wolno.

Wymiar i pobór samoistnych podatków skutecznie zarząd miasta, zaś wymiar i pobór dodatków komunalnych do podatków i opłat państwowych skutecznie odnośna podatkowa władza państwowa.

Związki komunalne partycypują w odpowiednim stosunku w odsetkach i karach za zwłokę i kosztach egzekucyjnych odnośnie do dodatków komunalnych, zaś co do samoistnych podatków i opłat komunalnych pobierają takie same odsetki i kary za zwłokę jak przy państwowych podatkach.

Wpływy z dodatków komunalnych do podatków państwowych pobie-

rane przez władze skarbowe winny być wypłacane gminom najpóźniej do dni 14-tu po upływie odnośnego miesiąca.

Dla uniknięcia dewaluacji przy poborze dodatków komunalnych do poszczególnych podatków państwowych zawiera ustawa postanowienia w art. 68 tej treści, że dodatki te ulegać będą zwwyżce, lub niżce według wzrostu wskaźnika cen hurtowych, miarodajnego dla podwyżki względnie niżki podatków i opłat państwowych.

Rzecz praktycznie przedstawiono w art. 10 ust. z dnia 24 marca 1923 r. Dz. U. R. P. № 44, poz. 296 tak, że stawki podatkowe ulegać będą co kwartał, począwszy od trzeciego kwartału 1923 r. podwyżce lub niżce w tym stosunku, w jakim przeciętna z cen hurtowych w styczniu 1923 r. będzie pozostawała do przeciętnych z cen hurtowych w drugim miesiącu drugiego kwartału 1923 r. względnie kwartałów następnych. Wykładnik tej podwyżki ustala Ministerstwo Skarbu w marcu, czerwcu, wrześniu i grudniu, począwszy od czerwca 1923 r. na podstawie dat dostarczonych przez Główny Urząd Statystyczny i ogłasza go na 8 dni przed rozpoczęciem odnośnego kwartału.

Rozporządzeniem Ministerstwa Skarbu z dnia 14 czerwca 1923 roku (Dz. U. R. P. № 93, poz. 744) ustalono wykładniki podwyżki i to od 1-go lipca 1923 r. w cyfrze 2:1, to znaczy, że tak podatki państwowe jak i dodatki komunalne po 1 lipca b. r. należne mnoży się przez cyfrę 2:1, od 1 zaś października 1923 r. ustalono wykładnik podwyżki na 4:8 tak, że od tego czasu należności gminy z tytułu dodatków do podatków od 1-go października 1923 r. należy pomnożyć przez 4:8.

Jakkolwiek w ustawie niema wyraźnego postanowienia, to jednak w myśl zasad okólnika Ministerstwa Spraw Wewn. poprzednio cytowanego wykładnik ten z cen hurtowych może mieć zastosowanie nietylko do komunalnych dodatków do podatków państwowych, ale także i do wszystkich podatków samoistnych i opłat wyrażonych w kwotach markowych, a również i do należności podatkowych z tytułu podatku od lokali.

Praktycznie więc biorąc, stawki podatków samoistnych i opłat, które od dnia 1 czerwca b. r. nie uległy zmianie, mogą być na podstawie postanowienia organu wykonawczego związku komunalnego, a więc uchwały magistratu podwyższone na 4 kwartał b. r. 4:8 krotnie.

Stawki zaś podatkowe i opłaty, które nie uległy zmianie od 1 lutego b. r. mogą być na zasadzie postanowienia organu wykonawczego związku komunalnego podwyższone na 4 kwartał b. r. 10:1 krotnie. Do wspomnianych podwyżek nie potrzeba uchwały rady miejskiej.

Wedle postanowień wspomnianego okólnika Ministra Spraw Wewn., o ile stosowanie powyższych wykładników nie wyrównuje spadku wartości

marki polskiej, nie pozostaje nic innego jak w drodze uchwał rady miejskiej odpowiednio dotyczące podatki w stosunku do potrzeb podwyższyć.

Tak przedstawia się rzecz odnośnie do wpływów podatkowych i wpływów z opłat należnych i płatnych po dzień 31 grudnia 1923 r., nie biorąc pod uwagę postanowień ustawy z dnia 6 grudnia 1923 roku Dz. U. R. P. z dn. 15 grudnia 1923 r. № 127, poz. 1044 o waloryzacji podatków.

Ta ostatnia ustawa obowiązująca od dnia 1 stycznia 1924 r. przewiduje na okres aż do czasu wprowadzenia w obieg pieniężny stałej polskiej jednostki monetarnej, obliczanie podstaw wymiaru, jakoteż wymierzanie względnie obliczanie opłat, kar i grzywien oraz wszelkich innych publiczno-prawnych świadczeń na rzecz Skarbu Państwa i samorządów na podstawie franka złotego. Wartość tego franka złotego wyrażona w markach polskich ogłaszać będzie Minister Skarbu w odpowiednich terminach ustalonych w rozporządzeniu wykonawczem.

Przerachowanie kwot pieniężnych wyrażonych w markach polskich będzie uskutecznione odmiennie odnośnie do zaległych należności z roku 1923, a odmiennie odnośnie do wpływów w roku 1924. I tak przy zaległych wpływach 1923 r. zaległości ustala się w ten sposób, że oblicza się osobno sumę wszelkich zaległości po dzień 31 grudnia 1923 r. wykazaną w zamknięciach ksiąg poborowych za rok 1923 w markach polskich i sumę stąd powstałą dzieli się przez przeciętny kurs franka złotego z roku 1923, który Ministerstwo Skarbu ustaliło na 150,000 mp. Otrzymałą w ten sposób kwotę wpisuje się do nowej księgi poborowej na rok 1924 w formie ułamka, którego licznik oznaczać będzie kwotę zaległości we frankach złotych, a w mianowniku wykazaniem będzie ta sama zaległość w markach polskich. Sumę odsetek i kar za zwłokę zlicza się osobno, przelicza się tę sumę na franki złote w sposób wyżej podany i wpisuje się ją także do nowej księgi w rubryce przeznaczonej na odsetki i kary za zwłokę w formie ułamka, którego licznik oznaczać będzie ilość franków złotych, a mianownik ilość marek polskich. Te franki złote w ten sposób wyliczone będą już musiały być płacone po kursie podanym przez Ministerstwo Skarbu w dniu płatności. Co się tyczy wpływów z podatków i opłat z roku 1924 to znów trzeba rozróżnić:

a) podatki czy opłaty procentowe jak np. przy podatku widowiskowym, hotelowym, lokatorskim, które nie mogą być z natury swej pobierane w przeliczeniu na franki złote, skoro sama należność jak czynsz, bilet w kinie czy teatrze pobierany jest w markach, a nie przeliczany na franki złote,

b) podatki i inne opłaty, kary i grzywny te do czasu wprowadzenia w obieg pieniężnej stałej polskiej jednostki monetarnej, oblicza się, wy-

mierza i zarachowuje na podstawie franka złotego, którego wartość w markach określa Minister Skarbu w terminach i na okresy, które podają rozporządzenia wykonawcze, a które zostały już wydane i to z dn. 15 grudnia 1923 r. № 115 i z dnia 15 grudnia 1923 r. № 417. Te ostatnie rozporządzenia regulują także sposób księgowania dotyczących należności w przeliczeniu na franki złote.

Nie można sobie obiecywać prędkich i wielkich korzyści z waloryzacji podatków, bo waloryzując wpływy, musimy w bardzo krótkim czasie waloryzować także i wydatki.

Jedyną korzyścią waloryzacji jest możliwość pewniejszego budżetowania, ale luk w budżetach tą waloryzacją nie zapełni się jeszcze, w każdym jednak razie jest to krok naprzód do uzdrowienia finansów miejskich zwłaszcza wtedy, jeśli już nie idealnym dla obrachunku tylko przyjętym złotym czy frankiem operować będziemy, ale monetą o stałej wartości.

Przystępując do omówienia poszczególnych podatków i opłat komunalnych, to:

1) Podatek od gruntów na obszarze gmin miejskich może być pobierany albo jako dodatek do podatku państwowego, albo jako podatek samoistny. Podatek ten opłacają także wolne od podatku państwowego grunta państwowe, ale tylko w formie samoistnego podatku.

Obciążenie tym podatkiem jest w ustawie ograniczone i to w sposób następujący:

W art. 14 ust. z dnia 15 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. № 65, poz. 505) ustalono najwyższe obciążenie gruntów do wysokości 150% podatku państwowego. Ponieważ zaś w ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych gminy miejskie mogą korzystać z najwyższego obciążenia do wysokości 90% przeto wysokość podatku komunalnego od gruntów miejskich wynosi 135%.

W wyższym stopniu ponad 135% mogą być opodatkowane place budowlane oraz grunta, które uzyskały charakter placów budowlanych wskutek osiągnięcia linii regulacyjnych ulic i placów. Podatek ten jednak musi być podatkiem samoistnym. Podatek od placów budowlanych nie ma znaczenia większego dla miast mniejszych, bo sprawa inwentaryzacji tych placów, badanie ich obszarów i oszacowanie pociągnie za sobą koszty, które nie stoją w żadnym stosunku z ewentualnymi wpływami. Dla zaprowadzenia samoistnego podatku gruntowego musi być statut przez radę m. uchwalony, a przez władze nadzorcze zatwierdzony. Wskazaniem jest pobieranie tego podatku w formie dodatku do podatku państw., bo wymiar i ściąganie podatku nie kosztuje, nie mówiąc już o tem, że zatwierdzenia władz nadzorczych nie potrzeba.

2) Podatek od kopalni. Związki komunalne, które na swym obszarze mają kopalnie soli, węgla i ropy mogą pobierać podatek kopalniany w wysokości 1% ceny sprzedaży wydobywanego minerału. Państwowe kopalnie i żupy solne są wolne od tego podatku. Tak samo są wolne od tego podatku tereny, które nie mają zewnętrznych urządzeń kopalnianych. Wpływy z tego podatku przeznaczone są wyłącznie na cele inwestycyjne w danych miejscowościach. Dla kontroli zużycia odnośnych funduszków okólnik Min. Spraw Wewn. postanawia, że po upływie okresu budżetowego winny odnośne związki komunalne wykazać wobec władzy nadzorczej, która statut podatkowy zatwierdziła, zużycie tego podatku na cele inwestycyjne. Mimo to jednak zarządy miast oględnie postępując mogą z tego źródła pokrywać i wydatki administracyjne, podając w kosztach inwestycyjnych kosztą zarządu zarazem.

3) Podatek od budynków na obszarze gmin miejskich. Podatek od budynków mogą pobierać gminy miejskie z zastrzeżeniem 10% dla samorządu wojewódzkiego.

Gminy miejskie w b. dzielnicy austr. mogą zamiast państwowego podatku od nieruchomości przekazanego ustawą z dnia 17/12 1921 roku o zasileniu funduszków miejskich pobierać samoistny podatek od budynków i to do końca roku 1923. Po upływie tego terminu gminy miejskie będą miały prawo pobierać podatek od budynków albo w postaci dodatku do państwowego podatku od nieruchomości, albo w postaci samoistnego podatku.

Podatek ten wobec ustawy o ochronie lokatorów nie pokrywa kosztów wymiaru i poboru podatku. Podatek ten jest więc na razie nierealny, a może być wydatny wtedy, gdy ustawa o ochronie lokatorów zostanie poważnie zmieniona.

4) Podatek od lokali. Rada miejska uchwała stopę tego podatku i uchwałę tę zatwierdza władza nadzorcza. Najwyższą stopę tego podatku określa Minister Spraw Wewn. w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Z uchwał co do tego podatku miasta się wstrzymały, bo Minister Spraw Wewn. tej najwyższej stopy podatku jeszcze nie określił.

Jak słyhać Minist. Spr. Wewn. projektowało tytułem tego podatku 5% czynszu przedwojennego w złocie, następnie 3%.

Uchwałę co do tego podatku trzeba spieszenie powziąć, by miasta już w styczniu 1924 roku mogły ten podatek wymierzać, a gotówka z tego podatku mogłaby wpływać do kas miejskich z końcem marca r. b. Należy więc postarać się o uchwały rad miejskich co do ustalenia podatku lokatorskiego w wysokości 3% czynszów przedwojennych w złocie. Ponieważ wedle ustawy z dnia 17 grudnia 1921 roku (Dz. U. R. P. z r. 1922 № 2,

poz. 6, art. 21 — 26) wysokość podatku określa się stosownie do faktycznego komornego z roku 1921, które to faktyczne komorne obejmuje podwójny czynsz z roku 1914 co do lokali mieszkalnych, a poczwórny czynsz odnośnie do lokali przemysłowych, przeto te 3% czynszu z roku 1914 odpowiednio przeliczyć należy.

5) Podatek od przemysłu i handlu, nie wymaga osobnej uchwały Rady miejskiej. Władze skarbowe automatycznie już ten podatek wymierzają i ściągają w wysokości 0·5 od obrotu.

Podatek ten opłacają także przedsiębiorstwa państwowe, np. P. K. K. P., rządowe fabryki tytoniu, koleje w miejscu siedziby Dyrekcji i t. d.

Dochody komunalne z podatku przemysłowego stanowią i stanowić będą jedno z najpoważniejszych źródeł dochodu samorządów miejskich tak co do wysokości wpływów jak co do prędkiego realizowania tych podatków. Prawda, że wedle art. 54 zeznania o obrocie mają być składane po upływie każdego półrocza kalendarzowego, a uchwały płatnicze mają być rozesłane za I półrocze roku podatkowego najpóźniej do 15 września tegoż roku, a za drugie półrocze do 15 marca drugiego roku i te terminy są zarazem terminami wpłaty odnośnego podatku, atoli wedle art. 56 ust. z dn. 14 maja 1923 r. № 58 Dz. U. Rzp. przedsiębiorstwa handlowe pierwszych pięciu kategorii winny przypadający na nią do zapłaty podatek od obrotu za ubiegły miesiąc wpłacić do dni 15 w przyszłym miesiącu. Ponieważ te, co dopiero wspomniane przedsiębiorstwa płacą największą część podatku i tak stosunkowo prędko, bo co miesiąc, przeto wpływy komunalne z tego podatku najlepiej i najpoważniej zasilają kasy miast. Byłoby tylko wskazaniem, aby także P. K. K. P., państwowe przedsiębiorstwa przemysłowe wyżej wymienione płaciły ten podatek komunalny miesięcznie z dołu, a nie czekały terminów wymiaru 1-go października, względnie 15 kwietnia. Zdaje się, że tego rodzaju wpłata będzie następowała wobec zwaloryzowania podatków.

Odpowiednie wnioski winno się w każdym razie do Ministra Skarbu przedstawić co do wydania dodatkowego rozporządzenia wykonawczego, by dowolność w art. 56 ust. 2 zdanie ost. przewidziana, zamieniona została w kateryczny przepis.

6) Podatek dochodowy. Gminy miejskie mają w tym podatku 30% udział i ten udział władze skarbowe wymierzają i ściągają automatycznie od podatników. Uchwał więc rady miejskie co do tego podatku nie wydają, bo tu nie potrzeba uzgodnień przewidzianych w art. 75 ust. 6 ust. o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych. Podatek ten powinien być i najpoważniejszym i najelastyczniejszym źródłem dochodu dla samorządów. Niestety, ograniczenie tego samorządowego udziału tylko do

30% zamiast zostawić dowolności zarządów miast ustalenie wysokości tego podatku i powolność wpływów z tego podatku nie mają dla miast takiego efektu jaki mieć powinien.

7) Podatek od spożycia, żużycia względnie produkcji. Ustawą o tymczasowem uregulowaniu finansów komun. odebrano miastom samoistne podatki od trunków oraz podatek od węgla, soli, cukru, olejów mineralnych. Wzamian za to dano im 30% dodatek do podatku państwowego od piwa, wina i trunków spirytusowych, które Rząd sam łącznie ze swym podatkiem będzie pobierał na rzecz związków komunalnych, tudzież 15% dodatku do państwowego podatku od innych przedmiotów. Sprawa ta już jest przesądzona, dwa największe miasta straciły, względnie stracą bardzo dużo; z drugiej jednak strony przyznać trzeba, że ten 30% podatek gminny podzielony między związki komunalne wpłynie korzystnie na sarnacje finansów średnich i małych miast, bo otrzymają w każdym razie więcej, niż dotychczas z tych źródeł dostawały i nie potrzebują utrzymywać kosztownego personelu.

Wniosku ostatecznego co do wspomnianego podatku nie można jeszcze wysnuć, bo nie wiadomo, jak się ten podatek w praktyce dla samorządów będzie przedstawiał i jak ostateczny rozdział tych podatków będzie przeprowadzony. Żadnych uchwał rad miejskich co do tego podatku nie potrzeba, bo ten podatek same władze państwowe będą wymierzały, ściągały i między związki samorządowe rozdzielały. Zanim jednak władze państwowe ten podatek komunalny od spożycia zaczną ściągać, to w okresie przejściowym te związki komunalne, które już z tego podatku korzystały, będą go ściągać w wysokości 30% dla siebie o tyle, o ile spożycie następuje na obszarze tychże związków.

8) Dodatki do opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków, przetworów wódczanych i spirytusowych. Tego rodzaju dodatki winny być specjalną uchwałą rady miejskiej uchwalane, a uchwała taka podlega zatwierdzeniu władz nadzorczych. Podatki te nie stanowią wielkiej pozycji w budżecie, bo nie mogą one przenosić 100% opłaty państwowej od patentu na wyrób trunków, a 200% opłaty państwowej na sprzedaż trunków i przetworów, ale w każdym razie może to być w miastach większych kwota poważniejsza, zaś wymiar i ściągnięcie tego podatku nie napotka na wielkie trudności, bo władze skarbowe na skutek wniosku gmin same już dodatki te będą ściągać.

9) Podatek towarowy, t. j. od towarów wywożonych lub przywożonych mogą pobierać, jako podatek samoistny te miasta, które do końca czerwca r. b. uzyskały na ten podatek zatwierdzenie statutów.

Co do tego podatku gminy miejskie winny spowodować uchwałę rady miejskiej, że te podatki nadal będą pobierać i przedłożyć tę uchwałę władzom nadzorczym, by Ministerstwo Spraw Wewn. w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu ustaliło normę tego podatku. Wielkiego efektu z tego podatku nie będzie.

10) Podatek samoistny od oświetlenia elektrycznego i gazowego, ale tylko w lokalach z wyszynkiem alkoholu i w lokalach zabaw, rozrywek i widowisk. Podatek ten możliwy do wprowadzenia w niektórych miastach, efekt tego podatku w miastach mniejszych minimalny.

11) Opłata od umów od przeniesienia własności nieruchomości. Co do opłaty potrzebna uchwała rady miejskiej dlatego, że wysokość tej opłaty podana tylko w najwyższej granicy, którą dopiero uchwałą rady miejskiej ustalić należy. Uchwałę tę przesyła się tylko do wiadomości, ale nie do zatwierdzenia władz nadzorczych.

Dochody z tego podatku mogłyby stanowić poważne źródło gdyby nie ogólnie panujący zastój.

12) Podatek zaprotestowanych weksli, jako samoistny podatek komunalny w wysokości $\frac{1}{2}\%$ sumy wekslowej przypada tej gminie, gdzie weksel do protestu przedstawiono. Łatwy do ściągnięcia podatek, bo przez notariuszy przy zaprotestowaniu weksla, ale w ostatecznym wyniku o małym efekcie.

Uchwała rady miejskiej winna być zatwierdzona przez władze nadzorcze, wychodząc z założenia, że ma się do czynienia ze samoistnym podatkiem; z treści jednak art. 14 powołanej ustawy wynika, że odnośna uchwała samorządu zatwierdzenia władz nadzorczych nie wymaga. Ze względów oportunistycznych praktyczniej jest odnośną uchwałę rady miejskiej przedłożyć władzom nadzorczym.

13) Podatek od spadków i darowizn, wymaga uchwały rady miejskiej, bo zależy od decyzji dotyczącego samorządu, czy ten podatek chcą u siebie wprowadzić. Uchwała rady miejskiej nie potrzebuje zatwierdzenia władz nadzorczych, przedstawiona być musi tylko do wiadomości tychże władz. Dochód z tego podatku powinien być pokaźny, zwłaszcza wobec tego, że wymiar i ściągnięcie tego podatku nie pociąga kosztów dla gminy.

14) Podatek od plakatów, szyldów i anonsów nie przedstawia wielkich dla miast widoków; na razie zresztą jeszcze nierealny, bo Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zapowiedzianego statutu wzorowego nie wydało.

15) Podatek od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk. Wprowadzenie tych podatków wymaga uchwały rady miejskiej,

a nadto zatwierdzenia przez władze nadzorcze. W okólniku swem Ministerstwo Spraw Wewn. określa maximum stawek, co ujemnie niejednokrotnie może się odbić na efekcie z tego podatku. W każdym razie jednak dochód z tego podatku może być bardzo wydatnem źródłem dochodu.

16) Podatek od prawa polowania może być bardzo znikomy. Uchwała rady miejskiej nie podlega zatwierdzeniu władz nadzorczych. Najwyższe normy tego podatku ustali Minister. Spraw Wewnętrznych.

O ile o inne nie objęte wspomnianą ustawą podatki się rozchodzą, to musi się uzyskać na tego rodzaju podatki zatwierdzenie władz nadzorczych.

Có do opłat, to ustawa przewiduje:

a) opłaty za używanie komunalnych urządzeń i zakładów dobra publicznego, a więc opłaty za gaz, elektrykę, wodę, wywóz śmieci, za stano-wiska na placach i gruntach miejskich, opłaty od psów, myta;

b) opłaty za czynności i poświadczenia urzędowe, a więc miejskie należności stemplowe, opłaty komisyjne, manipulacyjne i t. d.

Uważam, że miasta korzystając z przepisu art. 27 ust. o tymczas. uregul. finansów komun. mogłyby wprowadzać u siebie opłaty mytnicze, jako opłaty za używanie dróg, ulic i urządzeń miejskich.

Wprawdzie artykułem 24 ust. z 10 grudnia 1920 r. Dz. U. R. P. z d. 15 stycznia 1921 r. № 6 poz. 32 zniesiono w zasadzie myto na drogach publicznych. Ponieważ jednak w powołanym artykule ustawy przewidziano w wyjątkowych razach możność utrzymania myta pod warunkiem uzyskania zezwolenia na pobieranie myta na drogach między innymi gminnych na podstawie uchwały związku samorządowego zatwierdzonej przez Ministerstwo Robót Publicznych — ponieważ dalej ustawą późniejszą dotyczącą dróg publicznych zakazu wprowadzania myt nie wydano, przeto traktując myta jako opłaty przewidziane w art. 27 ust. o tymcz. ureg. fin. kom., — zarządy miast mogą, mojem zdaniem, uchwalić wprowadzenie opłat mytniczych za używanie dróg gminnych. Uchwała taka nie potrzebuje zatwierdzenia Ministra Robót Publicznych, bo ona opiera się nie na ustawie z d. 10 grudnia 1920 r. lecz na ustawie o tymcz. ureg. finans. kom. Gdyby jednak Starostwo, czy Dyrekcja robót publicznych kwestionowały odnośną uchwałę rady miejskiej, natenczas w tym wypadku należałoby uchwałę tę przedłożyć Ministerstwu Robót Publicznych w myśl powołanej poprzednio ustawy.

W ogólnych więc zarysach starałem się przedstawić, jak sprawa przewidzianych podatków i opłat w ustawie o tymczasowem uregulowaniu finansów miejskich w praktyce wygląda i jak praktycznie przeprowadzona być winna odnośnie do każdego z poszczególnych podatków.

Reasumując moje wywody twierdzę, że gminy miejskie, specjalnie

o Krakowie i Lwowie nie mówiąc, swoje budżety będą musiały oprzeć w głównej mierze obecnie na podatku przemysłowym, dochodowym, grun-
towym, widowiskowym, a z chwilą wydania ustawy o ochronie lokatorów
także na podatku od budynków i lokali, bo z majątków i własnych przed-
sięwzięciach, miasta prawie żadnych nie mają dochodów, jak to na wstępie
przedstawiono.

Inne podatki przewidziane w ustawie o tymcz. ureg. finans. kom. nie
dają tyle, by opłacić kosztu wymiaru i ściągnięcia.

Ustawa o tymcz. ureg. finans. komunalnych, w całej swej rozciągłości
wykonana, nie zaspokoi potrzeb miast zwłaszcza większych, te ostatnie
miasta już te wszystkie objęte ustawą podatki, które przedstawiają eko-
nomiczną dla miast wartość, u siebie wprowadziły. Ustawa ta więc mia-
stom większym nic nowego nie daje. Wszystko co opodatkować było
można, już opodatkowano. Niewyzyskany należycie jest podatek od bu-
dynków i podatek od mieszkań oraz lokali. Podatki te mogłyby być wy-
datne ale dopiero wtedy, gdy czynsze odpowiednio zostaną podwyższone,
co może mieć miejsce z chwilą wydania nowej ustawy o ochronie loka-
torów. Aż do tego czasu miasta z tych podatków wiele spodziewać się
nie mogą. Jedynym ratunkiem dla miast mogłoby być przyznanie miastom
większego udziału w podatku dochodowym względnie samoistne podatki
gminne do podatku dochodowego i to w takiej wysokości, jak tego potrze-
by miasta wymagają, oraz wprowadzenie napowrót dalszego podatku za-
robkowego. Te dwa ostatnie podatki dotyczą w silniejszej mierze ludność
finansowo silniejszą i wogóle zdolniejszą do ponoszenia ciężarów podat-
kowych, mogąc łatwo pokrycie na te podatki przerzucić na wytwór swej
pracy.

J. PIEKAŁKIEWICZ.

Nasza nowa waluta.

Po zjednoczeniu poszczególnych dzielnic Polski w jedno samodzielne państwo przez długi jeszcze czas, a nawet w znacznej mierze jeszcze i do dziś dnia, w poszczególnych częściach Rzeczypospolitej obowiązywało nadal różnorodne prawodawstwo.

W dziedzinie walutowej w szczególności mieliśmy aż trzy zasadnicze jednostki pieniężne: rubel, koronę austriacko-węgierską i markę niemiecką. Prócz tego, rozporządzeniem Warszawskiego Generalnego Gubernatora z dnia 14 kwietnia 1917 roku w b. Królestwie Kongresowem na terenie okupacji niemieckiej, została wprowadzona marka polska, jako wyłączny środek płatniczy, dla wszystkich zobowiązań, które powstały po dniu 26 kwietnia 1917 r., czyli że za wyjątkiem powstałych przed tym dniem,—jak również czynności prawnych na wypadek śmierci. Zawieranie w rublowej walucie umów, wystawianie dokumentów, dokonywanie wypłat zostało zabronione. W tych wypadkach gdzie rubel mógł jeszcze figurować, dłużnik miał prawo dokonać zapłaty czy to w rublach, czy też w markach, według stosunku 1 rubel = 2,16 marki. W tymże stosunku zostały przeliczone na marki polskie kwoty wyrażone w istniejących ustawach w rublach. Marka polska była przytem uznana równą marce niemieckiej. W celu emisji marek polskich okupanci stworzyli rozporządzeniem Warszawskiego Generalnego Gubernatora z dnia 9 grudnia 1916 r. Polską Krajową Kasę Pożyczkową, która rozpoczęła swą działalność w dniu 26 kwietnia 1917 roku.

W części b. Kongresówki i na Kresach Wschodnich na terenie tak zwanych etapów istniały stworzone przez Niemców ost—marki i ost—ruble. W części b. zaboru rosyjskiego okupowanej przez Austrię zostały wprowadzone, prócz istniejących tam rubli, również i korony austriacko - węgierskie. Jak widzimy, różnorodność była bardzo wielka.

Chociaż wszystkie trzy systemy pieniężne (rosyjski, austriacki i niemiecki) były oparte na złocie, przyczem 1 rubel = 2,66 franka złotego, 1 korona = 1,05 frank. złotego i 1 marka = 1,23 franka złotego, to jednakże po wybuchu wojny światowej wymiana banknotów na złoto we wszystkich trzech państwach zaborczych została wstrzymana ¹⁾, monety złote znikły z obiegu i banknoty, oderwane od swojej podstawy złotej, przekształciły się w typowe pieniądze papierowe, których wartość ulega zwykle silnym wahanom, a w szczególności znacznie się obniża: w styczniu 1919 roku jeden rubel carski miał wartość 0,81 franka złotego zamiast 2,66 franka, t. j. 30,5%; marka niemiecka — zamiast 1,23 fr. tylko 0,50 fr., t. j. 40,6%; korona — zamiast 1,05 fr. tylko 0,29 fr., t. j. 27,6% swojego przedwojennego kursu. Następnie wartość tych walut wahała się i spadała jeszcze silniej, w różnym tempie dla każdej z nich, co ogromnie utrudniało stosunki gospodarcze i finansowe pomiędzy poszczególnymi naszymi dzielnicami, gdyż wzajemne ustosunkowanie ich jednostek pieniężnych ciągle się zmieniało.

Stopniowo dominujące znaczenie we wszystkich dzielnicach otrzymuje marka polska, gdyż emitująca je instytucja, Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa w Warszawie, została objęta przez rząd polski i jej działalność unormowano ustawą z dnia 7 grudnia 1918 r. ²⁾, wtedy, gdy emisje rubli, koron i marek niemieckich, jako walut obcych państw, nie mogły być przez nas dokonywane. Takie coraz większe przenikanie w obrót marek polskich łączyło się z rozszerzeniem prawnej podstawy jej obiegu.

Już we wspomnianej wyżej ustawie Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej z dnia 7 grudnia 1918 roku zostało określone, że marki polskie są prawnym środkiem płatniczym w całym państwie polskim i przyjmowane będą przez wszystkie urzędy według wartości nominalnej. W tych zaś dzielnicach, w których prawnie obiegają jeszcze ruble lub korony, stosunek marek polskich do tych pieniędzy przy zapłatach skarbowych ustanawiany będzie perjodycznie przez Ministerstwo Skarbu. W prywatnych zaś transakcjach wzajemny stosunek tych walut ma być określany ich kursem giełdowym.

W celu zabezpieczenia ludności od strat kursowych i dla stałego rozpowszechnienia marek polskich ustawą z dnia 11 marca 1919 roku ³⁾,

¹⁾ W Austrii i przed wojną nie było prawnego obowiązku wymiany banknotów na złoto, jednakże faktycznie wymiana taka istniała.

²⁾ Dz. Praw R. P. z 1918 r. № 19 poz. 56.

³⁾ Dz. Ust. R. P. z 1919 r. № 24 poz. 237.

przywóz i przesyłanie w posyłkach pocztowych i listach, rubli i koron austriacko-węgierskich i marek niemieckich został czasowo zakazany.

Na mocy ustawy z dnia 20 listopada 1919 r. ¹⁾ o walucie w obrębie byłej dzielnicy pruskiej marka polska stała się jedynym prawnym środkiem płatniczym na terytorjum tej dzielnicy, a marka niemiecka przestała nim być. Wszelkie zobowiązania w markach niemieckich należało uiszczać markami polskimi w takiej samej sumie, na którą opiewały zobowiązania, t. j. dla tych wypadków marka niemiecka została uznana za równą marce polskiej.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 24 grudnia 1919 roku ²⁾ dla wpłat oraz wypłat rządowych został ustalony aż do odwołania dla tych obszarów państwa, w których korona pozostawała prawnym środkiem płatniczym, stosunek jej do marki polskiej 70 fenigów za jedną koronę. Następnie ustawą z dnia 15 stycznia 1920 roku ³⁾ zostało potwierdzone, że marka polska jest prawnym środkiem płatniczym na całym obszarze Państwa Polskiego, w tych zaś dzielnicach Rzeczypospolitej, w których dotąd prawnym środkiem płatniczym była korona austriacko-węgierska, wszelkie wypłaty należne w koronach mogły być dokonywane bądź w koronach bądź też w markach polskich w stosunku 70 fenigów za jedną koronę. Ustawą tą stosunek ustalony poprzednio dla wpłat i wypłat rządowych został więc rozpowszechniony i na zobowiązania prywatne.

Dalszy krok został uczyniony ustawą z dnia 24 marca 1920 roku ⁴⁾, która nakazywała stemplowanie względnie wymianę na obszarach b. zaboru i okupacji austriacko-węgierskiej koron na marki polskie w ustalonym poprzednio stosunku po 70 fenigów za jedną koronę. Po ukończeniu wymiany i stemplowania, korony austriacko-węgierskie, niezaopatrzone stemplem polskim, przestawały być prawnym środkiem płatniczym, a zaciąganie po tym terminie zobowiązań w walucie koronowej zostało wzbronione. W myśl rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 7 marca 1920 roku ⁵⁾ wymiana banknotów koronowych była zakończona dnia 25 czerwca 1920 r. i od tego dnia korona austriacko - węgierska nie jest prawnym środkiem płatniczym jak poprzednio ani w Małopolsce ani w b. General Gubernatorstwie Lubelskiem.

Stopniowo również i waluta rublowa została z Polski całkowicie wy-

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1919 r. № 91 poz. 492.

²⁾ Dz. Ust. R. P. z 1919 r. № 96 poz. 513.

³⁾ Dz. Ust. R. P. z 1920 r. № 5 poz. 26.

⁴⁾ Dz. Ust. R. P. z 1920 r. № 28 poz. 166.

⁵⁾ Dz. Ust. R. P. z 1920 r. № 45 poz. 281.

parta. Na mocy ustawy z dnia 29 kwietnia 1920 roku ¹⁾ znaki pieniężne w walucie rublowej rosyjskiej przestają być prawnym środkiem płatniczym na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i żądanie i dokonywanie wypłat w rublach, za wyjątkiem wypłat za ubiegłe przed 13 maja 1920 roku kupony, wylosowane listy i depozyty rublowe, jako też zaciąganie zobowiązań w tej walucie zostało wzbronione. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1921 roku ²⁾, wyżej wspomniana ustawa z dnia 29 kwietnia 1920 roku została rozciągnięta na województwa poleskie, nowogrodzkie, wołyńskie oraz część woj. białostockiego. Od tego czasu można uważać unifikację walutową w Polsce za dokonaną, za wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego, gdzie marka polska stała się jedynym prawnym środkiem płatniczym, dopiero od dnia 1 listopada 1923 r. na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1922 r. ³⁾.

Jednakże nie dość mieć ujednoliconą walutę, dobry pieniądz musi spełniać szereg funkcji poza tym, iż jest prawnym środkiem płatniczym i ma moc zwalniania z zobowiązań. Jest on przede wszystkim miernikiem wartości towarów i usług, wspólnym jej mianownikiem, zezwalającym na ustalenie i porównywanie w dogodnej do użytku formie wartości wymiennej poszczególnych dóbr. Pieniądz służy również do przechowywania wartości, jej zaskarbiania, czy bezpośrednio w monetach i banknotach, czy też w formie zobowiązań osób trzecich wypłacenia pewnej ich kwoty.

Dla należytego spełniania tych funkcji wartość pieniądza powinna być stałą i nie może ulegać silniejszym wahaniom. Mierząc naprzykład długość jakiegoś przedmiotu, nie będziemy posługiwali się jednostką, której długość zmienia się chociażby nieznacznie, dajmy na to wstążką gumową, lecz bierzemy do tego metr z drzewa lub żelaza. Również nie będziemy przechowywali przez czas dłuższy takich przedmiotów, które zmieniają wskutek tego swe własności i stają się nieużytecznymi lub mniej użytecznymi naprzykład surowe mięso, chleb i t. d.

Z tego punktu widzenia marka polska nie odpowiadała wymaganiom stawianym dla dobrego pieniądza gdyż jej wartość bardzo silnie się zmieniała, a w szczególności zmniejszała się, co dowodzą nam poniższe liczby. (Patrz Tablica № 1 str. 40).

Jak widzimy, kurs dolara z 9,8 marki w styczniu 1919 roku wzrósł w grudniu 1923 r. do 5,078,269 marek, t. j. podniósł się w 518,191 razy i marka polska z grudnia 1923 roku równała się 1,518,191 części marki ze

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1920 r. № 38 poz. 216.

²⁾ Dz. Ust. R. P. z 1921 r. № 75 poz. 514.

³⁾ Dz. Ust. R. P. z 1922 r. № 115 poz. 1038.

TABLICA № 1.

Kurs dolara w Warszawie.

Przeciętne miesięcznie z całego miesiąca:

Miesiące	1919 ^a	1920	1921	1922	1923
Styczeń . . .	9,80	130,93	757,02	3,058,00	25,354,04
Luty	10,60	155,39	817,68	3,573,60	41,579,84
Marzec . . .	11,65	158,79	823,34	4,145,07	42,697,04
Kwiecień . .	15,21	170,76	806,78	3,853,72	44,698,44
Maj	15,50	190,17	905,67	4,030,92	49,000,02
Czerwiec . .	16,65	163,47	1,346,75	4,263,36	86,055,17
Lipiec	19,45	171,55	1,928,15	5,639,37	127,730,77
Sierpień . . .	31,60	209,35	2,282,66	7,660,12	237,040,74
Wrzesień . .	35,63	242,67	4,622,71	7,788,33	282,507,33
Październik .	47,89	271,48	4,588,36	11,191,24	1,033,783,95
Listopad . . .	67,96	414,13	3,379,42	15,975,72	2,297,858,97
Grudzień . .	110,67	558,56	3,155,27	17,740,86	5,078,269,23

^a Przeciętnie z ostatnich w miesiącu siedmiu posiedzeń giełdy.

Źródło: Rocznik statystyki. Miesięcznik Statystyczny, Wiadomości Statystyczne wydawane przez Główny Urząd Statystyczny.

stycznia 1919 roku. Odpowiednio, chociaż nie zupełnie jednakowo, zmieniła się wartość nabywczą marki polskiej i w stosunku do towarów i usług.

Zrozumiałem więc jest, że markę polską uważano powszechnie za walutę przejściową nie tylko ze względów na jej pochodzenie, jako tworu okupantów, lecz również i dlatego, iż nie spełniała ona należycie funkcji pieniądza.

Już dekret z dnia 5 lutego 1919 r. ¹⁾ postanawia, że jednostka monetarna polska otrzyma nazwę „Lech”, a setna jej część nazwę „grosz”, a ustawa z dnia 28 lutego 1919 r. ²⁾ zastępuje nazwę „lech” przez „złoty”.

¹⁾ Dz. Ust. z 1919 r. № 14 poz. 174.²⁾ Dz. Ust. z 1919 r. № 20 poz. 230.

Tym samym przesądzono, iż marka polska nie zostanie zatrzymana jako stała nasza waluta. W maju 1919 r. ówczesny minister skarbu Karpiński na podstawie uchwały Rady Ministrów złożył nawet do Sejmu projekt Statutu Banku Polskiego, który miał emitować banknoty w złotych i wycofać znajdujące się w obiegu marki polskie, korony austriacko-węgierskie i ruble rosyjskie. Jednakże projekt ten nie został przez Sejm uchwalony, gdyż dla stworzenia stałej jednostki pieniężnej nie dość zmienić nazwę poprzednio istniejącej, lecz trzeba usunąć warunki, które powodowały wahania, w szczególności zmniejszenie jej wartości nabywczej.

Przyczyny zaś spadku wartości marki polskiej nie mogły być tak szybko usunięte, gdyż kryły się w naszym stanie skarbowym i gospodarczym.

W pierwszych latach po wznowieniu naszego istnienia państwowego mierzyliśmy siły na zamiary i chcieliśmy odrazu we wszystkich dziedzinach odrobić skutki długich lat niewoli i ostatniej wojny.

Zdawało się nam przytem, że skoro mamy własne państwo i rząd, to nie kto inny jak rząd powinien wziąć w swoje ręce i niezwłocznie zadowolić wszystkie potrzeby społeczne, bo przecież to był rząd nie zaborców, lecz własny, któremu interesy narodu leżały blisko serca. I rzeczywiście rząd, czy to z własnej inicjatywy, czy też pod naciskiem sejmu lub opinii publicznej, podejmował się jaknajróżnorodniejszych obowiązków, nie licząc się często z posiadaniem do ich wykonania środków.

Wymagając by władze państwowe zadawałniały jaknajszerzej nasze potrzeby, nie chcieliśmy jednak ponosić żadnych ofiar. Uważano widocznie, że wysokie podatki były dobre dla władz zaborczych, lecz swój własny rząd nie powinien się do nich uciekać, bo jakaż byłaby wówczas różnica między nim a rządami zaborców. Chcieliśmy, by nam rząd wszystko dawał, a nic od nas nie żądał wzamian.

Jeśli do tego dodamy, iż aparat państwowy, który w innych państwach udoskonalany był w ciągu całego szeregu lat, u nas tak pod względem organizacyjnym jak i personalnym, nie mógł odrazu wzorowo funkcjonować, to uprzytomnimy sobie w jakiej znajdowaliśmy się sytuacji.

Normalne dochody z podatków, opłat i t. d. nie wystarczały do pokrycia wszystkich wydatków i skarb państwa zmuszony był zaciągnąć pożyczki w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej, która dla zdobycia niezbędnych do tego środków, drukowała i drukowała bez końca marki polskie o czem świadczą następujące dane:

TABLICA № 2.
Dług Skarbu Państwa i Obieg banknotów.

W milionach marek.

Lata	31/III	30/VI	30/IX	31/XII
Dług Skarbu Państwa				
1918	—	—	—	117,8
1919	400,0	1,125,0	3,225,0	6,825,0
1920	14,775,0	27,625,0	40,625,0	59,625,0
1921	93,625,0	130,625,0	178,000,0	221,000,0
1922	232,100,0	235,000,0	342,000,0	675,600,0
1923	1,752,000,0	2,996,500,0	10,265,500,0	111,332,000,0
Obieg banknotów				
1918	—	—	—	1,023,8
1919	1,223,2	1,784,6	2,964,7	5,316,3
1920	10,690,6	21,730,1	33,203,5	49,361,5
1921	74,087,4	102,697,3	152,792,1	229,537,6
1922	250,665,5	300,101,1	463,706,0	793,437,5
1923	1,841,205,6	3,566,649,1	11,197,737,9	125,371,955,4

Źródło: Rocznik statystyki, Miesięcznik Statystyczny i Wiadomości Statystyczne wydawane przez główny Urząd Statystyczny.

Tak ogromne zwiększanie obiegu marek polskich nie mogło nie wywołać znacznego spadku ich wartości.

Drugą przyczyną, która działała w tymże kierunku był nasz handel zagraniczny. Ogłoceni podczas wojny z maszyn, surowców i różnych towarów, musieliśmy je w dużych ilościach sprowadzać z zagranicy, wówczas gdy, wobec upadku naszego rolnictwa i przemysłu, nie mogliśmy zbyt wiele wzamian wywozić. Dlatego też nasz bilans handlowy, t. j. stosunek między wartością przywożonych a wywożonych towarów był dla nas niepomysłny: musieliśmy więcej zagranicą płacić, niż stamtąd otrzymywać. Stwarzało to większy popyt na waluty obce od ich podaży, co wywoływało wzrost kursów walut zagranicznych, czyli spadek wartości marki.

Począwszy jednak od 1922 roku sytuacja ta zasadniczo się zmienia: wskutek odbudowy naszego rolnictwa i przemysłu oraz pomyślnych koniunktur wywozowych, dzięki niższym cenom niektórych towarów w Polsce niż zagranicą, głównie na skutek szybszego spadku wartości marki polskiej w stosunku do walut obcych niż jej wewnętrzna wartość nabywcza, wywóz nasz zaczyna przewyższać przywóz, tak, że za 10 miesięcy 1923 r. eksport wynosił 1,021 milionów franków złotych, import 920 milionów fr. zł.¹⁾ Wobec tego można przypuszczać, że i nasz bilans płatniczy t. j. stosunek sumy wypłat zagranicę nie tylko za przywiezione towary, lecz i ze wszystkich innych tytułów, jak to spłata długów, odsetek, utrzymanie poselstw, wydatki osób podróżujących zagranicę i t. d. do sumy ogólnej należnych nam od zagranicy kwot, jest od 1922 roku dla nas korzystny. Jednakże pomyślną tę zmianę nie można było aż do stabilizacji naszej marki należycie wykorzystać, gdyż chroniąc się od spadku wartości marki, część eksportów, a również i szereg innych osób, nie sprzedawały otrzymanych walut obcych, lecz wołały je przytrzymywać w kraju lub zagranicą, a nawet w tymże celu kupowały waluty, tak, że dodatni w zasadzie bilans stawał się ujemnym. Wartość zaś marki musiała spadać przy dodatnim nawet bilansie płatniczym, aż do zaprzestania jej emisji na pokrycie deficytów skarbowych.

Przeprowadzenie zaś reformy walutowej bez usunięcia obydwóch czynników jej spadku — nadmiernych emisji i ujemnego bilansu płatniczego — nie było wskazane, gdyż wówczas nową walutę mógł spotkać los marki polskiej, co by jeszcze bardziej utrudniło rzeczywistą sanację naszych stosunków walutowych i skarbowych. Dlatego też choć wszyscy chcieliśmy jaknajprędzej wprowadzenia nowej waluty, nie było to aż do pewnego czasu wykonalne.

Zbyt długo zaś trwający spadek wartości marki uczynił ją prawie zupełnie niezdolną do służenia miernikiem wartości lub środkiem gromadzenia oszczędności. W życiu gospodarczym te funkcje waluty krajowej coraz szerzej zaczęły spełniać waluty obce (dolar, frank i t. d.) lub towary jak zboże. Pojawiła się wielka mnogość tych jednostek, różnych w poszczególnych działach życia gospodarczego. Tenutę dzierżawną na grunta na przykład zaczęto prawie ogólnie określać w pewnej ilości żyta, przemysł włókienniczy liczył na dolary, przemysł naftowy na franki i t. d.

Dla zahamowania przenikania walut obcych do naszego wewnętrznego życia gospodarczego, co mogło znacznie przyspieszyć deprecjację marki polskiej, Sejm w ustawie z dnia 17 grudnia 1921 r. o środkach naprawy

¹⁾ Wiadomości Statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego z 1924 r. № 2.

gospodarki państwowej ¹⁾ zakazał zawierania umów między obywatelami polskimi w walutach obcych bez zezwolenia władz skarbowych.

Jednakże i skarb państwa był ostatecznie zmuszony do uciekania się do innych jednostek pieniężnych, niż marka polska.

A mianowicie ustawą z dnia 26 września 1922 r. ²⁾ została uchwalona 8% pożyczka złota. Każda jej obligacja zawierała odcinek wyrażony w markach i odcinek w złotych, których wartość w markach polskich jest obliczana według kursów dolara lub franka szwajcarskiego. We wspomnianej wyżej ustawie z dnia 28 lutego 1919 roku w myśl której nasza nowa jednostka monetarna ma się nazywać „złoty”, jej wartość nie została podana. Dlatego też w specjalnej ustawie z dnia 26 września 1922 r. ³⁾ określono, iż wartość jednego złotego jest równa $\frac{1}{3100}$ kilograma złota 900 próby. Przyjęliśmy więc jednostkę pieniężną łacińskiej unji monetarnej, w której skład wchodziły Francja, Włochy, Hiszpania, Szwajcaria, Belgja i t. d.

Następnie na mocy ustawy z dnia 22 marca 1923 r. ⁴⁾ wypuszczono bony skarbowe w złotych, których wartość w markach polskich ma być obliczana według kursu franka szwajcarskiego. Za zgodą Ministra Skarbu Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa, Poczta Kasa Oszczędności i niektóre prywatne instytucje kredytowe zaczęły prowadzić niektóre operacje w złotych, w szczególności przyjmować wkłady w tych jednostkach.

Stopniowo złote zaczęły coraz szerzej przenikać do życia gospodarczego, chociaż z punktu widzenia prawnego ⁵⁾ nasuwały się bardzo poważne wątpliwości, co do stosowania złotych w umowach, rejestrach handlowych i t. d. bez ogólnego lub specjalnego zezwolenia władz skarbowych, a praktyka sądowa była w tym względzie dosyć różnorodną. Pewne zamieszanie wprowadzało również istnienie kilku sposobów ustalania wartości złotego w markach polskich w swych wynikach znacznie się różniących ⁶⁾. Nawet Skarb Państwa posługując się przy operacjach kredytowych złotym polskim obliczanym według kursów walut obcych, w projekcie ustawy o sanacji skarbu i projekcie budżetu na rok 1923 brał za podstawę

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1921 r. № 103 poz. 741.

²⁾ Dz. Ust. R. P. z 1922 r. № 83 poz. 741.

³⁾ Dz. Ust. R. P. z 1922 r. № 83 poz. 740.

⁴⁾ Dz. Ust. R. P. z 1923 r. № 33 poz. 215.

⁵⁾ Obacz „*Ekonomista*” za 1923 r. t. II Kronika Finansowa przez J. Piekalkiewicza.

⁶⁾ Obacz „*Przegląd Gospodarczy*” za 1923 rok № 12 J. Piekalkiewicz „*Złote Polskie*”.

złoty ustalony według indeksu cen hurtowych t. j. stosunku cen przed wojną w walucie złotej, a obecnie w markach papierowych.

Wychodząc z założenia, że w interesie zdrowego rozwoju życia gospodarczego miernik złoty powinien być jeden, i musi być ustawodawczo uznany, ówczesny i obecny Minister Skarbu Grabski złożył do Sejmu projekt ustawy o środkach przygotowawczych do reformy walutowej ¹⁾, w myśl którego wartość złotego miała być obliczona w markach polskich według ceny złota w Londynie, wyrażanej w funtach sterlingów i kursu funta sterlingów na giełdzie w Warszawie. Tą drogą ustalano by więc za ile marek polskich można kupić w Londynie tyle złota, ile zawiera złoty polski t. j. $\frac{1}{3100}$ kg. 900 próby. Wyniki tych obliczeń są prawie jednakowe z dokonywanymi za pomocą kursu dolara w Warszawie, gdyż wartość dolara jest naogół równa wartości złota zawartego w dolarze złotym, o czem możemy się przekonać z następujących liczb:

TABLICA № 3.
Wartość franka złotego.

Data	Obliczona według ceny złota w Londynie i kursu funta st. w Warszawie	Obliczona według kursu dolara
15/IX 23	55,500	55,501,9
1/X „	73,400	73,359,1
15/X „	178,800	179,054,1
2/XI „	317,000	316,119,7
15/XI „	362,000	361,969,1
1/XII „	675,300	679,536,7
15/XII „	1,002,600	1,003,861,0
2/I 24	1,229,350	1,235,521,2
15/I „	1,898,000	1,906,370,7
1/II „	1,825,000	1,795,366,8
15/II „	1,800,000	1,800,193,1

¹⁾ Druk Sejmowy № 558.

Sejm jednakże tego projektu nie uchwalił. W jego zapatrywaniach nastąpiła reakcja. Polityka złotowa, która już częściowo została na mocy ustaw wprowadzona w życie, a jeszcze bardziej weszła doń samorzutnie, wydała się mu zbyt niebezpieczną dla marki polskiej. Obawiano się albowiem, że ostateczne ulegalizowanie złotych zwiększy tempo spadku wartości marki, a jednocześnie wywoła wyrównanie naszych wewnętrznych cen ze światowymi, co dla naszego życia gospodarczego byłoby bardzo niekorzystne, tamując wywóz. W tym samym kierunku działały również i czynniki, których wprowadzenie stałej jednostki rozrachunkowo - pieniężnej pozbawiłoby zysków otrzymywanych na spadku wartości marki. Minister Skarbu Grabski zmuszony był podać się do dymisji, a jego następcy p. Linde i p. Kucharski usilnie dążyli do zlikwidowania złotych; wykupywano bony skarbowe złote, zaniechano przyjmowania wkładów w złotych, nie ogłaszano kursów złotego i t. d.

Jednakże rozpędzone koło nie dało się zatrzymać i cofnąć wstecz, gdyż złote już zbyt silnie weszły w życie gospodarcze. A gdy pozaatem nadzieja znacznej pożyczki zagranicznej zawiodła, i marka zaczęła spadać z katastrofalną szybkością, a dochody skarbowe malały, Minister Skarbu Kucharski był zmuszony zmienić swoje poglądy i złożył do Sejmu projekt ustawy o zastosowaniu stałej jednostki do danin publicznych, w którym wziął za podstawę, nie nazywając go po imieniu, frank złoty, obliczany w markach według ceny złota w Londynie i kursu funta sterlingów w Warszawie, t. j. koncepcję p. Grabskiego, o której mówiliśmy wyżej. Sejm uchwalił ten projekt z niektórymi zmianami i zastąpił określenie „stała jednostka podatkowa” nazwą „frank złoty”.

Ustawę tę dokładniej omówimy w specjalnym artykule, tu należy tylko zaznaczyć, że zastosowanie franka złotego do wymierzania, pobierania podatków i opłat publicznych oraz do kredytów udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe, miało doniosłe znaczenie tak dla tych dziedzin, których bezpośrednio ustawa ta dotyczyła, jak i wogóle dla całego życia gospodarczego. Z chwilą gdy Państwo i samorządy przestały posługiwać się marką polską jako miernikiem wartości i jednostką obliczeniową w stosunku do ludności, to również i całe życie gospodarcze musiało przejść na rachunek złoty, tak w stosunku do cen towarów, jak, co prawda w powolniejszym tempie i usług. Waloryzacja stała się powszechną. Wskutek tego kurs walut obcych zaczął odegrywać w naszym życiu jeszcze większe znaczenie niż dotąd, ceny wewnętrzne szybciej się przystosowały do jego wahań i do cen na rynku wszechświatowym. Możemy się o tem przekonać chociażby ze wskaźników złotych kosztów utrzymania w Warszawie, które wyrażają stosunek między wartością w wa-

lucie złotej jednakowej ilości towarów i usług w 1914 roku a ich wartością w poszczególnych okresach, przyczem ich sumy w markach papierowych zostały przerachowane na walutę pełnowartościową według kursu dolara w Warszawie. Wskaźniki te, licząc rok 1914 za 100, wynosiły w czasie od 1 do 15 grudnia 1923 roku 78,6, od 16 do 31 grudnia — 80,9, od 1 do 15 stycznia 1924 roku 108,7; od 16 do 31 stycznia r. b. 128,2 ¹⁾. Znaczy to, że gdy w pierwszej połowie grudnia roku ubiegłego koszty utrzymania w walucie złotej były u nas niższe od przedwojennych o 19,1%, to w drugiej połowie stycznia były wyższe o 28,2%. Ten ostatni wskaźnik jest jeszcze jednak niższy od odpowiednich wskaźników w państwach ze złotą walutą wynoszących od 135 do 170, głównie jednak wskutek niewysokich u nas kosztów mieszkania: w drugiej połowie stycznia r. b. niższych o 86% niż przed wojną.

Ustawa z dnia 6 grudnia o waloryzacji danin publicznych, wywierając tak silny wpływ na całe życie gospodarcze jednak wcale, jak to już zaznaczyliśmy, nie regulowała całokształtu stosunków prawnoprywatnych, i w dalszym ciągu było bardzo nie jasne, czy na przykład mogą być zawierane umowy opiewające na złote, względnie franki złote. Wszystkie te wątpliwości rozstrzyga, wydane na podstawie ustawy z dnia 11 stycznia 1924 r. o naprawie skarbu Państwa i reformie walutowej ²⁾, rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 stycznia r. b. o określaniu wartości przedmiotów majątkowych oraz zaciąganiu i dochodzeniu zobowiązań w złotych ³⁾.

W myśl artykułu 1 i 2 tego rozporządzenia wartość przedmiotów majątkowych i zobowiązań we wszelkiego rodzaju dokumentach i aktach prawnych, nie wyłączając weksli i papierów wartościowych, może być wyrażana w złotych, jak również opiewać mogą na złote wpisy do ksiąg hipotecznych i innych rejestrów publicznych.

Podobnież w złotych mogą być dochodzone przed sądami pretensje, wynikające ze wszelkich tytułów prawnych, niezależnie od waluty, na jaką opiewają.

Określenie w złotych wartości przedmiotów majątkowych i zobowiązań, dokonane w aktach prawnych i powództwach sądowych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, jest ważne.

Przepisy te zezwalają na stosowanie złotych lecz wcale nie nakładają obowiązku posługiwania się niemi, tak, że strony będą mogły według

¹⁾ Wiadomości statystyczne Głównego Urzędu Stat. za rok 1924 № 2 i 3.

²⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. № 4 poz. 28.

³⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. № 7 poz. 64.

swego uznania zawierać umowy czy to w złotych, czy też w markach polskich. Przy dochodzeniu jednakże pretensji w sądach kwot podanych w umowach i dokumentach w markach mogą być one wyrażone również i w złotych. Sposób przerachowania kwot markowych, które w poszczególnych okresach miały różną wartość, na złote nie został jednak w powyższym rozporządzeniu wskazany.

O ile nam wiadomo, rząd zamierza chociażby częściowo złagodzić skutki ogromnego spadku wartości marki przez wydanie rozporządzenia, na mocy którego kwoty wyrażone w zobowiązaniach aż do 1 stycznia 1924 r. w walucie markowej, rublowej i koronowej, byłyby przerachowane na złote w pewnym stosunku do wartości tych walut w poszczególnych okresach. Pierwszy krok w tym kierunku został już uczyniony: rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 stycznia r. b. ¹⁾ zostały wstrzymane losowania zapisów dłużnych (listów zastawnych, obligacji i t. p.), emitowanych przez instytucje kredytowe za wyjątkiem wydanych w złotych, walutach obcych i zbożu po dniu 10 listopada 1918 r. Również został uchylony obowiązek tych instytucji przyjmowania w terminach umownych rat umarzających pożyczki, na zasadzie których emitowano zapisy dłużne, a termin i sposób spłaty tych rat ma być określony w specjalnym rozporządzeniu. Następnie rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lutego r. b. o zmianie warunków spłat prywatno-prawnych należności w stosunku do Skarbu Państwa ²⁾ zostało zarządzone, aby do czasu uregulowania drogą oddzielnego rozporządzenia, sprawy przerachowania zobowiązań prywatno - prawnych, wszelkie sumy, wpłacane z tytułu zobowiązań prywatno-prawnych, zaciągniętych w stosunku do Skarbu Państwa i określonych w markach polskich, były uznawane — nienaruszając postanowionych umowami terminów i innych warunków spłat — jedynie za zaliczki na poczet należności uiszczone. Przepis ten nie ma jednak zastosowania do tych zobowiązań w stosunku do skarbu, przy których wysokość świadczeń pieniężnych została uzależniona od wartości lub ceny innych rzeczy oraz do zobowiązań, zaciągniętych w stosunku do państwowych instytucji kredytowych. Przerachowanie na złote kwot, wyrażonych w rublach, koronach i markach z uwzględnieniem ich wartości w okresie powstania zobowiązania, uczyni zadość poczuciu sprawiedliwości, może jednak wywołać duży zamęt w stosunkach gospodarczych i powinno być przeprowadzone z najdalej idącą oględnością.

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. № 11 poz. 95.

²⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. № 15 poz. 143.

W myśl wspomnianego wyżej rozporządzenia z dnia 20 stycznia r. b. złoty winien być obliczany i płatny w markach polskich według kursu franka złotego, ustalonego i ogłaszanego w Monitorze Polskim przez Ministerstwo Skarbu na zasadzie art. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 1923 roku o waloryzacji danin publicznych na dzień, w którym przypada obliczenie, względnie zapłata.

Strony mogą też przyjąć za podstawę obliczania względnie zapłaty kurs giełdowy franka złotego. O ile więc strony nie oznaczą jakie złote wchodziły w grę przy zawieraniu umowy, to będzie się uważało je za równoznaczne złotym obliczanym i ogłaszanym dla danin publicznych, jak dotąd co dzień, i tylko wrazie wyraźnego zastrzeżenia w umowie, będzie brany w rachubę kurs giełdowy franka złotego.

Oba te kursy, Ministerstwa Skarbu i giełdowy, są obliczane na jednakowych zasadach, t. j. według ceny złota w Londynie i kursu funta sterlingów w Warszawie, tak, że są one prawie identyczne. Znaczne różnice mogłyby powstać tylko przy silnych wahaniach waluty, gdyż Ministerstwo Skarbu, ogłaszając kurs franka złotego na dwa dni naprzód, zmuszone jest posługiwać się notowaniami funta sterlingów na giełdzie Warszawskiej z dni poprzedzających dzień, w którym kurs ten obowiązuje wtedy, gdy giełda bierze do swych obliczeń kurs funta z tego samego dnia. W przyszłości jeśli giełda zaprzestanie obliczać wartość franka złotego tą pośrednią drogą, a będzie notowała rzeczywiste transakcje mone-tami złotymi, a Ministerstwo zachowa swój system, różnice między temi obliczeniami mogą być nieco większe, dziś jednak nie mają prawie żadnego znaczenia.

Przepis o ewentualnym stosowaniu wartości franka złotego według notowań giełdy był prawdopodobnie, umieszczony pod wpływem sfer, które uważały, że w pewnym okresie Minister Skarbu mógłby być zainteresowany w obniżeniu wartości franka w markach i dlatego większe gwarancje bezstronności ma kurs ustalany przez giełdę. W drugiej połowie roku ubiegłego w stosunku do złotego polityka taka rzeczywiście istniała, lecz obecnie obawy te są naszym zdaniem niesłuszne, gdyż dziś Ministerstwo Skarbu nie może obniżyć kursu franka złotego, albowiem tym samym zmniejszałoby swoje dochody z podatków, opłat i t. d. Dwa zaś sposoby obliczania wartości złotego, choć bardzo do siebie zbliżone, wnoszą pewne zamieszanie, chociaż w porównaniu z poprzednim stanem gdy było ich daleko więcej, stanowią znaczny postęp w dziedzinie prostoty i jasności naszego systemu pieniężnego. Poza niemi żadne inne, chociażby tak silnie rozpowszechnione u nas przyrównywanie złotego do franka szwajcarskiego, nie będzie mogło być w stosunkach prywatno prawnych nadal stosowane.

Po wydaniu omawianego rozporządzenia z dnia 20 stycznia r. b. mamy więc dwie jednostki pieniężne: marki polskie i złote. Pierwsze z nich znajdują się w obiegu w formie banknotów markowych Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej. Złotych w obiegu dotąd nie mamy, służą więc one nam tylko jako waluta obrachunkowa przy zawieraniu umów, uiszczaniu należności i t. d. Faktyczna jednak zapłata i zwolnienie od zobowiązania może nastąpić z reguły tylko za pomocą marek polskich, które pozostają dotąd nadal u nas jedynym prawnym środkiem płatniczym. Jak widzimy, mamy pewien podział pracy między markami a złotem. Wzajemny stosunek ich wartości nie jest jeszcze ustawowo określony i jak mówiliśmy o tem wyżej, wartość złotego w markach ustala Minister Skarbu lub giełda według ceny złota w Londynie i kursu funta sterlingów w Warszawie. Mamy więc dwie równoległe waluty. Taki stosunek między nimi jest jednak tylko przejściowy. Po pewnym okresie zostanie uchwalone ilu markom równa się jeden złoty i wówczas waluta markowa prawnie zniknie, chociaż banknoty markowe będą mogły jeszcze przez dłuższy czas znajdować się w obiegu, nie będą jednak miały samodzielnego znaczenia i swej własnej wartości, a staną się jakby zdawkową monetą złotego. Kiedy to nastąpi—przewidzieć trudno, dają się słyszeć bardzo poważne głosy, że reformę tę należy przeprowadzić już dziś. Naszym jednak zdaniem, bardziej ogłędnem i wskazanem będzie nie spieszenie się zbyt z zakończeniem reformy walutowej, tymbardziej, że o ile kurs marki będzie pozostawał na jednym poziomie, stosunek ten faktycznie zostanie ustalony i wejdzie w życie, i dopiero wówczas należy go prawnie sankcjonować.

Przygotowania jednak do tego kroku i do utorowania drogi walucie złotowej są już poczynione. W szczególności został unormowany nasz pieniądz złotowy rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 stycznia 1924 roku w przedmiocie systemu monetarnego ¹⁾.

W myśl tego rozporządzenia jednostką monetarną Rzeczypospolitej Polskiej jest złoty, zawierający dziewięć trzydziestych pierwszych części grama czystego złota, (zawartość franka).

Złoty dzieli się na sto groszy.

Wybijanie monet należy do praw zwierzchniczych Państwa i jest wyłącznym jego przywilejem.

Wybijane będą monety:

1) złote: po sto złotych, po pięćdziesiąt złotych, po dwadzieścia złotych, po dziesięć złotych;

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. № 7, poz. 65.

2) srebrne: po pięć złotych, po dwa złote, po jednym złotym i po pół złotego;

3) niklowe: po dwadzieścia groszy i po dziesięć groszy;

4) brązowe: po pięć groszy, po dwa grosze i po jednym groszu.

Monety złote będą wybijane ze stopu, zawierającego na tysiąc części ogólnej wagi dziewięćset części złota i sto części miedzi. Z jednego kilograma tego stopu wybija się trzy tysiące sto złotych w złocie. Waga monet po sto złotych wynosi trzydzieści dwie całe i dwadzieścia pięć tysięcy osiemset sześć stotysięcznych grama, — średnica — trzydzieści pięć milimetrów. Waga monet po pięćdziesiąt złotych wynosi szesnaście całych dziewięćset trzy stotysięczne grama, — średnica — dwadzieścia osiem milimetrów. Waga monet po dwadzieścia złotych wynosi sześć całych i czterdzieści pięć tysięcy sto sześćdziesiąt jedna stotysięczna grama, — średnica — dwadzieścia jeden milimetrów. Waga monet po dziesięć złotych wynosi trzy całe i dwadzieścia dwa tysiące pięćset osiemdziesiąt stotysięcznych grama, — średnica — dziewiętnaście milimetrów.

Monety srebrne po pięć złotych wybijane będą ze stopu, zawierającego na tysiąc części ogólnej wagi dziewięćset części srebra i sto części miedzi. Waga monet po pięć złotych wynosi dwadzieścia pięć gramów.

Monety srebrne po dwa złote, po jednym złotym i po pół złotego wybijane będą ze stopu, zawierającego na tysiąc części ogólnej wagi osiemset trzydzieści pięć części srebra i sto sześćdziesiąt pięć części miedzi. Waga monet po dwa złote wynosi dziesięć gramów, a po jednym złotym pięć gramów. Wzory monet ustala Minister Skarbu.

Monety, wypuszczone na podstawie tego rozporządzenia, będą prawnymi środkami płatniczymi, mającymi moc umarzania zobowiązań przez zapłatę: monety złote bez ograniczenia kwoty, monety srebrne po pięć złotych oraz monety po dwa złote, po jednym złotym i po pół złotego łącznie do kwoty stu złotych przy każdej wypłacie, monety o wartościach poniżej pół złotego łącznie do kwoty pięciu złotych przy każdej wypłacie.

Kasy państwowe będą przyjmowały monety wszelkich rodzajów, w każdej ilości, przy wszystkich wpłatach, z wyjątkiem tych wpłat, które w myśl obowiązujących przepisów winny być uiszczane w złocie.

Państwo wybija monety złote w miarę potrzeby, bez ograniczeń co do kwoty, a monety srebrne po 5 złotych do kwoty czterech złotych na każdego mieszkańca Rzeczypospolitej Polskiej, monety po 2 złote, po 1 złotym i po $\frac{1}{2}$ złotego łącznie do kwoty czterech złotych na każdego mieszkańca Rzeczypospolitej Polskiej, wreszcie monety o wartościach poniżej $\frac{1}{2}$ złotego — do kwoty jednego i pół złotego na każdego mieszkańca Rzeczypospolitej Polskiej.

Jak widzimy, podstawą naszej waluty będą monety złote, inne monety w tej liczbie i srebrne mają mieć tylko pomocnicze znaczenie i ich obowiązkowe przyjmowanie — zdolność umarzania zobowiązań — będzie ograniczona, gdyż wartość srebra lub innych metali w tych monetach jest niższą od ich nominalnej wartości. Monety te mają więc pomocnicze znaczenie, jako zdawkowe, bez samodzielnej wartości i miernikiem wartości ma służyć tylko złoto, będziemy więc mieli tak zwany monometalizm złoty, faktycznie stosowany przed wojną prawie we wszystkich państwach świata.

Wobec tego, że nominalna wartość i obiegowa monet srebrnych, niklowych i brązowych będzie wyższą od wartości zawartych w nich metali, rząd mógłby w celach otrzymania większych dochodów z bicia monety, puścić w obieg nadmierną ich liczbę, dlatego też wzorem innych państw, ilość tych monet w obiegu została ograniczona w stosunku do liczby ludności kwotą rzeczywiście niezbędną dla prawidłowego funkcjonowania aparatu pieniężnego. Ich ogólna maksymalna suma — $9\frac{1}{2}$ złotych na 1 mieszkańca nie jest wcale wysoka. W Rzeszy Niemieckiej przed wojną, na przykład najwyższa ilość srebra w obiegu mogła wynosić 20 marek, t. j. 24,6 franków na głowę. Monety tego rodzaju będą wybijane wyłącznie na rachunek państwa.

Monety zaś złote, wybijane będą na rachunek Państwa jak również na rachunek osób prywatnych, zgłaszających do przebiccia na monetę ilości złota, nie mniejsze niż sto gramów czystego złota. Na rachunek osób prywatnych wybija się, na warunkach przez Ministra Skarbu oznaczonych, za pokryciem kosztów wybicia, te z pośród monet złotych, które Minister Skarbu uzna za potrzebne dla obiegu.

Zasada wolności wybijania monet złotych przez osoby prywatne jest jednym z kamieni węgielnych złotej waluty, gdyż utrzymuje wartość monet złotych na jednym poziomie z wartością złota w sztabach. Albowiem, gdy wartość monet złotych staje się chociażby trochę wyższą od wartości zawartego w nich kruszcu, osoby prywatne, w celach osiągnięcia zysku, przynoszą złoto do mennicy i puszczając otrzymane monety w obieg, zwiększają ich ilość, a tym samym zmniejszają ich wartość. Opłaty pobierane przez mennicę za wybijanie monet nie powinny być przytem wysokie, gdyż tamowałyby takie wyrównanie wartości. W Anglii na przykład mennica wybija monety dla osób prywatnych zupełnie bezpłatnie. Jeśli odwrotnie monety złote mają niższą wartość od złota w sztabach zaczyna się przetapianie monet w sztaby, czemu nie mogą zapobiec, jak to dowiodła historia, żadne zakazy prawne. Przez zmniejszenie w ten sposób

ilości złotych monet zwiększa się ich wartość i wyrównuje się z wartością złota w sztabach.

Dla zapobieżenia przetapiania monet w niektórych państwach mennice lub banki emisyjne sprzedają złoto w sztabach po określonej cenie. Zwiększając tą drogą ilość złota na rynku, zmniejszają jego wartość i wyrównują z wartością złota w monetach.

Wszystkie te środki mogą utrzymać na jednakowym poziomie wartość złota w monetach i sztabach wewnątrz państwa. Dla zachowania jednak jego wartości na wszechświatowym poziomie, niezbędny jest wolny przywóz i wywóz złota zagranicę, który istniał przed wojną światową prawie powszechnie, dziś już należy do wyjątków. Nawet w Anglii wywóz złota miejscowego obecnie jest zakazany.

Terminy wypuszczenia monet w obieg i nadania im charakteru prawnego środka płatniczego zostaną określone rozporządzeniami Ministerstwa Skarbu.

W najbardziej doskonałych współczesnych systemach pieniężnych, opierających się na złocie jako podstawie i mierniku wartości, środkami obiegowymi są jednak nietylko monety z kruszczu lub monety zdawkowe lecz również i pewne surogaty pieniędzy.

W obecnych warunkach gospodarczych, gdy wymiana towarów tak wewnątrz poszczególnych państw jak i zagranicą ma bardzo szeroki zakres, a sumy dokonywanych obrotów bardzo znacznie się wahają w poszczególnych miesiącach i dniach, zapotrzebowanie na środki zapłaty jest z jednej strony bardzo duże z drugiej zaś — również bardzo się waha, wówczas gdy ilość monet w obiegu nie może być zbyt łatwo zmieniona. Życiu gospodarczemu przychodzą na pomoc surogaty pieniądza: weksle i чеки. Hurtownik zamiast płacić fabrykantowi gotówką wystawia mu weksel lub czek.

Fabrykant zaś kupując surowce płaci za nie otrzymanym wekslem lub czekiem, które następnie jeszcze kilkakrotnie mogą przed ich realizacją przechodzić z rąk do rąk. Jednakże ten sposób przyjmowania zapłaty nie jest dla stron obowiązującym i godzą się one na niego tylko wówczas, gdy podpisy na tych dokumentach są solidne i im znane, a terminy płatności nie są odległe. Czem wystawiciel jest bardziej popularny a termin zobowiązania krótszy, tem szerzej może taki dokument obiegać. Weksle instytucji powszechnie znanej, płatne po okazaniu, byłyby przyjmowane przez wszystkich.

Tym właśnie wymaganiom zadawalniają banknoty wydawane przez tak zwane instytucje emisyjne, wzamian za złoto lub weksle firm i osób prywatnych. Banknoty takie powinny być w każdej chwili płatne t. j. wymieniane na monety złote i wówczas, nie mając nawet legalnego kursu t. j.

charakteru prawnego środka płatniczego, zapłatę którym każdy jest obowiązany przyjąć, znajdują powszechne zastosowanie.

Emisja banknotów ma jednak na celu nie tylko nadanie obiegowi pieniężnemu giętkości, lecz również przynosi inne znaczne korzyści. Do zdobycia kruszców, niezbędnych dla obiegu pieniężnego, konieczne jest poświęcenie pewnej sumy wartości stworzonych przez społeczeństwo, które wskutek tego nie mogą być zużyte w innym celu: na budowę fabryk, maszyn i t. d. Banknoty zastępując kruszcze tym samym zaoszczędzają gospodarstwu społecznemu kwoty, które w przeciwnym wypadku musiałyby zostać zużyte na stworzenie niezbędnego aparatu pieniężnego i pozwalają je zużyć na inne potrzeby. Następnie monety ze złota, znajdując się w obiegu, stopniowo się ścierają, tracą część swojej wartości i muszą być zastępowane przez nowe, co wywołuje znaczne koszty na ciągłe podtrzymywanie wartości obiegu na jednym poziomie. Natomiast zamiana zniszczonych banknotów na nowe, wobec nieznacznych zwykle kosztów ich druku, nie pociąga za sobą większych wydatków. Z tego ostatniego punktu widzenia byłoby korzystne posiadanie przez bank emisyjny nawet takiej samej ilości złota, ile banknotów znajduje się w obiegu, gdyż tą drogą ochroniłoby się monety złote od stopniowego zniszczenia. Banknoty prócz tego są, ze względu na ich materiał i formę, daleko wygodniejsze w użyciu niż monety złote, szczególnie w większej ilości. Dlatego też w czasach normalnych w państwach ze stałą złotą walutą banknoty są często chętniej nawet przyjmowane niż monety złote.

U nas funkcje instytucji, która emituje banknoty spełniała dotychczas Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa. Zmuszona dotąd przez rząd do ciągłego udzielania skarbowi państwa pożyczek na pokrycie deficytu drogą bezustannych emisji marek polskich, instytucja ta wypaczyła całkowicie swe zadania, wprowadzając zamiast ładu w życie gospodarcze, chaos. Obecnie jednak rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1924 r.¹⁾ zaciąganie przez Skarb Państwa po tym dniu dalszych kredytów w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej zostało uniemożliwione i dalsze pożyczki z tego tytułu są wykluczone. Dla nadzoru nad ściśłym wykonaniem tego przepisu została stworzona z czynników obywatelskich specjalna komisja, której zakres działania został unormowany w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 4 lutego 1924 r.²⁾. Dalszych więc emisji marek polskich na cele skarbowe Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa nie będzie mo-

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. Nr. 12 poz. 104.

²⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. Nr. 14 poz. 138.

gła dokonywać i zajmie się więc jedynie zwykłymi operacjami instytucji emisyjnych t. j. normowaniem obiegu pieniężnego i emisją marek wyłącznie na cele gospodarcze drogą dyskonta weksli, skupu walut, złota i t. d.

Po przeprowadzeniu jednak ostatecznej reformy walutowej również nie będziemy mogli obejść się bez instytucji emisyjnej. Mogłaby nią pozostać Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa po gruntownym zreformowaniu lub też należałoby stworzyć nową instytucję. Została wybrana ta ostatnia droga i rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 stycznia 1924 r. ogłoszono statut nowej instytucji emisyjnej—Banku Polskiego ¹⁾.

W XX stuleciu ucichły już spory, czy emisja banknotów powinna być regulowana przez państwo, czy też zupełnie wolną od wszelkiej ingerencji rządowej i nawet w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej kontrola emisji banknotów staje się coraz surowszą.

Jednomysłności niema tylko w stosunku do formy interwencji państwa w tej dziedzinie, a mianowicie: czy instytucja emisyjna ma być całkowicie w ręku rządu i być instytucją państwową, czy też prywatną, kontrolowaną jedynie przez rząd. Różnica ta jest tem mniejszą, iż nawet zwolennicy pierwszej koncepcji żądają znacznej niezależności władz banku emisyjnego od rządu, w szczególności ministra skarbu. Tak na przykład projekt statutu Banku Polskiego, złożony do Sejmu w maju 1919 r., o którym już wspominaliśmy, wychodząc z założenia, iż ma to być instytucja państwowa, starał się jednak uniezależnić ją od ministra skarbu, podporządkując Prezesowi Rady Ministrów, na którego wniosek Naczelnik Państwa miał mianować zarząd banku. Jednocześnie maksymalna granica pożyczek skarbu państwa w tym banku została ściśle określona.

Zwolennicy prywatnych banków emisyjnych twierdzą, że prywatne instytucje są bardziej samodzielne, mniej ulegają wpływom czynników rządowych i wskutek tego, łatwiej mogą się ustrzedz od wykorzystywania prawa emisyjnego na pokrycie deficytów państwowych. Prócz tego skarb zwalnia się tą drogą od konieczności zdobycia kapitałów niezbędnych do działalności banku, które dostarczają osoby prywatne — właściciele akcji banku.

W naszych warunkach, gdy istniejącą instytucja emisyjna, Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa, była powolnym narzędziem w rękach ministra skarbu, musieliśmy jeszcze bardziej niż zwykle dbać o uniemożliwienie na przyszłość podobnego spaczenia działalności banku emisyjnego. Nie bez znaczenia był również i argument o zdobycie kapitałów banku od osób prywatnych.

¹⁾ Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 8 poz. 75.

Dlatego też w myśl rozporządzenia z dnia 20 stycznia r. b. Bank Polski ma być spółką akcyjną. Kapitał zakładowy banku ma wynosić 100 milionów złotych podzielonych na milion akcji po sto złotych, czyli franków złotych.

Kapitał w wysokości stu milionów złotych należy uważać przynajmniej na razie za zupełnie dostateczny, gdyż na przykład francuski bank emisyjny miał według statutu z 1911 r. 182 $\frac{1}{2}$ miliona franków kapitału, a dla założonego w 1922 banku austriackiego komisja finansowa Ligi Narodów uznała za wystarczający kapitał w 30 milionów koron, czyli 30 milionów 150 tysięcy franków złotych.

Niewysoka nominalna wysokość poszczególnych akcji (sto złotych) ma na celu ich uprzystępnienie szerokim warstwom społeczeństwa. W myśl ogłoszonych warunków subskrypcji, zapisy i wpłaty na akcje są przyjmowane we wszystkich Oddziałach Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej i w szeregu banków. Wpłaty mogą być dokonywane różnemi monetami złotymi, złotem w sztabach, banknotami zagranicznymi oraz czekami i wpłatami na zagranicę według ich kursu giełdowego. Wpłaty w markach polskich nie są przyjmowane, gdyż kapitał banku musi się składać ze złota i walut obcych, jednakże każdy, kto chce zapisać się na akcje, może kupić złota lub waluty obce, co zostało przez Ministerstwo Skarbu zezwolone. Akcje banków emisyjnych dają zwykle wysoką dywidendę i ich wartość giełdowa bywa znacznie wyższą od nominalnej tak, że ich posiadanie jest nie tylko zaszczytne, lecz i bardzo korzystne, należy więc się spodziewać, że niezbędny kapitał zostanie zebrany bez większego udziału rządu, którego część w kapitale banku drogą nabycia pewnej ilości akcji nie została w statucie określona.

Posiadanie 25 akcji daje prawo uczestniczenia w walnym zebraniu akcjonariuszy z jednym głosem. Nikt jednak nie może mieć więcej niż 500 głosów; jeżeli więc skarb państwa będzie miał większą ilość akcji niż 12500 t. j. na 1.250.000 złotych, to i wówczas rząd nie będzie posiadał ponad 500 głosów. Przepis ten ma na celu zmniejszenie wpływów na walnych zebraniach poszczególnych osób i instytucji.

Walne zgromadzenie wybiera Radę Banku i Dyрекcję Banku. Dla zabezpieczenia jednak ogólnopństwowych interesów prezesa Rady Banku i jego zastępcę mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów na okres 5 lat. Przeciwno wyborowi poszczególnych członków Rady Banku Minister Skarbu ma prawo założenia sprzeciwu; członków dyrekcji zaś Minister Skarbu zatwierdza. Mianowani przez Prezydenta Rzeczypospolitej prezes i wiceprezes Rady Banku są w wykonywaniu swych czynności prawie od rządu niezależni, gdyż mogą być usunięci przez Prezydenta Rzeczypospolitej jedynie na wniosek Rady Ministrów, opierającym się

na orzeczeniu specjalnej Komisji, powołanej na żądanie Ministra Skarbu w składzie jednego członka wyznaczonego przez niego, jednego przez pierwszego prezesa Sądu Najwyższego i jednego przez pierwszego prezesa Najwyższego Trybunału Administracyjnego i to tylko w tych wypadkach, gdy nie wypełniają oni swych obowiązków lub są niezdolni do ich pełnienia, albo też przyjęli płatne stanowisko w służbie państwowej, komunalnej, lub prywatnej.

Przepis ten daje gwarancję nieusuwalności prezesa lub wiceprezesa Banku za niewykonywanie życzeń Rządu, lub ministra skarbu sprzecznych z ustawami, lub statutem banku.

Prezes Banku ma zwierzchni nadzór nad całą działalnością Banku, przewodniczy w Radzie Banku i czuwa nad wykonaniem jej postanowień. Przysługuje mu prawo zawieszenia uchwały Rady, która zdaniem jego wykracza przeciwko ustawie, statutowi Banku, interesowi państwowemu lub zadaniom należytego regulowania obiegu pieniężnego i ułatwiania kredytu. Zawieszoną uchwałę przedstawia Prezes Banku Ministrowi Skarbu, który w terminie do trzech dni może zatwierdzić sprzeciw prezesa i wówczas zawieszona uchwała nie podlega wykonaniu. Prócz tego, dla utrzymania łączności z Bankiem, minister skarbu może mianować Komisarza Banku, którego prawa są jednak bardzo ograniczone i podlegają jedynie na informowaniu się o działalności Banku.

W tym celu, aby dyrekcja nie była zbyt zainteresowana o osiągnięciu przez Bank możliwie jaknajwiększych zysków ze szkodą dla interesów ogólnych, Statut Banku Polskiego postanawia, że uposażenia naczelnego dyrektora i dyrektorów jest stałe i nie może być uzależnione ani od zysków, ani od obrotów Banku. Jeżeli postanowienie dyrekcji jest sprzeczne, zdaniem prezesa Banku, z podstawowymi zamierzeniami Banku, ma on prawo wstrzymać wykonanie takiej uchwały aż do decyzji Rady Banku.

Dla kontrolowania działalności Banku Statut przewiduje również komisję rewizyjną, wybieraną przez walne zebranie.

Ten system organizacji Banku zabezpiecza z jednej strony zachowanie w jego działalności interesów gospodarstwa społecznego i państwowego, z drugiej zaś nie pozwala na zbyt ingerencję rządu lub ministra skarbu w działalność Banku, a w szczególności na wykorzystywanie emisji banknotów dla zaciągania pożyczek na pokrycie deficytów państwowych.

Najważniejszym prawem, jakie utrzymuje Bank Polski, jest wyłączny przywilej wypuszczania biletów bankowych aż do 31 grudnia 1944 roku. Następnie przywilej ten może być przedłużony na mocy osobnej ustawy. Banknoty Banku Polskiego będą prawnym środkiem płatniczym i mają posiadać nieograniczoną moc umarzania zobowiązań, wyjąwszy tylko te wypadki, w których na mocy wyraźnego postanowienia ustawy, lub umowy

zapłata ma nastąpić w monetach złotych. Poprzednio wspominaliśmy, że banknoty instytucji emisyjnej niekoniecznie muszą być prawnym środkiem płatniczym, jednakże obecnie zwykle banknotom nadaje się tę właściwość, tak np. posiadały ją banknoty angielskie, francuskie i niemieckie nawet przed wojną światową, gdyż prawo to nadaje banknotom mocniejszą podstawę w obrocie pieniężnym.

Statut Banku przewiduje obowiązek wymiany wypuszczonych biletów bankowych na każde żądanie i w nieograniczonych ilościach na monety złote. Jednakże obecnie przepis ten nie może być od razu praktycznie zastosowany, gdyż tak wskutek naszych warunków gospodarczych, jak głównie wskutek warunków w państwach sąsiednich, a nawet prawie na całej kuli ziemskiej, wymiana banknotów na złoto, a co zatem idzie wolny obieg monet złotych w życiu gospodarczym jest niemożliwa. W żadnym z państw europejskich obecnie faktyczna wymiana nie istnieje, bo chociaż w Anglii obowiązek Banku Angielskiego do wymiany banknotów na złoto nie został prawnie zniesiony, to jednakże w rzeczywistości nikt banknotów do wymiany nie przedstawia pod wpływem ogólnie przyjętej zasady, iż byłoby to nielojalnością w stosunku do angielskich interesów państwowych i gospodarczych.

Dlatego też o ilebyśmy wprowadzili wymianę banknotów na monety złote i, co się z tem wiąże, wolny wywóz złota, zaczęłoby ono od nas uciekać do innych państw. Wobec tego wymiana na złoto może być u nas wprowadzona tylko wówczas, gdy stosunki walutowe ostatecznie unormują się nie tylko u nas, lecz i zagranicą. O momencie rozpoczęcia obowiązkowej wymiany biletów na monety złote zadecyduje Rada Ministrów w rozporządzeniu, wydanem na wniosek Ministra Skarbu, opierającym się na uchwale Rady Banku.

Zwolnienie narazie od obowiązków wymiany banknotów wcale jednak nie pomniejsza konieczności stosowania przez Bank zasad zdrowej polityki emisyjnej i przepisy w tym kierunku będą miały moc prawną natychmiast po rozpoczęciu przez Bank działalności.

Emisja banknotów winna być pokryta conajmniej w 30% zapasem złota w monetach i sztabach, zapasem zagranicznych banknotów, weksli, czeków, oraz pozostałości na rachunkach w walutach zagranicznych, nie podlegających znaczniejszym wahaniom kursowym. Z chwilą rozpoczęcia u nas wymiany banknotów na złoto tylko te waluty obce można będzie zaliczać do wyżej wspomnianego pokrycia, które w każdej chwili będą mogły być faktycznie wymienione zagranicą na złoto.

Przed wojną na pokrycie w złocie uważano naogół tylko złoto efektywne, chociaż rosyjski Bank Państwa zaliczał do niego również i „złoto zagranicą”, t. j. pozostałości na rachunkach w bankach zagranicznych.

Dziś jednak gdy złota w obiegu międzynarodowym prawie niema i trudno go zdobyć, dopuszczalnym jest również zaliczanie do tego pokrycia i walut obcych. W statucie nowego Banku Austriackiego do pokrycia złotego zaliczone są, tak jak i u nas, kruszce i waluty obce.

Wysokość pokrycia złotego w 30% ogólnej sumy banknotów znajdujących się w obiegu, jest zdaniem naszym zupełnie dostateczna. W Austrii np. w ciągu 5 pierwszych lat pokrycie takie ma wynosić tylko 20%, przez dalsze 5 lat — 24%, przez następne 5 lat 28%, a dopiero później $\frac{1}{3}$ i to faktycznie nie całego obiegu, lecz tylko banknotów wydanych na cele gospodarcze przedsiębiorstw prywatnych i państwowych.

W celu zachęcenia władz naszego banku do posiadania wyższego pokrycia w złocie niż 30%, podatek emisyjny od banknotów znajdujących się w obiegu został uzależniony od stopnia tego pokrycia: przy pokryciu ponad 50% podatek wynosi za każdą dekadę $\frac{1}{72}\%$ sumy emisji, przy stosunku od 40—50% — $\frac{1}{54}\%$, przy stosunku od 30—40% (mniejsze pokrycie niż 30% nie jest dopuszczalne) $\frac{1}{36}\%$ sumy emisji.

Poza pokryciem emisji w złocie pozostała część, tak zwane pokrycie bankowe emitowanych biletów, jest również ściśle określona.

Przedewszystkiem muszą to być zdyskontowane krótkoterminowe weksle, powstałe z dokonanych obrotów gospodarczych, płatne najdalej w ciągu trzech miesięcy i opatrzone z zasady trzema a wyjątkowo tylko dwoma podpisami. Weksle powstałe z dokonywanych obrotów gospodarczych są to tak zwane weksle towarowe, wydawane przez nabywców różnych towarów (surowców, półfabrykatów lub wyrobów gotowych) sprzedawcom takowych. Tego rodzaju weksle, będąc skutkiem dokonanej transakcji, wskazują na rozszerzenie się obrotu towarowego i na wywołane nim większe zapotrzebowanie gotówki, które Bank Emisyjny winien zaspokoić. W myśl statutu nie mogą natomiast służyć zabezpieczeniem emisji banknotów tak zwane weksle finansowe, w szczególności weksle przyjacielskie, wystawiane celem zdobycia środków pieniężnych, za którymi nie stoi żadna transakcja handlowa, i które nie wskazują na rozszerzenie obrotu towarowego.

Bankowym pokryciem emisji mogą służyć według statutu również i warranty, t. j. dokumenty o złożeniu w specjalnych składach różnych towarów na przechowanie.

Naszem zdaniem, postanowienie to jest sprzeczne z normalnymi zasadami polityki emisyjnej, gdyż warrant dowodzi nie o rozszerzeniu obrotów handlowych lecz o ich zmniejszeniu, przez wycofanie drogą zmagazynowania pewnej ilości towarów. Należało je traktować analogicznie do

pożyczek zabezpieczonych różnemi wartościami, które zupełnie słusznie nie mogą być w myśl statutu pokryciem emisji banknotów.

Również nie celowe jest, według nas z tych samych względów, zezwólone statutem pokrywania emisji banknotów papierami wylosowanemi i kuponami.

Można jednak przypuszczać, że operacje te nie będą miały większego znaczenia w działalności Banku, także nasze zastrzeżenia są bardziej teoretycznej niż praktycznej natury.

Następnie pokryciem bankowym mogą służyć zapasy srebra według jego wartości w złocie, zapasem polskich monet srebrnych i bilonem, który to zapas nie może jednak przekraczać 5% ogólnej sumy emisji biletów bankowych, zobowiązania Skarbu Państwa z bezprocentowego kredytu, udzielonego na czas trwania przywileju, do sumy nie wyżej nad 50 milionów złotych z tytułu nadanego Bankowi przywileju emisyjnego.

Rząd za udzielony przywilej emisji banknotów otrzymuje zwykle prawo na zaciągnięcie określonej pożyczki w banku. Dług skarbu angielskiego w Banku Angielskim wynosi około 500 milionów franków, francuskiego w Banque de France — przed wojną około 200 milionów franków, dziś daleko więcej. W porównaniu z temi sumami 50 milionów, które nasz skarb będzie mógł pożyczyć w Banku Polskim nie jest kwotą wysoką.

Do zakresu działania Banku poza czynnościami emisyjnymi należy:

- a) dyskonto weksli, warrantów, papierów wylosowanych i kuponów,
- b) udzielanie pożyczek zabezpieczonych różnemi wartościami,
- c) kupno i sprzedaż złota i srebra,
- d) kupno i sprzedaż walut obcych oraz dewiz, utrzymywanie zagranicą rachunków, oraz korzystanie z kredytów potrzebnych do wykonywania tych czynności,
- e) przyjmowanie wkładów i otwieranie rachunków przekazowych (żyrowych),
- f) sprzedaż przekazów i wypłat na własne oddziały,
- g) inkasowanie weksli i innych dowodów,
- h) przyjmowanie depozytów na przechowanie i do administracji,
- i) załatwianie wszelkich zleceń komisowych z dziedziny bankowej.

Poza dyskontem weksli jako środkiem regulowania wewnętrznego obiegu pieniężnego, najważniejszymi operacjami Banku są kupno i sprzedaż złota i walut obcych dla regulowania wartości zewnętrznej pieniądza, który nie wyraża w kursie obcych walut. W tej dziedzinie bank emisyjny może już przed wymianą banknotów na złoto drogą racjonalnej polityki dewizowej przy pomocy znacznego zapasu walut obcych, utrzymać kurs naszej waluty na jednym poziomie, jak to czyni np. obecny bank austriacki.

Wychodząc z założenia, iż Bank Polski może lokować swe fundusze tylko w sposób łatwy do zrealizowania i na krótki termin, statut zabrania mu nabywania na swój własny rachunek akcji i udziałów, z wyjątkiem akcji i udziałów przedsiębiorstw, przygotowujących bilety bankowe i inne papiery dla Banku, gdyż tą drogą Bank mógłby finansować poszczególne przedsiębiorstwa, dostarczając im kapitałów zakładowych. Bank niema również prawa z pewnemi wyjątkami nabywania nieruchomości.

Z całego czystego rocznego zysku, który Bank Polski osiągnął, przeznaczają się 10% na fundusz zapasowy aż do chwili, gdy fundusz ten dojdzie do 20% kapitału zakładowego; w następnych latach przeznaczają się na ten cel 5% aż do chwili, gdy fundusz zapasowy dojdzie do połowy kapitału zakładowego.

Z reszty wydziela się przedewszystkiem akcjonariuszom dywidendę nie wyższą niż 8%. Z pozostałej części zysków, o ile po potrąceniu na fundusz zapasowy zysk nie przekroczy 12% kapitału zakładowego, przypada połowa akcjonariuszom tytułem superdywidendy, a połowa Skarbowi Państwa.

O ile wreszcie zysk przekracza normy wyżej wskazane, to z pozostałej nadwyżki przypada $\frac{1}{3}$ na dalszą superdywidendę, a $\frac{2}{3}$ na rzecz Skarbu Państwa.

O ile zyski roczne nie wystarczają na wydzielenie dywidendy w wysokości 4%, zaś fundusz zapasowy wynosi więcej niż 10% kapitału zakładowego, to można z niego uzupełnić dywidendę do 4%.

Jak z powyższych uwag mogliśmy się przekonać, jesteśmy u wrót ostatecznej sanacji naszych stosunków walutowych przez wprowadzenie nowego pieniądza o stałej wartości. Kroki przygotowawcze zostały już dokonane. Dziś przez nieuchylanie się od płacenia podatków i masowe zapisywanie się na akcje Banku Polskiego i pożyczki państwowe społeczeństwo nasze musi przekuć zamiary w czyn.

J. PIEKALKIEWICZ.

Waloryzacja danin komunalnych.

Ciągły, z nieznaczniemi tylko przerwami, spadek wartości marki polskiej aż do połowy stycznia r. b. powodował ogromne uszczuplanie realnych, po przeliczeniu na stałe jednostki, wpływów państwa i samorządów, wówczas gdy wydatki nie mogły być w tymże stopniu zmniejszane, wskutek czego deficyty wzrastały w toku wykonywania budżetów. Podnoszenie od czasu do czasu stawek podatkowych nie mogło temu przeciwdziałać, gdyż wobec związanych z powzięciem odnośnych uchwał formalności i niezbyt skwapliwego ich załatwiania, wzrost stawek podatkowych nie mógł nadążyć za spadkiem wartości marki.

Dlatego też w 1923 roku w szeregu ustaw o państwowych podatkach (gruntowym, dochodowym, przemysłowym, opłatach stemplowych i t. d.) uchwalono automatyczne podnoszenie stawek w zależności od spadku wartości marki, który obliczano według wzrostu cen hurtowych w poszczególnych okresach w stosunku do wskaźnika wziętego w ustawie za punkt wyjściowy. W myśl art. 68 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych ¹⁾, dodatki komunalne do poszczególnych podatków (opłat) państwowych miały ulegać podwyżce względnie niższe w ten sam sposób, t. j. według wskaźnika cen hurtowych, jak i podatki państwowe, a komunalne podatki, samoistne opłaty, dopłaty i kary pieniężne miały być zmieniane w tym stosunku, w jakim przeciętna cen hurtowych w styczniu 1923 roku będzie pozostawała do przeciętnej tychże cen w drugim miesiącu kwartału, poprzedzającego kwartał płatności podatku.

Mnożniki te mogły dać dobre rezultaty tylko przy niezbyt silnem tempie spadku wartości marki, jeśliby obliczono je na podstawie danych

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1923 r. № 94 poz. 747.

z możliwie bliskich do terminu płatności podatków okresów. Przy szybkim zaś spadku wartości marki, jak w 1923 roku, i według liczb czasami nawet z przed roku (podatek od skrzynek depozytowych) ich zastosowanie do danin publicznych minęło się z celem. Musiano uciec się do bardziej radykalnych środków i przeciwnik wprowadzania sztucznych pieniężnych jednostek obrachunkowych, ówczesny minister skarbu Kucharski, czuł się zmuszonym złożyć do Sejmu projekt ustawy o zastosowaniu stałej jednostki podatkowej do obliczania danin oraz niektórych innych dochodów¹⁾, który został następnie z pewnemi zmianami uchwalony przez Sejm i Senat.

Ustawa z dnia 6 grudnia o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe²⁾ dotyczy, w myśl artykułu 9, tak samodzielnych publiczno-prawnych dochodów samorządów jak i dodatków do podatków państwowych, ma więc dla nich ogromne znaczenie. Na mocy jej art. 1, do czasu wprowadzenia w obieg pieniężny stałej polskiej jednostki monetarnej, obliczanie podstaw wymiaru, jako też wyznaczanie, względnie obliczanie, tudzież zarachowywanie podatków, opłat, kar i grzywien oraz wszelkich innych świadczeń pieniężnych o charakterze publiczno-prawnym na rzecz Skarbu Państwa ma się dokonywać na podstawie franka złotego.

Po rozpoczęciu działalności przez Bank Polski i puszczeniu w obieg złotych polskich, ustawa z dnia 6 grudnia przestanie więc obowiązywać, gdyż wówczas będziemy mieli własną stałą jednostkę pieniężną. Przejście z franka złotego na złoty polski będzie łatwe do przeprowadzenia, gdyż są to jednakowe jednostki pod względem zawartości złota w każdej z nich.

Wartość franka złotego oblicza się na podstawie cen czystego złota na giełdzie w Londynie i przeciętnego w tym samym okresie czasu kursu funta sterlingów w postaci czeków na Londyn w Warszawie. Jak o tem dokładniej mówimy w artykule „Nasza nowa waluta“, ten sposób ustalania wartości franka złotego jest prawie identyczny z jej obliczaniem według kursu dolara podzielonym przez 5,18 (stosunek zawartości złota we franku i dolarze).

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dnia 6 grudnia ustala³⁾, że obliczania kursu franka waloryzacyjnego (złotego) należy do Departamentu Kredytowego Ministerstwa Skarbu, który przytem zaokrągla wynik do dziesiątek tysięcy marek. Kurs ten jest ogłaszany codziennie w formie obwiesz-

1) Druk Sejmowy Nr. 805.

2) Dz. Ust. R. P. z 1923 r. Nr. 127 poz. 1044.

3) „Monitor Polski“ z dnia 24 grudnia 1923 r. Nr. 292 poz. 415.

czenia Ministerstwa Skarbu w „Monitorze Polskim” i obowiązuje trzeciego dnia po ustaleniu, względnie także dnia czwartego, ewentualnie dalszego dnia, jeżeli ustalenie kursu nastąpi w przeddzień niedzieli lub świąt. W obwieszczeniu może być określony również inny termin, w którym odnośny kurs ma obowiązywać. Departament Kredytowy zawiadamia o wysokości kursu franka złotego Główny Urząd Telegraficzny, który natychmiast rozsyła telegramy służbowe do wszystkich urzędów pocztowo-telegraficznych, te zaś podają niezwłocznie treść telegramu telefonicznie lub inną najdogodniejszą drogą służbową, najbliższym urzędowi pocztowym, które nie są zarazem urzędami telegraficznymi.

Zwaloryzowane w ten sposób dochody będą się zmieniały w markach polskich odpowiednio do wahań kursu walut obcych głównie dolara, wydatki natomiast będą zależały w znacznie większym stopniu niż od kursu walut obcych, od wewnętrznej wartości nabywczej marki, która wyraża się w kosztach utrzymania lub indeksie cen hurtowych.

W myśl okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 31 grudnia 1923 r., w sprawie układania budżetów związków komunalnych, preliminarze wydatków i dochodów winny być podawane w markach polskich i w złotych, obliczanych według skróconego indeksu cen hurtowych tego okresu, w którym budżet został ułożony. Wydając ten okólnik Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przestrzegało się ściśle art. 70 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, który postanawia, że budżety związków komunalnych winny być pod względem jednostki obliczeniowej dostosowane do budżetu państwa.

Budżet zaś państwa na 1924 rok został ułożony w złotych, obliczanych według skróconego indeksu cen hurtowych.

Różnorodność w sposobach obliczania wartości franka złotego ma nie tylko teoretyczne lecz i praktyczne znaczenie, gdyż otrzymywane wyniki znacznie się różnią jak o tem świadczą poniższe liczby. (Patrz tablica str. 65).

Frank waloryzacyjny wskazuje wartość w markach franka złotego, a frank indeksowy ile marek przeciętnie trzeba zapłacić za towar, który przed wojną kosztował 1 frank złoty.

Jak widzimy, do końca grudnia roku ubiegłego wartość franka waloryzacyjnego w markach była wyższa od franka indeksowego, następnie zaś odwrotnie. Wynika stąd, że do końca 1923 r. poziom naszych cen w walucie złotej był przeciętnie niższy niż przed wojną i za franka złotego można było u nas więcej nabyć towarów niż w 1914 r. Ceny jednak światowe w złocie są obecnie znacznie wyższe niż w 1914 r., wskutek czego i u nas, po powszechnym zastosowaniu do obliczeń w życiu gospodarczym walut obcych

Wartość franka waloryzacyjnego i indeksowego.

Tygodnie	Frank waloryzacyjny	Frank obliczony według skróconego indeksu cen hurtowych	Frank indeksowy większy(+) lub mniejszy (—) od waloryzacyjnego	
			S u m a	%
26/XI— 1/XII 23	678,825	490,000	— 188,825	— 27,8
3/XII— 8/XII „	684,950	605,000	— 79,950	— 11,7
10/XII—15/XII „	836,508	720,000	— 116,508	— 13,9
17/XII—22/XII „	1,175,442	980,000	— 195,442	— 16,6
24/XII—29/XII „	1,214,800	1,110,000	— 104,800	— 8,6
31/XII— 5/I 24	1,234,492	1,360,000	+ 125,508	+ 10,2
7/I — 12/I „	1,650,000	1,820,000	+ 170,000	+ 10,3
14/I — 19/I „	1,895,714	2,178,000	+ 282,286	+ 14,9
21/I — 26/I „	1,900,000	2,269,000	+ 369,000	+ 19,4
27/I — 2/II „	1,891,428	2,134,000	+ 242,572	+ 12,8
4/II — 9/II „	1,814,286	1,954,000	+ 139,714	+ 7,7
11/II — 16/II „	1,800,000	2,018,000	+ 218,000	+ 12,1

lub złotych, przewyższyły one poziom przedwojenny i zatrzymują się stale na obecnym mniej więcej poziomie, lub nawet jeszcze się nieco podniosą.

Wobec takiej zmiany stosunku między frankiem waloryzacyjnym, a frankiem indeksowym, dochody przeliczane na franki indeksowe do końca grudnia roku ubiegłego, a pobierane według franka waloryzacyjnego, w rzeczywistości wyniosą mniejszą ilość franków indeksowych niż preliminowane. Tak na przykład kwota 100 milionów marek w czasie od 26 listopada do 1 grudnia wynosiła 204,1 franków indeksowych albo 147,3 franków waloryzacyjnych. W tygodniu od 4 do 10 lutego ta sama ilość franków waloryzacyjnych stanowi 267 milionów marek, które równają się tylko 136,8 frankom indeksowym. Takie zmniejszenie we frankach indeksowych preliminowanych dochodów nie byłoby wcale niebezpieczne, o ile analogicznie zmniejszałyby się wydatki. Lecz wydatki, jak już o tem wspominaliśmy, będą się zmieniały odpowiednio do wzrostu kosztów utrzymania lub indeksu cen hurtowych, tak, że wyniosą mniej więcej taką samą ilość franków indeksowych, jaka była preliminowana a znacznie większą ilość franków waloryzacyjnych. Wydatek więc 100 milionów marek, który w pierwszym tygodniu grudnia

wynosił 204,1 franków indeksowych albo 147,3 franków waloryzacyjnych w czasie od 4 do 10 lutego wyniosłby tą samą ilość franków indeksowych, ale natomiast 399 milionów marek, które stanowiłyby już 219,8 franków waloryzacyjnych. Z tego przykładu widzimy, że budżet zrównoważony w ostatnim tygodniu listopada na 100 milionów marek czyli 204,1 franków indeksowych wydatków i dochodów, przy wykonaniu go według cen z czasu od 4 do 10 lutego wykazałby deficyt w 132 miliony marek, t. j. 67,6 franków indeksowych lub 72,5 franków waloryzacyjnych. Budżety zestawiane w czasie późniejszym, niż koniec listopada, ulegną mniejszym zmianom, gdyż stosunek franka indeksowego do waloryzacyjnego był coraz bliższy do obecnego ich stosunku. Tą jednak niewspółmierność jednostek zastosowanych do budżetów i do dochodów z danin należy mieć na uwadze, aby móżdż zapobiedz jej skutkom.

Przepisy wykonawcze o zastosowaniu ogólnej ustawy z dnia 6 grudnia do samorządów zostały ogłoszone w rozporządzeniu Ministerstwa Skarbu z dnia 26 stycznia 1924 r., wydanym w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych ¹⁾.

W myśl § 1 tego rozporządzenia poczynawszy od dnia 1 stycznia 1924 r. oblicza się podstawy wymiaru samoistnych komunalnych podatków, opłat, specjalnych dopłat i kar, oraz wymierza się względnie oblicza się, tudzież zarachowuje się te daniny i kary, niemniej odsetki za zwłokę i koszty egzekucyjne we frankach złotych.

Wyrażone w markach w poprzednio wydanych lecz obowiązujących jeszcze postanowieniach kwoty pieniężne, w szczególności stawki podatkowe, przelicza się na franki złote według przeciętnego kursu franka złotego z trzech miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym postanowienia te nabrały mocy obowiązującej. Tak na przykład jeśli stawka podatków 100,000 marek została ustalona w lipcu 1923 r. dzieli się ją przez przeciętny kurs z czerwca, maja i kwietnia 1923 r. (16042,6 mk. 94791,1 mk. i 8586,3 mk.)—11369,2 mk. co da 8,8 franka złotego.

Ustawa z dnia 6 grudnia przewidywała prócz tego dla ustaw i rozporządzeń, które zawierały przepisy określające dzień, miesiąc lub okres czasu miarodajny dla ustalenia wartości podstaw wymiaru lub stawek podatkowych, przerachowanie kwot markowych na franki złote według jego kursu tego samego dnia, miesiąca lub okresu. W rozporządzeniu jednak z dnia 26 stycznia r. b. powyższy przepis nie został uwzględniony, prawdopodobnie aby nie komplikować przeliczeń, z punktu widzenia formalnego jednak bez dostatecznej podstawy.

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. Nr. 14, poz. 134.

W wypadkach, w których daniny wymierzone były przed dniem 1 stycznia 1924 r. i mimo upływu terminu zapłaty nie zostały przed dniem 1 stycznia 1924 r. całkowicie wpłacone, należy nieuiszczone kwoty danin przeliczyć na franki złote, dzieląc niewpłacone sumy marek polskich poszczególnych danin komunalnych przez liczbę 1,220,000, wyrażającą wartość franka złotego w dniu 1 stycznia 1924 r.

W tych zaś wypadkach, w których daniny wymierzone były przed dniem 1 stycznia 1924 r., a przypadają do zapłaty po tym dniu, — przerachowanie należności na franki złote winno być dokonane według wartości franka złotego, obowiązującej w dniu terminu płatności tych należności.

Nieuiszczone do dnia 1 stycznia 1924 r. kary nałożone z powodu przekroczeń przepisów ustaw rozporządzeń oraz statutów, regulaminów i t. p., dotyczących danin komunalnych, jak również kary (odsetki) za zwłokę i koszty egzekucyjne, narosłe od danin komunalnych, płatne przed dniem 1 stycznia 1924 roku przelicza się według kursu franka złotego z dnia 1 stycznia 1924 r.

Należności obliczone w frankach złotych uiszcza się w markach polskich według wartości franka złotego w dniu zapłaty. Celem zasięgnięcia wiadomości o wartości franka złotego winni wyznaczeni przez zarządy związków komunalnych delegaci zgłaszać się codziennie o godzinie 8 rano w miejscowych, względnie w niezbyt odległych od miejsca siedziby zarządów związków komunalnych, urzędach pocztowo-telegraficznych (pocztowych) z zeszytami, do których wpiszą słowami wartość franka złotego według urzędowego kursu oraz okres czasu, w którym ma ona obowiązywać, przyczem stwierdzają to swoim podpisem.

W razie nie nadejścia do wspomnianych urzędów najdalej do godziny 9 zrana telegramu o wartości franka złotego stosuje się wartość franka złotego z dnia poprzedniego, przyczem wartość ta obowiązuje nawet i w tym wypadku, gdy urząd pocztowo-telegraficzny (pocztowy) otrzyma telegram o wartości franka złotego po godzinie 9 zrana.

W wypadkach gdy urzędy pocztowo-telegraficzne (pocztowe) są zbyt odległe od miejsca siedziby zarządów związków komunalnych, wyznaczeni przez zarządy związków komunalnych delegaci zasięgają codziennie — a gdyby to okazało się niemożliwem, przynajmniej raz na tydzień — wiadomość w urzędach pocztowo-telegraficznych (pocztowych) o wartości franka złotego w sposób w danych warunkach najodpowiedniejszy, posługując się w tym celu również telefonami posterunków policyjnych.

Ogłoszenia o wartości franka złotego według kursu urzędowego winny zarządy związków komunalnych umieszczać w lokalach kas komunalnych na miejscach widocznych.

Wpłaty do kas komunalnych należności, wymierzanych we frankach złotych, mogą być przez płatników deklarowane bądź we frankach złotych, bądź też w markach polskich. W pierwszym wypadku kasy komunalne obliczają na podstawie wartości franka złotego, obowiązującej w dniu zapłaty, ile marek polskich wynosi kwota deklarowana we frankach złotych, w drugim zaś wypadku przeliczają kwotę deklarowaną w markach polskich na franki złote.

Pokwitowania, wydawane przez kasy komunalne, winny opiewać na marki polskie cyframi i na franki złote cyframi i słowami.

Na dowodach kasowych winna być zaznaczona pobrana kwota w markach polskich i równowartość jej we frankach złotych.

Nakazy i wezwania płatnicze, jak również listy i wykazy płatników winny opiewać na franki złote.

Księgowanie wpływów z danin kumunalnych winno się odbywać we frankach złotych i w markach polskich przy równoczesnem zaznaczaniu wartości franka złotego.

Zwaloryzowanie podatków komunalnych wpłynie na ich terminowe uiszczenie, gdyż w interesach płatnika nie będzie leżało zwlekanie z wpłatą jak przy kwotach wyrażonych w markach w nadziei na spadek jej wartości.

Dlatego też kary za zwłokę, które przy należnościach w markach wynosiły 5% dziennie, zostały w ustawie z dnia 6 grudnia zmniejszone do 2% miesięcznie. Odsetek ten jest jednak naszym zdaniem zbyt niskim, gdyż przy obecnej drożyznie kredytu, nawet w stałej walucie, kara ta może być nie zawsze dość skuteczną. Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego ¹⁾ kary za zaleganie w płaceniu podatków przemysłowego i dochodowego ze wszystkich źródeł z wyjątkiem uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzenia za najemną płacę zostały już znacznie podniesione drogą podwyższenia stawek podatkowych o $\frac{1}{2}$ procent za każdy dzień zwłoki.

W celu uniemożliwienia płatnikom zabezpieczenia się od ewentualnego wzrostu kursu franka złotego, zostało zezwolone wpłacanie zaliczek na poczet podatków, których termin płatności jeszcze nie nastąpił, według kursu franka złotego w dniu uiszczenia zaliczki.

Wpłaty z tytułu publiczno-prawnego na rzecz innych związków komunalnych lub skarbu, na przykład podatki pobierane przez miasta dla samorządu wojewódzkiego lub powiatowego, mogą być dokonywane bez przeliczania na franki złote w terminach płatności i w okresach ulgowych, które wynoszą dla podatków płatnych w czasie:

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. Nr. 16 poz. 151.

- a) od dnia 1 do 10 każdego miesiąca — do dnia 15 tegoż miesiąca;
- b) od dnia 11 do 20 każdego miesiąca — do dnia 25 tegoż miesiąca;
- c) od dnia 21 do końca każdego miesiąca — do dnia 5 następnego miesiąca.

Wypłaty, nieuskutecznione w powyższych terminach, podlegają przeliczeniu na franki złote w ten sposób, że należne sumy dzieli się przez przeciętną wartość franka złotego z okresu, w którym wypłaty miały nastąpić.

Wynikające z przeliczenia franki złote podlegają uiszczeniu według wartości franka złotego w dniu zapłaty.

Postanowienia te mają odpowiednie zastosowanie do osób i instytucji, które w myśl istniejących ustaw i rozporządzeń są obowiązane do pobierania danin komunalnych i odpowiedzialne są za wpływ tychże danin.

Zastosowanie waloryzacji nie wyklucza prawa żądania odsetek za zwłokę i kosztów egzekucyjnych w razie, jeżeli wspomniane osoby i instytucje nie dotrzymują określonych w ustawach i rozporządzeniach terminów wypłaty pobranych danin komunalnych uprawnionym związkom komunalnym.

Taka waloryzacja należności tak od związków samorządowych jak i od osób i instytucji pobierających daniny komunalne zabezpiecza wysokość tych dochodów od zmniejszenia się przy spadku wartości marki i wpłynie dodatnio na ich terminowe uiszczanie, co obecnie szczególnie w b. dz. pruskiej nie zawsze było praktykowane.

Należności jednak związków komunalnych ze skarbu państwa nie zostały zwaloryzowane: pobrane przez kasy skarbowe przy wypłacie podatków (opłat) państwowych dodatki komunalne zapisuje się w odnośnych księgach w markach polskich i wypłaca się zarządom związków komunalnych w granicach zebranych sum. Poczucie sprawiedliwości wymagałoby zwaloryzowania również i tych należności, analogicznie do tego jak zostały zwaloryzowane należności skarbu od związków komunalnych, jednakże na przeszkodzie temu stanął art. 9 ustawy z dnia 6 grudnia, który postanawia, że pobrane na rzecz związków i instytucji samorządowych dodatki do podatków wypłaca skarb państwa tym związkom według wartości franka złotego w terminie wpływu tych dodatków do kas skarbowych. Jednakże nawet tylko na waloryzacji podatków państwowych w stosunku do podatników związki komunalne znacznie wygrały, gdyż ich dodatki zostały również zwaloryzowane.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 r. ¹⁾ zwaloryzowano państwowy podatek gruntowy. Stawki podatku wyrażone w mar-

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1923 r. № 134 poz. 1117.

kach przeliczono na franki złote według przeciętnego kursu z kwietnia, maja i czerwca 1923 r. (1 frank zł.=11,269 mk.), to jest z 3-ch miesięcy poprzedzających miesiąc ogłoszenia ustawy—lipiec. Wobec tego, że art. 9 ustawy z dnia 15 czerwca 1923 roku w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych, tudzież niektórych podatków budynkowych ¹⁾ przewidywał wykładnik zwwyżki lub zniżki podatków w stosunku do wskaźnika przeciętnych cen hurtowych z marca 1923 roku, co znaczy, że stawki podatkowe były wyrażone w markach wartości nabywczej z marca 1923 r., należałoby przeliczyć je, naszym zdaniem, według kursu złotego z marca z wysokości 8,291 mk., jak to wymaga punkt a art. 5 ustawy z dnia 6 grudnia o waloryzacji danin publicznych. Zastosowanie przez Ministra Skarbu kursu franka złotego w wysokości 11,269 mk. zamiast 8,291 mk. obniżyło stawki podatkowe o 27,1%, tak np. kwota 600 tysięcy marek przeliczona przez Ministerstwo Skarbu na 53 franki powinna wynosić, naszym zdaniem, 72,4 franka. Zmniejszy to dochody skarbu z tego podatku, a również i dochody związków komunalnych.

Podatki budynkowe nie zostały dotychczas zwaloryzowane i dotąd obowiązują stawki tych podatków w markach polskich, które zupełnie nie odpowiadają jej dzisiejszej wartości.

Podatek od nieruchomości miejskich, który w myśl ustawy z dnia 17 grudnia 1921 r. o zasileniu finansów miejskich miał być pobierany od 1924 r. przez Skarb Państwa, nie został jeszcze przystosowany do dzisiejszych warunków.

Podatek przemysłowy przystosowano do ustawy z dnia 6 grudnia 1923 r. rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 r. ²⁾). Suma obrotu, która służy za podstawę wymiaru podatku, ma być w zeznaniach podawana w markach polskich z przerachowaniem na franki złote według przeciętnej wartości z ubiegłego półrocza, względnie według przeciętnej wartości z każdego poszczególnego miesiąca, o ile chodzi o przedsiębiorstwa handlowe pierwszych dwóch kategorii i przedsiębiorstwa pierwszych pięciu kategorii.

Kursy franka złotego, które powinny być brane do tych przeliczeń mają być ogłaszane specjalnymi rozporządzeniami. Zastosowanie do przeliczeń przeciętnych kursów franka z półrocza lub miesiąca może wywołać niezupełnie równomierne obciążenie poszczególnych przedsiębiorstw, gdyż przerachowania według przeciętnego kursu będą równoznaczne z przeliczeniami według poszczególnych kursów całego okresu tylko w tym wypadku, gdy wysokość obrotów przedsiębiorstw byłaby w swej realnej wartości jed-

1) Dz. Ust. R. P. z 1923 r. № 65 poz. 505.

2) Dz. Ust. R. P. z 1923 r. № 134 poz. 1112.

nakową we wszystkich dniach. Jeżeli zaś przy przeliczaniu np. według miesięcznego kursu obroty są większe na początku miesiąca, to otrzymana drogą przeliczeń według przeciętnego miesięcznego kursu suma obrotów będzie przy zwiększającym się w ciągu miesiąca kursie franka złotego mniejszą od rzeczywistej, przy spadającym zaś kursie większą od rzeczywistej. Przeliczanie obrotów dokonywanych w markach polskich na franki złote według każdodzienniej jego wartości jest praktycznie niewykonalne, gdyż zbytnio obciążałoby tak poszczególne przedsiębiorstwa, jak i urzędy skarbowe.

Analogicznie został zwaloryzowany podatek od wyszynku i drobnej sprzedaży trunków, pobierany przez miasta i powiaty dla samorządu wojewódzkiego względnie Skarbu¹⁾: obroty w markach za każdy miesiąc winny być przeliczane na franki złote według przeciętnej miesięcznej jego wartości.

Podatek dochodowy został zwaloryzowany rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 15 lutego 1924 r.²⁾. W zasadzie dochód z innych źródeł niż płaca najemna, emerytury i t. p. wyrażony w markach polskich winien być w myśl tego rozporządzenia przeliczany na franki złote według przeciętnej jego wartości z tego okresu czasu, w którym został osiągnięty. W drodze wyjątku jednak przy poborze podatku dochodowego na rok podatkowy 1924 według dochodów z 1923 roku te ostatnie mają być przeliczone według kursu franka złotego czterokrotnie wyższego niż przeciętny za odnośne okresy. Tak na przykład dochód osiągnięty w roku kalendarzowym 1923 ma być przeliczony na franki złote, licząc 1 zł. = 600,000 marek, gdy rzeczywisty przeciętny kurs za 1923 rok wynosił 150,363 mk. A więc podlegający podatkowi dochód we frankach złotych, otrzymany z podzielenia dochodu w markach przez 600,000, będzie mniejszy, niż przy dzieleniu przez 150,363, prawie czterokrotnie, wymierzony zaś od tej sumy podatek będzie naogół jeszcze niższy, gdyż od mniejszych dochodów pobiera się niższy procent podatku. Takie zmniejszenie podatku było wywołane prawdopodobnie tym, że płatnicy nie liczyli według dawnych przepisów nawet na taką jego wysokość, jaka została przyjęta na rok 1924 i nie byli do tego materialnie przygotowani. W każdym jednak razie sposób przeliczania podatku na rok 1924 nie odpowiada wymaganiom ustawy z dnia 6 grudnia 1923 roku o waloryzacji danin publicznych.

Stawki podatku od spirytusu, wina musującego, piwa, cukru, zapalek, kwasu octowego, olejów mineralnych, drożdży, soli mineralnych na obszarze

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. № 16 poz. 166.

²⁾ Dz. Ust. R. P. z 1924 r. № 16 poz. 165.

b. dzielnicy pruskiej i woj. śląskiego (w pozostałych dzielnicach istnieje monopol państwowy) oraz opłaty od patentów akcyzowych wyrażone w markach polskich rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 24 grudnia 1923 r. ¹⁾ zostały przeliczone na franki złote, według jego kursu w dniu wejścia w życie poszczególnych rozporządzeń, w których odnośne stawki były ustalone. Poprzednio rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1923 roku większość tych stawek markowych została podwyższona, tak, że w rzeczywistości Ministerstwo Skarbu utrzymało stawki w tej wysokości, która jego zdaniem była korzystną dla Skarbu oraz możliwą dla życia gospodarczego. W porównaniu ze stawkami przedwojennymi, które w poszczególnych dzielnicach były bardzo różnorodne, niektóre podatki są wyższe, tak np. opodatkowanie cukru za 100 kgr. w b. dzielnicy pruskiej wynosiło przed wojną 17,22 franka, obecnie zaś 35 franków, inne zaś niższe, tenże podatek od cukru w b. dzielnicy austriackiej przed wojną wynosił 39,9 franków złotych, podatek od litra spirytusu w b. dzielnicy rosyjskiej wynosił 4,34 franka, obecnie 2,20 do 2,30 franka.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 roku ²⁾ podatek od spadków i darowizn został przystosowany do wymagań ustawy z dnia 6 grudnia o waloryzacji danin publicznych. Wobec tego, że podatek ten jest wymierzany jako pewien odsetek wartości majątku podlegającego opodatkowaniu, najważniejsze znaczenie mają w nim kwoty określające granice klas oraz stop podatkowych, wyrażanych w procentach. Przeliczono je z marek na franki złote według jego przeciętnego kursu z miesięcy stycznia, lutego i marca 1923 roku (1 fr. = 7,121 mk.) poprzedzających miesiąc ogłoszenia (kwiecień) ustawy, w której granice te zostały zakreślone. W ustawie jednak istniał przepis, że winny być one modyfikowane, odpowiednio do zmian indeksu cen hurtowych ze stycznia 1923 r., t. j. granice klas podatkowych były ustalone w markach wartości nabywczej ze stycznia 1923 roku i według kursu franka złotego z tego miesiąca (1 fr. = 5,015 mk.) należało przeliczyć je na franki złote. Zastosowanie wyższego dzielnika było w tym wypadku dla płatników niekorzystne, gdyż wskutek tego zmniejszyła się wysokość majątku wolnego od podatku, dla zstępnych na przykład z 2,393 fr. zł. do 1,700 fr. zł., a stopy podatku będą wyższe, dla małżonka na przykład przy majątku w 40,000 fr. złotych podatek wyniesie 10%, t. j. 4,000 fr. zł. zamiast 8%, t. j. 3,200 fr. złotych.

Wymiary opłat stemplowych oraz kar za przekroczenie przepisów o opłatach stemplowych, dokonywane począwszy od dnia 1 stycznia przez

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1923 r. № 137 poz. 1148.

²⁾ Dz. Ust. R. P. z 1923 r. № 134 poz. 1114.

władze skarbowe lub przez inne władze i urzędy państwowe, czy to w formie nakazu płatniczego czy też bez takowego (wymiary doraźne) mają być uskutecznione we frankach złotych¹⁾. W tym celu ustala się przedewszystkiem w myśl obowiązujących przepisów opłatę w markach, a następnie przelicza się ją na franki złote według jego kursu w dniu powstania obowiązku do uiszczenia opłaty lub wydania decyzji o karze. Przepisy te nie dotyczą jednak opłat pobieranych przez notariuszy.

Przeprowadzona waloryzacja danin publicznych ma obecnie, po ustaleniu kursu marki polskiej, mniejsze znaczenie niż przewidywano, zezwoliła jednakże na szybkie dostosowanie stawek podatków do spadku wartości marki w 1923 r. i na początku 1924 r. a tym samym przyczyniła się do rozwiązania jednego z najważniejszych zagadnień — stabilizacji marki polskiej.

¹⁾ Dz. Ust. R. P. z 1923 r. № 134 poz. 1115.

Skorowidz

Ustaw i rozporządzeń za czas od 1-go stycznia do 15-go marca 1924 r., sporządzony na podstawie: „Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” (do Nr. 25 włącznie), „Monitora Polskiego” (do Nr. 64 włącznie), „Dziennika Urzędowego Ministerstwa Sprawiedliwości” (do Nr. 4 włącznie), „Dziennika Urzędowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego” (do Nr. 3 włącznie), „Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu” (do Nr. 6 włącznie) i „Dziennika Urzędowego Generalnej Dyrekcji Poczty i Telegrafów” (do Nr. 12 włącznie).

K o l e j e ż e l a z n e.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 31/XII—23 r. o waloryzacji „taksy komisowego”, pobieranego przez agencje celne polskich kolei państwowych.

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 13.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 3/I—24 r. o zmianach w rozporządzeniu z d. 7 listopada 1923 r. o otwarciu do użytku publicznego nowozbudowanej kolei wąskotorowej Ciechanów-Grudusk (D. U. R. P. Nr. 116 poz. 930).

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 34.

Rozporządzenie (Ministra Kolei Żelaznych z d. 31/I) Rady Ministrów z d. 14/I—24 r. w sprawie stosowania franka złotego, jako miernika, przy obliczaniu opłat na kolejach państwowych oraz będących pod zarządem państwowym.

Dz. U. R. P. Nr. 7/24 poz. 67.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Kolei Żelaznych z d. 19/I—24 r. w przedmiocie wypuszczenia Serji I 10% pożyczki kolejowej.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 83.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 21/I—24 r. o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej Pol. kol. żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 84.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 26/I—24 r. o uzupełnieniu taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 100.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Kolei Żelaznych z d. 7/II—24 r. o zmianie i uzupełnieniu warunków wypuszczenia serji I-ej 10% pożyczki kolejowej.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 139.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 8/II—24 r. w sprawie taryfy na przewóz towarów w ruchu tymczasowym na budujących się liniach Kutno-Płock i Kutno-Zgierz.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 141.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 8/II—24 r. o uzupełnieniach taryfy towarowej, stosowanej do przewozów kolejami wąskotorowymi.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 142.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 23/II—24 r. o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 184.

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 25/II—24 r. w sprawie udzielenia koncesji na budowę i eksploatację międzymiastowej kolei elektrycznej prywatnej użytku publicznego wyłącznie dla ruchu osobowego z Dąbrowy przez Będzin do Sosnowca i z Będzina do Czeladzi.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 213.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 23/II—24 r. w przedmiocie zmiany w postanowieniach, dotyczących bezpośredniej komunikacji towarowej pomiędzy Polską a Tryjstem.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 222.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II—24 r. o dodatkach godzinowym i kilometrowym drużyn konduktorskich za czas spędzony w służbie przy pociągach.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 234.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II—24 r. o dodatkach godzinowym i kilometrowym drużyn parowozowych za czas spędzony w służbie na parowozie.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 235.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 6/III—24 r. o podwyższeniu taryfy osobowej na liniach Towarzystwa Akcyjnego Warszawskich dróg żelaznych dojazdowych.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 244.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 11/III—24 r. o zmianie opłat przewozowych i dodatkowych na budujących się liniach Kutno-Płock i Kutno-Zgierz.

Dz. U. R. P. Nr. 23/24 poz. 252.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 8/III—24 r. o uzupełnieniu i zmianach taryfy osobowej i bagażowej, obowiązującej na polskich kolejach państwowych.

Dz. U. R. P. Nr. 24/24 poz. 254.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 10/III—24 r. o zmianach postanowień szczególnych, obowiązujących na polskich kolejach górnośląskich, do części II „Taryfy polskich normalno-torowych kolei państwowych na przewóz osób, psów, bagażu i przesyłek nadzwyczajnych.

Dz. U. R. P. Nr. 24/24 poz. 255.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 11/III — 1924 r. o podwyższeniu taryfy osobowej i bagażowej na wąskotorowych kolejach państwowych oraz prywatnych, znajdujących się w zarządzie państwowym, położonych w obrębie Dyrekcji kolei państwowych w Warszawie, Radomiu, Wilnie i we Lwowie.

Dz. U. R. P. Nr. 24/24 poz. 256.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych z d. 11/III—24 r. o podwyższeniu faryfy osobowej i bagażowej na liniach Towarzystwa budowy i eksploatacji dróg żelaznych dojazdowych w Królestwie Polskiem.

Dz. U. R. P. Nr. 25/24 poz. 258.

Oświecenie Publiczne i Wyznania Religijne.

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w przedmiocie sprostowania błędu w ustawie z d. 23 kwietnia 1923 r. o przekazaniu Uniwersytetowi Jana Kazimierza we Lwowie budynków posejmowych.

Dz. U. R. P. Nr. 1/24 poz. 5.

Ustawa z d. 13/II—24 r. w przedmiocie przyznania Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie praw szkół akademickich państwowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 185.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 23/II—24 r. w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o przekazaniu Ministrowi W. R. i O. P. zarządu stacji doświadczalnych: mechanicznej, ceramicznej i naftowej we Lwowie.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 207.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 21/II—1924 r. w przedmiocie dokonania wyborów organów zarządzających w gminach wyznaniowych żydowskich na terenie b. Królestwa Kongresowego.

Monitor Polski Nr. 56/24 poz. 157.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 21/II—1924 r. w przedmiocie dokonania wyborów organów zarządzających w gminach wyznaniowych żydowskich na obszarze województw: Krakowskiego, Lwowskiego, Stanisławowskiego i Tarnopolskiego.

Monitor Polski Nr. 56/24 poz. 158.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 6/XII—1923 r. w sprawie przyjmowania uczniów do szkół technicznych.

Dz. Urzęd. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 2/24 poz. 10.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Relig. i Oświecenia Publicznego z d. 2/XII—23 r. w sprawie wykonania ustawy z d. 9/X—1923 r. o uposażeniu.

Dz. Urzęd. Minister. W. R. i O. P. Nr. 2/24 poz. 11.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Relig. i Oświecenia Publicznego z d. 10/I—24 r. w sprawie ustalenia dnia wolnego od nauki szkolnej, celem uczczenia walk o uwolnienie Lwowa.

Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. Nr. 3/24 poz. 22.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 11/I—24 r. w sprawie przyznawania prywatnym szkołom ogólno-kształcącym Okręgu Szkolnego Krakowskiego i Lwowskiego praw gimnazjów państwowych.

Dz. Urzęd. Minister. W. R. i O. P. № 3/24 poz. 23.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 14/I—24 r. w przedmiocie utworzenia Studium Rolniczego przy Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. Nr. 3/24 poz. 24.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 26/I—24 r. w sprawie przejścia od kuratorów Okręgów szkolnych administracji państwowych szkół technicznych, średnich szkół przemysłu artystycznego, agrotechnicznych i przemysłowych.

Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. Nr. 3/24 poz. 25.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 7/II — 1924 r. w sprawie uczczenia pamięci Tomasza Woodrowa Wilsona.

Dz. Urzęd. Min. W. R. O. P. Nr. 3/24 poz. 26.

Poczty i telegrafy.

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z d. 16/XII — 23 r. w sprawie waloryzacji opłat pocztowych, telegraficznych i telefonicznych.

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 11.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 18/I — 24 r. w przedmiocie ustanowienia Generalnej Dyrekcji Poczt i Telegrafów.

Dz. U. R. P. Nr. 9/24 poz. 85.

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z d. 13/XII — 23 r. L. 4216/XI, w sprawie zaprowadzenia telegramów listowych.

Dz. U. G. D. P. i T. Nr. 1/24 poz. 2.

Ustawa z d. 5/XII — 23 r. w przedmiocie zniesienia Ministerstwa Poczt i Telegr.

Dz. U. G. D. P. i T. Nr. 2/24 poz. 5.

UWAGA: Dalszy ciąg ustaw i rozporządzeń, dotyczących poczt i telegrafów patrz pod „Przemysł i Handel”.

Praca i Opieka Społeczna.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 28/XII 23 r. w przedmiocie niektórych zmian i uzupełnień w rozporządzeniu z d. 21/III—21 r. w przedmiocie przepisów wyborczych dla kas chorych.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 21.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 31/XII—23 r. w przedmiocie dalszego przedłużenia terminu urzędowania dotychczasowego Zarządu Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie.

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 42.

Rozporządzenie z d. 16/I—24 r. Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu w przedmiocie wynagrodzenia przewodniczącego i ławników

Komisji Rozjemczych w Wojew. Poznańskim i Pomorskim, powołanych na mocy rozporządzenia Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej z d. 15 czerwca 1919 r. o urządzeniu Inspektoratu Pracy w rolnictwie i o załatwianiu zatargów pomiędzy pracodawcami i pracownikami rolnymi.

Monitor Polski Nr. 17/24 poz. 58.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 18/I—24 r. w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Skarbu o podwyższeniu djeł dziennych dla członków Komisji Rozjemczych, powołanych w myśl ustawy z d. 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami i pracownikami rolnymi.

Monitor Polski Nr. 22/24 poz. 73.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 18/I—24 r. w przedmiocie rozdziału kompetencji Ministra Zdrowia Publicznego.

Dz. U. R. P. Nr. 9/24 poz. 86.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 14/I—24 r. w przedmiocie dalszego podwyższenia dodatków drożyznianych do rent pobieranych na podstawie ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków w przemyśle i rolnictwie, obowiązujących na obszarze b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 96.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej z d. 28/I—24 r. w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do opłat na rzecz Kas Chorych i Związków Kas Chorych.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 120.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 19/I—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej o zastosowaniu stałej jednostki do opłat ryczałtowych dla wyższych urzędów ubezpieczeń.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 133.

Ustawa z d. 30/I—24 r. w przedmiocie rozciągnięcia obowiązujących na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego i cieszyńskiej części wojew. śląskiego ustaw o obowiązkiem ubezpieczeniu robotników od wypadków na obszar województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego oraz Ziemi Wileńskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 148.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 18/I—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie zastosowania jednostki stałej w ustawie o ubezpieczeniu pensyjnym funkcjonariuszy w służbie prywatnej i niektórych funkcjonariuszy w służbie publicznej.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 159.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 18/I—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie zastosowania jednostki stałej do składek w ubezpieczeniu od wypadków na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz cieszyńskiej części województwa Śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 160.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 15/I—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie czasu pracy dla wykonywania robót, poprzedzających produkcję lub po niej następujących.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 188.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 5/II—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie zastosowania jednostki stałej do wymiaru składek w zakresie ubezpieczenia urzędników prywatnych w b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 191.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 5/II—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie zastosowania jednostki stałej do wymiaru opłat w zakresie ubezpieczeń od wypadków w b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 192.

Ustawa z d. 12/II—24 r. w przedmiocie częściowej zmiany ustawy z dnia 18/III—21 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 223.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 3/III—24 r. w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz Sprawiedliwości w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do opłat za odpisy ustalonych rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 3 lipca 1923 r.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 230.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 28 II—24 r. w przedmiocie dodatków drożyznianych do świadczeń, zapewnionych ustawą o ubezpieczeniu pensyjnym funkcjonariuszy w służbie prywatnej i niektórych funkcjonariuszy w służbie publicznej.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 232.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 29 II — 24 r. w przedmiocie dodatków drożyznianych do rent, zapewnionych obowiązującą w b. dzielnicy pruskiej ustawą o ubezpieczeniu urzędników prywatnych.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 233.

Instrukcja, dotycząca wykonania Rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Przemysłu i Handlu z d. 18/XII—23 r. w przedmiocie ustroju i zakresu działania parytetowych komisji doradczych przy Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy i Opieki nad wychodźcami.

Monitor Polski Nr. 50/24 poz. 143.

Przemysł i Handel.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 31/XII — 23 r. w przedmiocie przedłużenia mocy prawnej patentów na wynalazki oraz świadectw ochronnych na wzory rysunkowe, modele i znaki towarowe, udzielonych na zasadzie poprzednio obowiązujących ustaw.

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 12.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 5/I — 24 r. w sprawie uzupełnienia wykazu towarów, podlegających opłacie cła normalnego.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 19.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 31/XII — 23 r. o podniesieniu opłat za świadectwa złotnicze.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 22.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 7/I — 24 r. o opłatach probierczych.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 23.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 9/I — 24 r. w przedmiocie podwyższenia maksymalnej stawki przekazów czekowych P. K. O.

Monitor Polski Nr. 13/24 poz. 49.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 4/I — 24 r. o ustaleniu taksy płac dziennych i akordowych dla mierniczych górniczych (markszajdrów) na obszarze b. Królestwa Kongresowego.

Monitor Polski Nr. 13/24 poz. 50.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 18/I — 24 r. w przedmiocie uzupełnienia „Instrukcji o zastosowaniu art. 334 -- 415 ustawy górniczej” wydanej w 1893 r. o przemyśle górniczym w gub. Królestwa Polskiego.

Monitor Polski Nr. 21/24 poz. 67.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 14/I — 24 r. w przedmiocie podwyższenia granic wartości listów wartościowych i paczek, kwot przekazów pocztowych i telegraficznych tudzież obciążenia przesyłek pocztowych pobraniem.

Monitor Polski Nr. 21/24 poz. 68.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 18/I — 24 r. w przedmiocie ustanowienia Generalnej Dyrekcji Pocht i Telegrafów.

Dz. U. R. P. Nr. 9/24 poz. 85.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 21/I — 24 r. o podwyższeniu opłat za czynności urzędów miar.

Dz. U. R. P. Nr. 9/24 poz. 90.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 18/I — 24 r. o utworzeniu izby dla spraw handlowych przy sądzie okręgowym w Katowicach.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 106.

Obwieszczenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu w przedmiocie sprostowania błędów w załączniku do rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dn. 13/XII — 23 r. w przedmiocie przerachowania stawek celnych na franki złote.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 126.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 12/II — 24 r. w przedmiocie częściowej zmiany i uzupełnienia wykazu towarów, podlegających opłacie cła normalnego.

Dz. U. R. P. Nr. 15/24 poz. 146.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 12/II — 24 r. w przedmiocie częściowej zmiany § 1 rozporządzenia z d. 16 listopada 1923 r. w sprawie wykazu towarów, opłacających cło w monecie złotej.

Dz. U. R. P. Nr. 15/24 poz. 147.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 7/II — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu o zastosowaniu stałej jednostki do przeliczenia opłat ustanowionych w dekretach z d. 4/II — 19 r. o patentach na wynalazki, o ochronie wzorów rysunkowych i modeli i ochronie znaków towarowych (Dz. P. P. P. Nr. 13 poz. 137, 138, i 139), podwyższonych ustawą z d. 31/I — 22 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11 poz. 89) i rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 29 paździer. 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 114 poz. 912).

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 162.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 12/II — 24 r. w przedmiocie zmiany opłaty wywozowej od ropy naftowej.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 163.

Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Przemysłu i Handlu z d. 12/II — 1924 r. w sprawie obniżenia podatku od węgla na obszarze Rzeczypospolitej.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 164.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 15/I — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie czasu pracy dla wykonywania robót, poprzedzających produkcję lub po niej następujących.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 188.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 1/II — 24 r. o wprowadzeniu opłat wywozowych od wywozu bali i desek osikowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 190.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 23/II — 24 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia z d. 13/XII — 23 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 199.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 19/II — 24 r. w przedmiocie wynagrodzenia za sekwestr cystern wagonowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 202.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 19/II — 24 r. w przedmiocie zmiany należytości za jednorazowe wypożyczenie i użycie cysterny.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 203.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 21/II — 24 r. w przedmiocie przedłużenia mocy prawnej patentów na wynalazki, oraz świadectw ochronnych na wzory

rysunkowe, modele i znaki towarowe, udzielonych na zasadzie poprzednio obowiązujących ustaw.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 204.

Rozporządzenie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 23/II — 24 r. w przedmiocie uzupełnienia rozporządzenia z d. 13/XII — 23 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 205.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 25/II — 24 r. w przedmiocie stosowania złotego do opłat w postępowaniu rejestrowym na obszarze sądów apelacyjnych: lubelskiego, warszawskiego i wileńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 209.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 25/II — 24 r. w przedmiocie stosowania złotego do opłat w postępowaniu rejestrowym na obszarze sądów apelacyjnych: krakowskiego, lwowskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 210.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 25/II — 24 r. o zastosowaniu stałej jednostki do przeliczenia opłat ustanowionych w ustawie z d. 28/V — 24 r. o polskich stawkach handlowych morskich.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 220.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 21/II — 24 r. w przedmiocie listów za dowodem doręczenia.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 221.

Rozporządzenie Generalnego Dyrektora Poczty i Telegrafów z dn. 31/I — 24 r. Nr. 167/IV w przedmiocie uposażenia agentów pocztowych.

Dz. U. G. D. P. i T. Nr. 7/24 poz. 26.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 11/II — 24 r. w przedmiocie podjęcia przez urzędy i agencje pocztowe czynności obrotu czekowego na rachunek oddziału P. K. O. w Krakowie.

Dz. U. G. D. P. i T. Nr. 9/24 poz. 42.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 21/II — 1924 r. L. 1226/Pr. w przedmiocie listów za dowodem doręczenia.

Dz. U. G. D. P. i T. Nr. 11/24 poz. 48.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 7/III — 24 r. w przedmiocie podwyższenia opłat pocztowych za listy, kartki pocztowe, druki, próbki towarów, papiery handlowe, przesyłki mieszane, czasopisma, paczki i przekazy obrotu wewnętrznego i z W. M. Gdańskiem oraz niektórych opłat telefonicznych za połączenie abonentów z centralą.

Dz. U. G. D. P. i T. Nr. 12/24 poz. 51.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 28/I — 24 r. o zwiększeniu liczby członków Rady Rzemieśniczej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu, utworzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z d. 19 lipca 1921 r. przez powołanie przedstawicieli z Województwa Śląskiego.

Monitor Polski Nr. 35/24 poz. 107.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 22/II—1924 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w sprawie czasu pracy dla wykonywania robót, poprzedzających produkcję lub po niej następujących w zakładach, podległych bezpośrednio Ministerstwu Przemysłu i Handlu.

Dz. U. R. P. Nr. 23/24 poz. 249.

R e f o r m a R o l n a.

Rozporządzenie Rady ministrów z d. 2/I — 24 r. w sprawie specjalnego wynagrodzenia akordowego dla funkcjonariuszów urzędów ziemskich.

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 10.

Rozporządzenie Rady Ministrów w przedmiocie zmian w statucie organizacyjnym Ministerstwa Reform Rolnych.

Monitor Polski Nr. 5/24 poz. 25.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 22/I—24 r. w przedmiocie utworzenia okręgowego urzędu ziemskiego na obszarze wojew. Śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 117.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 1/II — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do obliczania opłat za nadzór nad instytucjami upoważnionymi do przeprowadzenia parcelacji.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 137.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 11/II—1924 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z d. 1 września 1919 r. normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich na Ziemię Wileńską.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 153.

Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych z d. 11/II—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie wykonania ustawy z d. 17/XII — 20 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej, zmienionej ustawą z d. 16 sierpnia 1923 r. w przedmiocie zmian w ustawie z d. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 180.

Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych z d. 10/III — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości o wykonaniu niemieckiej ustawy osadniczej na górnośląskiej części województwa śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 245.

R o b o t y P u b l i c z n e.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z d. 1/XII — 23 r. w porozumieniu z Ministrami Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Przemysłu i Handlu o podwyższeniu taks egzaminacyjnych dla ubiegających się o upoważnienie do przemysłu budowniczego, majstrów murarskich, kamieniarskich, ciesielskich i studniarskich (urmistrzów) na obszarze b. zaboru austriackiego.

Monitor Polski Nr. 1/24 poz. 1.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej niektórych dekretów, ustaw i rozporządzeń Rady Ministrów na Ziemię Wileńską.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 97.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej rozporządzenia Rady Ministrów z d. 14/XII — 20 r. o ustaleniu wzoru i wymiarów bandery dla statków Państw. Zarządu Wodnego na województwa: nowogródzkie, poleskie i wołyńskie oraz na powiaty: grodzieński, wołkowyski i gminy: białowiejską, masiewską i suchopolską powiatu bielskiego wojew. białostockiego.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 105.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z d. 1/II—24 r. w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Skarbu i Spraw Wewnętrznych w przedmiocie dostarczania drzewa opałowego.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 140.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych oraz Ministra Skarbu z d. 13/II—24 r. w przedmiocie opłat za czynności urzędowe, dokonywane na zasadzie ustawy elektrycznej.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 217.

Rolnictwo i Dobra Państwowe.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 16/I—24 r. w przedmiocie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad dobrami „Puszcza Nalibocka”, położonemi w powiecie wołyńskim wojew. Nowogródzkiego.

Monitor Polski Nr. 17/24 poz. 57.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 21/I—24 r. w przedmiocie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad nieruchomym majątkiem pocerkiewnym w Targowicy, pow. dubieńskiego.

Monitor Polski Nr. 24/24 poz. 80.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 22/I—24 r. w przedmiocie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad opuszczoną kaplicą prawosławną przy wsi Kapuścín w pow. wołyńskim.

Monitor Polski Nr. 25/24 poz. 84.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 23/I—24 r. w przedmiocie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad dobrami, stanowiącemi uposażenie duchowieństwa prawosławnego w Horodziłowie pow. wołyńskiego.

Monitor Polski Nr. 26/24 poz. 89.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 24/I—24 r. w przedmiocie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad majątkiem pocerkiewnym w Ochowie pow. Pińskiego.

Monitor Polski Nr. 27/24 poz. 92.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 15/I—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz Ministrem Skarbu w przedmiocie norm szacunkowych zwierząt domowych dla wymiaru podatku procentowego.

Dz. U. R. P. Nr. 7/24 poz. 71.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 9/II—24 r. o przerachowaniu gwarancji za zobowiązania Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w Warszawie.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 128.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z d. 1/II—24 r. w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Skarbu i Spraw Wewnętrznych w przedmiocie dostarczania drzewa opałowego.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 140.

Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych z d. 11/II—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie wykonania ustawy z d. 17/XII—20 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej, zmienionej ustawą z d. 16 sierpnia 1923 r. w przedmiocie zmian w ustawie z d. 17/XII—20 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 257.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II—24 r. o zmianie statutu (ustawy) Banku Ziemiańskiego w Warszawie.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 214.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 4/II—24 r. w przedmiocie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad majątkami pocerkiwnymi w Działkowicach, Kuraszewie i Żerczycach pow. bielskiego woj. Białostockiego.

Monitor Polski Nr. 31/24 poz. 101.

S k a r b o w o ś ć.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 29/XII—23 r. w przedmiocie zmiany przepisów o opłatach stemplowych i pokrewnych daninach publicznych, obowiązujących na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 1 24 poz. 6.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 28/XII—23 r. w przedmiocie rozciągnięcia na górnośląską część wojew. śląskiego niektórych postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z d. 14 października 1921 r. o opodatkowaniu spirytusu i wyrobów wódczanych na obszarze Rzeczypospolitej Pol. (D. U. R. P. Nr. 86 poz. 628).

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 7.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 2/I—24 r. w sprawie unormowania djet dziennych.

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 9.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/I—24 r. w sprawie specjalnego wynagrodzenia akordowego dla funkcjonariuszów urzędów ziemskich.

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 10.

Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w przedmiocie sprostowania błędu w ustawie z d. 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 15.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 4/I — 24 r. w sprawie ustalenia przeciętnej wartości franka złotego za miesiąc grudzień 1923 r.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 17.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 4/I — 24 r. w sprawie zmiany rozporządzenia z d. 20 marca 1923 r. w przedmiocie kompetencji izb skarbowych do zarządzania odpisów i zwrotów, oraz zniżania i umarzania kar pieniężnych (grzywien) lub podwyżek w sprawach, dotyczących się opłat stemplowych (należności stemplowych i bezpośrednich) i podatków: giełdowego, oraz spadkowego i od darowizn.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 18.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 5/I — 24 r. w sprawie uzupełnienia wykazu towarów, podlegających opłacie cła normalnego.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 19.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 6/I — 24 r. w przedmiocie uprawy tytoniu w roku 1924.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 20.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 31/XII — 23 r. o podniesieniu opłat za świadectwa złotnicze.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 22.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 7/I — 24 r. o opłatach probierczych.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 23.

Ustawa z d. 19/XII — 23 r. w sprawie zmiany przepisów z d. 24/IV — 23 r. w przedmiocie opłat stemplowych od podań oraz świadectw urzędowych (D. U. R. P. Nr. 44 poz. 298).

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 25.

Ustawa z d. 10/I — 24 r. o dodatkowym prowizorium budżetowym za czas od 1 października do 31 grudnia 1923 r.

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 26.

Ustawa z d. 10/I — 24 r. o prowizorium budżetowym na czas od 1/I do 31/III — 24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 27.

Ustawa z d. 11/I — 24 r. o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej.

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 28.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 22/XII — 23 r. w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do obliczania taryfowych należności za niezmienione, tudzież adjustowane i sprostowane odciski map, za kopję map, odpisy i wyciągi z arkuszy posiadłości gruntowych i innych operatów pomiarowych, oraz za pomiary na prywatne żądanie stron interesowanych i za inne czynności urzędowe ewidencji katastru podatku gruntowego na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 29.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/XII — 23 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia wykonawczego z d. 30/I — 20 r. do ustawy z d. 31 lipca 1919 r. o tymczasowej organizacji władz i urzędów skarbowych.

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 30.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 31/XII—23 r. w przedmiocie umorzenia należności skarbowych z tytułu zaległych podatków i opłat oraz kar za zwłokę i grzywien.
Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 31.

Rozporządzenie IV Ministra Skarbu z d. 1/I — 24 r. w celu wykonania art. 1 do 7 ustawy z d. 11 sierpnia 23 r. o podatku majątkowym.
Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 32.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 5/I — 24 r. celem wykonania ustawy z d. 6/XII — 23 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych, oraz kredytów, udzielonych przez instytucje państwowe i samorządowe.

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 33.

Ustawa z d. 14/XII — 23 r. o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych.

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 37.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z d. 15/I—24 r. o poborze drugiej zaliczki na poczet podatku majątkowego.

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 38.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 15/I—24 r. o wypuszczeniu Serji I bonów podatkowych.

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 39.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 15/I—24 r. w przedmiocie wypuszczenia Serji I 10% pożyczki kolejowej.

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 40.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 3/I—24 r. w przedmiocie określenia kursu franka złotego dla wpłat podatku majątkowego.

Monitor Polski Nr. 7/24 poz. 34.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/I—24 r. w przedmiocie zarachowywania i kontroli zaliczeń wpłacanych na pokrycie opłat celnych.

Monitor Polski Nr. 20/24 poz. 65.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 28/I — 24 r. o powołaniu Nadzwyczajnego Komisarza dla spraw kredytu publicznego i oszczędności społecznych.

Monitor Polski Nr. 25/24 poz. 83.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/I—24 r. w przedmiocie wpłacania zaliczeń na pokrycie opłat celnych.

Dz. Urz. M. S. Nr. 2/24 poz. 95.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 16/I — 24 roku w przedmiocie uiszczenia drugiej zaliczki na podatek majątkowy przez rolników.

Dz. U. R. P. Nr. 6/24 poz. 47.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 20/I—24 r. o określaniu wartości przedmiotów majątkowych oraz zaciąganiu i dochodzeniu zobowiązań w złotych.

Dz. U. R. P. Nr. 7/24 poz. 64.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 20/I—24 r. w przedmiocie systemu monetarnego.

Dz. U. R. P. Nr. 7/24 poz. 65.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 14/I—24 r. w przedmiocie zatwierdzenia niektórych zmian statutu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego i Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

Dz. U. R. P. Nr. 7/24 poz. 66.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 17/I—24 r. w przedmiocie ustalenia na miesiąc luty 1924 r. mnożnej dla określenia uposażenia funkcjonariuszów państwowych i wojska.

Dz. U. R. P. Nr. 7/24 poz. 68.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/I—24 r. w przedmiocie wpłacania zaliczeń na pokrycie opłat celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 7/24 poz. 70.

Ustawa z d. 10/I—24 r. o skreśleniu art. 89 ustawy z d. 11 sierpnia 1923 r. o podatku majątkowym.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 74.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 20 stycznia 1924 r. w przedmiocie ustanowienia statutu dla banku emisyjnego.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 75.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 14/I—24 r. w sprawie djet przy podróżach służbowych do Niemiec.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 76.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 14/I—24 r. w przedmiocie wymiaru i poboru państwowego podatku gruntowego od gruntów użytkowych i lasów położonych na obszarze ziemi Wileńskiej oraz województwa: nowogrodzkiego, poleskiego, wołyńskiego oraz powiatów: białostockiego, bielskiego, sokólskiego, wołkowyskiego i grodzieńskiego woj. białostockiego.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 77.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 15/I -- 24 roku w przedmiocie blankietów wekslowych.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 78.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 16/I—24 r. w wykonaniu ustawy z d. 2-go lipca 1921 r. o podatku giełdowym.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 79.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 17/I—24 r. w przedmiocie ustalenia rabatu handlowego dla sprzedawców wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 80.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 17/I—24 r. w sprawie zmiany stawek opłat stemplowych.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 81.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 21/I — 24 r. w przedmiocie opłat stemplowych od kart łowieckich.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 82.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Min. kolei żelaz. z d. 19/I — 24 r. w przedmiocie wypuszczenia Serji I 10% pożyczki kolejowej.

Dz. U. R. P. Nr. 8/24 poz. 83.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 r. w przedmiocie zastosowania stałej jednostki od kredytów, udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe.

Dz. U. R. P. Nr. 9/24 poz. 88.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 r. w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych określonych w przepisach karnych, karno-administracyjnych i niektórych skarbowych, oraz w przepisach porządkowych i dyscyplinarnych, tudzież w przedmiocie zastosowania złotego (franka złotego) do obliczania niektórych z tych kwot.

Dz. U. R. P. Nr. 9/24 poz. 89.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 24/I — 24 r. w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do obliczania sum ubezpieczenia, składek ubezpieczeniowych i świadczeń za pogorzele przy ubezpieczeniach od ognia budowli podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu w Pol. Dyr. Ubez. Wzajemnych.

Dz. U. R. P. Nr. 10/24 poz. 91.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 25/I — 24 r. w przedmiocie uiszczania opłat stemplowych (należytości stemplowych i bezpośrednich) od wszelkiego rodzaju dokumentów i aktów prawnych; w których wartość przedmiotów majątkowych lub zobowiązań wyrażono w złotych.

Dz. U. R. P. Nr. 10/24 poz. 92.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 28/I — 24 r. o ustanowieniu Nadzwyczajnego Komisarza Oszczędnościowego.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 93.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 29/I — 24 r. w przedmiocie przyspieszenia terminów płatności podatku od kapitałów i rent.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 94.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 29/I — 24 r. o wstrzymaniu losowania zapisów dłużnych emitowanych przez instytucje kredytowe.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 95.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 14/I — 24 r. w przedmiocie dalszego podwyższenia dodatków drożynianych do rent pobieranych na podstawie ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków w przemyśle i rolnictwie, obowiązujących na obszarze b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 96.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 26/I — 24 roku w przedmiocie przesunięcia terminu do składania zeznań o majątku oraz terminu do składania spisu płatników przez zarządy gmin z art. 25 i art. 27 ustawy z 11 sierpnia 1923 roku o podatku majątkowym.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 98.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 31/I—24 r. w przedmiocie niezaliczania na podatek przemysłowy przedpłat, uiszczonych na poczet tegoż podatku w postaci świadectw przemysłowych.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 102.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 31/I—24 r. w przedmiocie wypuszczenia Serji I premjowej pożyczki dolarowej.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 103.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 1/II—1924 r. o zamknięciu kredytu dla Skarbu Państwa w P. K. K. P. i o nadzorze nad jej działalnością emisyjną i kredytową.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 104

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 24/I — 24 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia Ministra Skarbu z d. 30 listopada 1922 r. celem wykonania ustawy z dn. 26 września 1922 r. o opłacie za nadzór nad zakładami ubezpieczeń w związku z ustawą z d. 6/XII — 23 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów, udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 108.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedl. z dn. 30/I—24 r., zmieniające niektóre postanowienia rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 27 lipca 23 r. w przedmiocie regulowania obrotu dewizami i walutami zagranicznymi oraz obrotu pieniężnego z zagranicą.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 109.

Ustawa z d. 10/I—24 r. w przedmiocie przepisów o państwowym podatku dochodowym, obowiązujących na całym obszarze Rzplitej.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 110.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z d. 4/II — 24 r. o Państwowej Radzie Oszczędnościowej.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 118.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 15/I—24 r. w przedmiocie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, poznańskiego i górnośląskiego obszaru woj. śląskiego alkoholomierza objętościowego.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 119.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej z d. 28/I—24 r. w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do opłat na rzecz Kas Chorych i Związków Kas Chorych.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 120.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/I — 24 r. w przedmiocie przywrócenia sześciodniowego terminu, wyznaczonego do sprzedaży z licytacji przesyłek celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 121.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 1/II—24 r. w przedmiocie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z d. 15/I—24 r. o poborze drugiej zaliczki na poczet podatku majątkowego.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 122.

Obwieszczenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu w przedmiocie sprostowania błędów w załączniku do rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 13/XII — 23 r. w przedmiocie przerachowania stawek celnych na franki złote.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 126.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 4/II—24 r. w przedmiocie przyśpieszenia terminów płatności należności prawnych w b. zaborze austriackim.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 127.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 9/II—24 r. w przedmiocie zmian w taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 129.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I—24 r. w przedmiocie zaliczenia funkcjonariuszów straży celnej do grup uposażenia.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 132.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 19/I—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej o zastosowaniu stałej jednostki do opłat ryczałtowych dla wyższych urzędów ubezpieczeń.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 133.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 26/I—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, celem wykonania art. 9 ustęp pierwszy i drugi ustawy z d. 6/XII—23 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów, udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 134.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 29/I—24 r. w sprawie ujednostajnienia opodatkowania węgla na obszarze Rzeczypospolitej.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 135.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/I—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych celem wykonania na obszarze województwa śląskiego art. 9 ustęp pierwszy i drugi ustawy z d. 6/XII—23 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 136.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 1/II—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do obliczania opłat za nadzór nad instytucjami upoważnionymi do przeprowadzenia parcelacji.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 137.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 7/II—24 r. w przedmiocie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z d. 1/II — 24 roku o zamknięciu kredytu dla Skarbu Państwa w P. K. K. P. i o nadzorze nad jej działalnością kredytową i emisyjną.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 138.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Kolei Żelaznych z d. 7/II — 24 r. o zmianie i uzupełnieniu warunków wypuszczenia serji I-ej 10% pożyczki kolejowej.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 139.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 11/II — 1924 roku o zmianie warunków spłat prywatno-prawnych należności w stosunku do Skarbu Państwa.

Dz. U. R. P. Nr. 15/24 poz. 143.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 12/II — 24 roku w przedmiocie częściowej zmiany i uzupełnienia wykazu towarów, podlegających opłacie cła normalnego.

Dz. U. R. P. Nr. 15/24 poz. 146.

Rozporządzenie Ministra Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 12/II — 24 roku w przedmiocie częściowej zmiany § 1 rozporządzenia z d. 16 listopada 1923 roku w sprawie wykazu towarów, opłacających cło w monecie złotej.

Dz. U. R. P. Nr. 15/24 poz. 147.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/I — 24 r. w przedmiocie zarachowywania i kontroli zaliczeń wpłacanych na pokrycie opłat celnych.

Dz. Urz. M. S. Nr. 3/24 poz. 118.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Kolei Żelaznych w porozumieniu z Min. Spraw Wewnętrznych z d. 8/II — 24 r. w sprawie uiszczenia opłat statystycznych przez agencje celne pol. kolei państwowych.

Dz. Urz. M. S. Nr. 5/24 poz. 175.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 16/II — 24 r. o podniesieniu stawek podatków bezpośrednich.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 151.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 20/II — 1924 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 1/II — 24 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12 poz. 104) o zamknięciu kredytu dla Skarbu Państwa w P. K. K. P. i o nadzorze nad jej działalnością emisyjną i kredytową.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 152.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów, Ministra Sprawiedliwości i Ministra Skarbu z d. 18/II — 24 r. o wykonaniu ustawy z d. 5/XII — 23 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 158.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 18/I — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie zastosowania jednostki stałej w ustawie o ubezpieczeniu pensyjnym funkcjonariuszy w służbie prywatnej i niektórych funkcjonariuszy w służbie publicznej.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 159.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 6/II — 24 r. w sprawie sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 161.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 7/II — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu o zastosowaniu stałej jednostki do przeliczenia opłat ustanowionych w dekretach z d. 4/II — 1919 r. o patentach na wynalazki, o ochronie wzorów-rysunkowych i modeli i o ochronie znaków towarowych (Dz. P. P. P. Nr. 13

poz. 137, 138, 139), podwyższonych ustawą z d. 31/I—22 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11 poz. 89); rozporządzeniem Rady Ministrów z d. 29 października 1923 roku (Dz. U. R. P. Nr. 114 poz. 912).

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 162.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 9/II—24 r. w przedmiocie zmiany opłaty wywozowej od ropy naftowej.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 163.

Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Przemysłu i Handlu z d. 12/II—24 r. w sprawie obniżenia podatku od węgla na obszarze Rzeczypospolitej.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 164.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 15/II — 24 roku w przedmiocie wykonania ustawy z d. 6/XII — 23 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów, udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe, odnośnie do przepisów ustawowych o państwowym podatku dochodowym, zawartych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 14 lipca 1923 roku (Dz. U. R. P. Nr. 77 poz. 607; w ustawie z d. 10/I—24 r. Dz. U. R. P. Nr. 13 poz. 110).

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 165.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 25/II — 24 r. o podwyższeniu drugiej zaliczki na poczet podatku majątkowego.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 212.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II — 24 r. w przedmiocie ustalenia na miesiąc marzec 1924 r. mnożnej dla określenia uposażenia funkcjonariuszów państwowych i wojska.

Dz. U. R. P. Nr. 17/24 poz. 174.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 12/II — 24 r. w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do obliczania grzywien i odsetek za zwłokę w sprawach podatkowych na obszarze górnośląskiej części woj. śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 17/24 poz. 176.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 12/II — 24 r. w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do podatku od pojazdów mechanicznych na obszarze woj. śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 17/24 poz. 177.

Ustawa z d. 13/II—24 r. zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z d. 11/XII—1923 roku o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 178.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 11/II—24 r. w sprawie djet przy podróżach służbowych do Niemiec.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 179.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 12/II — 24 roku o zastosowaniu stałej jednostki do podatku od przedsiębiorstw wędrownych na obszarze górnośląskiej części wojew. śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 181.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 12/II—24 r. o zastosowaniu stałej jednostki do podatku od składów wędrownych na obszarze górnośląskiej części wojew. śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 182.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z d. 15/II — 24 roku w przedmiocie uchylenia rozporządzenia z dn. 3 września 1918 r. (Nr. 323 austr. Dz. u. p.) o państwowem zezwoleniu na tworzenie i podwyższanie kapitału zakładowego spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i na podwyższanie kapitału podstawowego spółek akcyjnych i spółek komandytowych na akcje.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 183.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 1/II—24 r. o przekazaniu miejskiej komisji szacunkowej wymiaru państwowego podatku dochodowego na obszarze m. Włocławka.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 189.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dn. 1/II — 24 roku o wprowadzeniu opłat wywozowych od wywozu bali i desek osikowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 190.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 5/II — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie zastosowania jednostki stałej do wymiaru składek w zakresie ubezpieczenia urzędników prywatnych w b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 191.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 5/II — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie zastosowania jednostki stałej do wymiaru opłat w zakresie ubezpieczeń od wypadków w b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 192.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 15/II — 24 roku celem wykonania ustawy z d. 10/I — 24 r. w przedmiocie przepisów o państwowym podatku dochodowym, obowiązujących na całym obszarze Rzeczypospolitej.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 193.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 18/II — 24 roku w sprawie zmiany stawek opłat stempłowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 194.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 18/II — 24 roku w sprawie zmiany stawek opłat stempłowych i pokrewnych danin publicznych, obowiązujących na górnośląskiej części wojew. śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 195.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 21/II — 24 r. zmieniające niektóre postanowienia rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dn. 27 lipca 1923 roku w przedmiocie regulowania obrotu dewizami i walutami zagranicznymi oraz obrotu pieniężnego z zagranicą.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 196.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 21/II — 24 r. zmieniające § 11 p. b. rozporządzenia Ministra Skarbu z d. 24/I — 24 r. celem wykonania ustawy z d. 26 września 1922 r. o opłacie za nadzór nad zakładami ubezpieczeń w związku z ustawą z d. 6/XII — 23 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów, udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 197.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 21/II — 24 r. o wyrobie machorki w prywatnych fabrykach wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 198.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 23/II — 24 roku w przedmiocie zmiany rozporządzenia z d. 13/XII — 23 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 199.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 23/II — 24 r. w przedmiocie przesunięcia na rok 1924 terminu do składania zeznań o dochodzie z art. 49 ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 200.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 28/II — 24 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia Ministra Skarbu z d. 6/II — 24 r. w sprawie sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 201.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 19/II — 24 r. w przedmiocie wynagrodzenia za sekwestr cystern wagonowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 202.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 19/II — 24 r. w przedmiocie zmiany należytości za jednorazowe wypożyczenie i użycie cysterny.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 203.

Rozporządzenie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 23/II — 24 roku w przedmiocie uzupełnienia rozporządzenia z d. 13/XII — 23 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 205.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dn. 25/II — 24 roku w przedmiocie stosowania złotego do opłat w postępowaniu rejestrowym na obszarze sądów apelacyjnych: lubelskiego, warszawskiego i wileńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 209.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 25/II — 24 r. w przedmiocie stosowania złotego do opłat w postępowaniu rejestrowym na obszarze sądów apelacyjnych: krakowskiego i lwowskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 210.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych oraz Ministra Skarbu z d. 13/II — 24 r. w przedmiocie opłat za czynności urzędowe, dokonywane na zasadzie ustawy elektrycznej.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 217.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 15/II — 24 roku o ustaleniu ceny na tytoń „Presówka”.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 218.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 21/II — 24 r. w przedmiocie przyznawania rejonowym hurtownikom tytoniowym kredytów na pobór wyrobów tytoniowych w Państwowych Magazynach wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 219.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 25/II — 24 r. o zastosowaniu stałej jednostki do przeliczenia opłat ustanowionych w ustawie z d. 28/V — 20 r. o polskich statkach handlowych morskich.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 220.

Ustawa z d. 12/II — 24 r. w przedmiocie częściowej zmiany ustawy z d. 18/III — 21 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojсковą.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 223.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 3/III — 24 r. w sprawie zastosowania stałej jednostki do kosztów postępowania przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 227.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 23/II — 24 r. w przedmiocie zwolnienia od cła surowic i szczepionek, używanych w lecznictwie i stosowanych do celów weterynaryjnych.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 228.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 28/II — 24 r. w przedmiocie wypuszczenia serji I premjowej pożyczki dolarowej.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 229.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 3/III — 24 r. w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz Sprawiedliwości w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do opłat za odpisy ustalonych rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 3 lipca 1923 r.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 230.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 3/III — 24 r. zmieniające stawki opłat od kart łowieckich.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 231.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 3/III — 24 r. w przedmiocie zastosowania stałej jednostki do obliczania należności kontrolnej od soli.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 242.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 3/III — 24 r. w przedmiocie reorganizacji urzędów skarbowych na obszarze miasta Wilna.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 243.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 1/II — 24 r. w przedmiocie ustalenia przeciętnej wartości franka złotego za miesiąc styczeń 1924 r.

Monitor Polski Nr. 30/24 poz. 99.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 14/II — 24 roku w przedmiocie określenia kursu franka złotego dla wpłat podatku majątkowego.

Monitor Polski Nr. 45/24 poz. 130.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 14/II — 24 roku w przedmiocie organizacji Głównego Urzędu Likwidacyjnego.

Monitor Polski Nr. 45/24 poz. 131.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 29/II — 24 roku w przedmiocie ustalenia przeciętnej wartości franka złotego za miesiąc luty 1924 r.

Monitor Polski Nr. 54/24 poz. 151.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/III — 1924 roku w sprawie zmiany § 14 rozporządzenia z d. 13/XII — 1923 roku w przedmiocie wykonania postanowień art. 14 rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 11 czerwca 1920 roku o taryfie celnej (Dz. U. R. P. Nr. 51 poz. 314) w brzmieniu ustalonem rozporządzeniem Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 13/XII — 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12 poz. 1124) w sprawie pobierania należności celnych w markach polskich według wartości stałej jednostki złotej (Monitor Polski Nr. 295 z 1923 r. poz. 424).

Monitor Polski Nr. 64/24 poz. 179.

Rozporządzenie V Ministra Skarbu z d. 6/III — 24 roku wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, w celu wykonania art. 11 — 23 ustawy z d. 11 sierpnia 1923 r. o podatku majątkowym, zawierające przepisy o organach wymiarowych.

Dz. U. R. P. Nr. 24/24 poz. 253.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 13/III — 24 r. o wypuszczeniu zagranicznej siedmioprocentowej pożyczki w lirach włoskich.

Dz. U. R. P. Nr. 25/24 poz. 257.

S p r a w i e d l i w o ś ć.

Ustawa z d. 5/XII—23 r. w przedmiocie podwyższenia opłat sądowych na obszarze sądów apelacyjnych: krakowskiego, lwowskiego i sądu okręgowego cieszyńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 1/24 poz. 1.

Obwieszczenie z d. 31/XII—23 r. w sprawie sprostowania błędu w rozporządzeniu Rady Ministrów z d. 26 listopada 1923 roku w przedmiocie podwyższenia kosztów postępowania przed Najwyższym Trybunałem Administracji.

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 14.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/I — 24 r. w przedmiocie zmian kwot pieniężnych w ustawach o sądach przemysłowych i kupieckich obowiązujących w wojew. poznańskim i pomorskim.

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 41.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 18/I — 24 roku o ustaleniu liczby obrońców sądowych i obrońców przy sądach pokoju w okręgu sądu okręgowego w Pińsku.

Monitor Polski Nr. 19/24 poz. 63.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 17/I — 24 roku o rozmieszczeniu rewirów śledczych w m. st. Warszawie oraz powiecie warszawskim w okręgu sądu okręgowego w Warszawie.

Monitor Polski Nr. 23/24 poz. 76.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 17/I — 24 roku o dylokacji sądów pokoju w powiecie suwalskim w okręgu sądu okręgowego w Suwałkach.

Monitor Polski Nr. 23/24 poz. 77.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 r. w przedmiocie zmian w statucie organizacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości.

Monitor Polski Nr. 26/24 poz. 38.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 26/I — 24 r. o powierzeniu pisarzom hipotecznym przy sądach okręgowych w Grodnie, Łucku, Nowogródku, Pińsku i Równem obowiązków zastępców st. notariusza.

Monitor Polski Nr. 26/24 poz. 90.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 24/I — 24 roku o djetach sędziów przysięgłych i mężów zaufania w b. zaborze austriackim.

Dz. U. R. P. Nr. 11/24 poz. 99.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 18/I — 24 r. o utworzeniu izby dla spraw handlowych przy sądzie okręgowym w Katowicach.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 106.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 21/I — 24 r. o dylokacji sądów powiatowych w powiecie administracyjnym krakowskim w okręgu sądu okręgowego w Krakowie.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 107.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II — 24 r. zmieniające przepisy tymczasowe o kosztach sądowych w b. zaborze rosyjskim.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 154.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II — 24 r. o zmianie kwot pieniężnych w niektórych przepisach o postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych w b. zaborze rosyjskim.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 155.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II — 24 r. zmieniające kwoty pieniężne niektórych postanowień obowiązujących w b. dzielnicy austriackiej ustaw o postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 156.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II — 24 r. w przedmiocie zmiany kwot pieniężnych w ustawach o ustroju sądownictwa i o postępowaniu w cywilnych sprawach spornych w wojew.: poznańskim, pomorskim i górnośląskiej części wojew. śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 157.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów, Ministra Sprawiedliwości i Ministra Skarbu z d. 18/II — 24 r. o wykonaniu ustawy z d. 5/XII — 23 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnym i administracyjnym oraz prokuratorów.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 158.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/II — 24 r. w przedmiocie podwyższenia opłat sądowych na obszarze sądów apelacyjnych: krakowskiego i lwowskiego i sądu okręgowego cieszyńskiego oraz zastosowania złotego do opłat sądowych.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 186.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/II — 24 roku o zastosowaniu złotego do kosztów i opłat sądowych w województwach: poznańskim i pomorskim.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 187.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 21/II — 24 r. zmieniające niektóre postanowienia rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 27 lipca 1923 roku w przedmiocie regulowania obrotu dewizami i walutami zagranicznymi oraz obrotu pieniężnego z zagranicą.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 196.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 25/II—24 r. w przedmiocie stosowania złotego do opłat w postępowaniu rejestrowym na obszarze sądów apelacyjnych: lubelskiego, warszawskiego i wileńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 209.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 25/II—24 r. w przedmiocie stosowania złotego do opłat w postępowaniu rejestrowym na obszarze sądów apelacyjnych: krakowskiego i lwowskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 210.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/II — 24 r. o zmianach kwot pieniężnych w ustawach o sądach przemysłowych i kupieckich, obowiązujących w województwach: poznańskim i pomorskim.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 216.

Ustawa z d. 13/II — 24 r. w przedmiocie stosowania na obszarze województwa śląskiego ustaw, dotyczących państwowej służby cywilnej.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 224.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 3/III — 24 r. w sprawie zastosowania stałej jednostki do kosztów postępowania przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 227.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/II — 24 roku w przedmiocie właściwości sądu dla uznania zaginionego cudzoziemca za zmarłego.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 238.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie nadsyłania rocznych wykazów osób uniewinnionych.

Dz. Urzęd. Min. Sprawiedliwości Nr. 1/24 poz. 1.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 5/I — 24 r. o zmianie § 31 rozporządzenia z dn. 16 maja 1923 r. w przedmiocie zorganizowania szkół dla urzędników i funkcjonariuszów więziennych.

Dz. Urzęd. Min. Sprawiedliwości Nr. 2/24 poz. 2.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 14/I — 24 r. w przedmiocie rocznych wykazów czynności władz sądowych na całym obszarze Rzeczypospolitej.

Dz. Urzędowy Min. Sprawiedliwości Nr. 3/24 poz. 3.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 12/I — 24 r. w przedmiocie wykonywania kary ciężkiego więzienia w Centralnem więzieniu we Wronkach.

Dz. Urzędowy Min. Sprawiedliwości Nr. 3/24 poz. 4.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 14/I — 24 r. w przedmiocie wykonywania kary ciężkiego więzienia nad więźniarkami z okręgów sądów apelacyjnych we Lwowie i Krakowie w oddziale kobiecym w h. zakładzie kary przy ul. Kazimierzowskiej we Lwowie („Brygidki“).

Dz. Urzędowy Min. Sprawiedliwości Nr. 3/24 poz. 5.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 16/I — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Spraw Wojskowych w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia urzędników i niższych funkcjonarjuszów więziennych.

Dz. Urzędowy Min. Sprawiedliwości Nr. 3/24 poz. 6.

S p r a w y W o j s k o w e.

Ustawa z d. 12/II — 24 r. w przedmiocie częściowej zmiany ustawy z d. 1/III — 21 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 223.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 10/III — 24 roku w sprawie zmiany Statutu Organizacyjnego Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Monitor Polski Nr. 63/24 poz. 176.

S p r a w y Z a g r a n i c z n e.

Ustawa z dnia 5/XII — 23 r. w przedmiocie ratyfikacji umowy handlowej między Polską a Turcją, podpisanej w Lozannie d. 23 lipca 1923 r.

Dz. U. R. P. Nr. 1/24 poz. 2.

Ustawa z d. 5/XII — 23 r. w przedmiocie ratyfikacji traktatu przyjaźni pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Turcją, podpisanego w Lozannie d. 23 lipca 1923 r.

Dz. U. R. P. Nr. 1/24 poz. 3.

Ustawa z d. 5/XII — 23 r. w przedmiocie ratyfikacji konwencji osiedleńczej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Turcją, podpisanej w Lozannie d. 23 lipca 1923 roku.

Dz. U. R. P. Nr. 1/24 poz. 4.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 28/XII — 23 r. o przenoszeniu w stan rozporządzalności urzędników Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 16.

Układ podpisany w Dreźnie d. 2 maja 1923 r. między Polską a Niemcami w sprawie przedłużenia terminu, przewidzianego w art. 219 konwencji polsko - niemieckiej,

dotyczącej Górnego Śląska, podpisanej w Genewie d. 15/V — 1922 roku (zatwierdzony ustawą z d. 6 lipca 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 75 poz. 590).

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 44.

Oświadczenie Rządowe z d. 13/XII — 23 r. w przedmiocie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych polsko - niemieckiego układu, podpisanego w Dreźnie d. 2/V — 23 roku w sprawie przedłużenia terminu, przewidzianego w art. 219 konwencji polsko - niemieckiej, dotyczącej Górnego Śląska, podpisanej w Genewie d. 15/V — 22 r.

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 45.

Ustawa z d. 10/I — 24 r. w przedmiocie ratyfikacji polsko - niemieckiego układu, podpisanego w Berlinie d. 14 lipca 1923 roku co do przedłużenia o dalsze 9 miesięcy, t. j. do 31 marca 1924 roku terminu końcowego, przewidzianego w polsko - niemieckim protokółie z d. 18/XII — 22 r., dotyczącym przystąpienia na życzenie jednej ze stron do rokowań, celem dokonania sprostowania błędów drukarskich w urzędowym tekście polsko - niemieckiej konwencji o Górnym Śląsku, podpisanej w Genewie dn. 15 maja 1922 roku.

Dz. U. R. P. Nr. 12/24 poz. 101.

Konwencja Sanitarna pomiędzy Polską a Rosją, Ukrainą i Białorusią, podpisana w Warszawie d. 7/II — 23 roku.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 111.

Oświadczenie Rządowe z d. 10/I — 24 roku w przedmiocie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Konwencji Sanitarnej pomiędzy Polską a Rosją, Ukrainą i Białorusią, podpisanej w Warszawie d. 7/II — 23 r.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 112.

Oświadczenie Rządowe z d. 23/I — 24 r. w przedmiocie przedłużenia terminu dla wnoszenia powództw do Mieszanego Trybunału Rozjemczego polsko-niemieckiego.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 123.

Konwencja Polsko - Francuska dotycząca majątków, praw i udziałów, podpisana w Paryżu d. 6/II — 1922 roku.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 149.

Oświadczenie Rządowe z dn. 16/I — 24 r. w przedmiocie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych polsko-francuskiej konwencji, dotyczącej pewnych kwestji odnoszących się do majątków, praw i udziałów, podpisanej w Paryżu dnia 6/II—1922 roku.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 150.

Oświadczenie Rządowe z d. 10/II — 24 r. w przedmiocie przystąpienia Estonji do Międzynarodowej konwencji o ochronie własności przemysłowej, podpisanej w Paryżu d. 20/III — 1883 r., przejranej w Brukselli d. 14/XII — 1900 r. i w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1911 roku.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 170.

Ustawa z d. 13/II — 24 r. w przedmiocie ratyfikacji konwencji międzynarodowej, dotyczącej zwalczania handlu kobietami i dziećmi, podpisanej w Genewie d. 30 września 1921 roku.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 211.

Konwencja pomiędzy Austrią, Węgrami, Włochami, Polską, Rumunją, Królestwem Serbo-Kroacko-Słoweńskiem i Czechosłowacją, dotycząca spraw archiwalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 23/24 poz. 247.

Oświadczenie Rządowe z d. 23/I — 1924 r. w przedmiocie złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, dotyczących Konwencji, podpisanej w Rzymie dnia 6 kwietnia 1922 r. pomiędzy Polską, Austrią, Węgrami, Włochami, Rumunją, Królestwem Serbów, Kroatów i Słoweńców oraz Czechosłowacją w sprawach, związanych z archiwaljami.

Dz. U. R. P. Nr. 23/24 poz. 248.

Sprawy Wewnętrzne.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 28/XII — 23 r. w przedmiocie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z d. 30 sierpnia 1923 r. w sprawie przeprowadzenia spisu ludności w górnośląskiej części województwa śląskiego, w Ziemi Wileńskiej z wyjątkiem powiatu brasławskiego oraz na przyłączonej do Rzeczypospolitej Polskiej części b. pasa neutralnego polsko-litewskiego (Dz. U. R. P. Nr. 90 poz. 707).

Dz. U. R. P. Nr. 2/24 poz. 8.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 4/I — 24 r. o włączeniu wsi Sadykierz gminy Wyszów do gminy Obrzyte w powiecie Pułtuskim.

Dz. U. R. P. Nr. 3/24 poz. 24.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 24/XII — 23 r. o utworzeniu gminy wiejskiej Skolimów-Konstancin w pow. warszawskim.

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 35.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 24/XII — 23 r. o utworzeniu gminy wiejskiej Myszków w powiecie będzińskim.

Dz. U. R. P. Nr. 4/24 poz. 36.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 30/XII — 23 r. o zmianie granic gmin wiejskich Mrzygłód i Włodowice w pow. będzińskim.

Dz. U. R. P. Nr. 5/24 poz. 43.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 18/I — 24 r. w przedmiocie rozdziału kompetencji Ministra Zdrowia Publicznego.

Dz. U. R. P. Nr. 9/24 poz. 86.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 r. o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska wyższej służby administracyjnej.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 113.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 29/I — 24 r. w przedmiocie taksy aptekarskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 124.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 29/I — 24 r. w przedmiocie taksy aptekarskiej (Prace przy recepturze).

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 125.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 28/XII — 23 r. w przedmiocie przedłużenia działalności urzędu Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do spraw walki z epidemjami.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 130.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 28/XII — 23 r. w przedmiocie uznania niektórych uzdrowisk za posiadające charakter użyteczności publicznej.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 131.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/I — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych celem wykonania na obszarze wojew. śląskiego art. 9 ustęp pierwszy i drugi ustawy z d. 6/XII — 23 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe.

Dz. U. R. P. Nr. 14/24 poz. 136.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 9/II — 24 r. w przedmiocie przepisów sanitarnych dla hoteli, pokojów umeblowanych i pensjonatów.

Dz. U. R. P. Nr. 15/24 poz. 145.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 26/I — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu celem wykonania ustawy z d. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 166.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 31/I — 24 r. o utworzeniu gminy wiejskiej Inowłódz w powiecie rawskim wojew. Warszawskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 167.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 31/I — 24 r. w przedmiocie wyłączenia przysiółka Siedliska-Bredtheim ze związku gminy Majdan Średni w pow. Nadworniańskim i utworzenia z niego samoistnej gminy pod nazwą Siedliska-Bredtheim.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 168.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 8/II — 24 r. w przedmiocie częściowej zmiany rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych o przepisach wykonawczych do dekretu z d. 3/I — 1919 r. o stowarzyszeniach.

Dz. U. R. P. Nr. 16/24 poz. 169.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 6/II — 24 r. w przedmiocie taksy aptekarskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 17/24 poz. 175.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z d. 15/II — 24 r. w przedmiocie uchylecia rozporządzenia z d. 3 września 1918 r. (Nr. 323 austr. D. U. P.) o państwowym zezwoleniu na tworzenie i podwyższanie kapitału zakładowego spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i na podwyższanie kapitału podstawowego spółek akcyjnych i spółek komandytowych na akcje.

Dz. U. R. P. Nr. 18/24 poz. 183.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 18/II — 24 r. o włączeniu folwarku Wójtówka gm. Kościelnica powiatu Tureckiego do gminy Niewiesz tegoż powiatu.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 206.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 23/II — 24 r. w porozumieniu z Ministrem W. R. i O. P. o przekazaniu Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządu stacji doświadczalnych: mechanicznej, ceramicznej i naftowej we Lwowie.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 207.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 22/II — 24 r. o zmianie granic gmin wiejskich Wola-Wężykowa i Zapilice w powiecie łaskim.

Dz. U. R. P. Nr. 19/24 poz. 208.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II — 24 r. o utworzeniu gminy miejskiej Aleksandrowa w pow. Łódzkim.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 215.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/II — 24 r. o zmianach kwot pieniężnych w ustawach o sądach przemysłowych i kupieckich, obowiązujących w województwach: poznańskim i pomorskim.

Dz. U. R. P. Nr. 20/24 poz. 216.

Ustawa z d. 13/II — 24 r. w przedmiocie stosowania na obszarze województwa śląskiego ustaw, dotyczących państwowej służby cywilnej.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 224.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 11/II — 24 r. w przedmiocie organizacji władz administracyjnych II instancji.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 225.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/II — 24 r. o służbie przygotowawczej i o egzaminie sanitarnym dla kandydatów na stanowiska administracyjnych urzędników lekarskich i farmaceutycznych I kategorii w państwowej służbie zdrowia.

Dz. U. R. P. Nr. 21/24 poz. 226.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/II — 24 r. o zmianie granic miasta Żyrardowa, powiatu Błońskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 236.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/II — 24 r. o rozszerzeniu granic miasta Chmielnika w pow. Stopnickim.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 237.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 24/I — 24 r. o włączeniu wsi Żimny Zdrój gminy Mazowsze powiatu Lipnowskiego do gminy Obrowo tegoż powiatu.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 239.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 13/II — 24 r. w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 7 czerwca 1920 r. w przedmiocie wykonania ustawy z d. 20/I — 20 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego oraz rozporządzenia Ministra b. Dzielnicy Pruskiej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z d. 5/II — 21 r. w przedmiocie wykonania pomienionej ustawy na obszarze b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 240.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 29/II — 24 r. w przedmiocie zaliczkowego pokrywania kosztów leczenia chorych w szpitalach publicznych.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 241.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 3/III — 1924 r. w sprawie statutu organizacyjnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Monitor Polski Nr. 61/24 poz. 172.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 23/II — 24 r. o zmianie rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego z d. 27 listopada 1923 r. w przedmiocie wydawania z aptek środków leczniczych oraz określania ich ceny.

Dz. U. R. P. Nr. 23/24 poz. 251.

R ó ż n e.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/I—24 r. w przedmiocie uzupełnienia rozporządzenia Rady Ministrów z d. 2/XI—22 r. o banderze i znakach rządowych statków morskich.

Dz. U. R. P. Nr. 9/24 poz. 87.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 roku o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska wyższej służby administracyjnej.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 113.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 roku o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska prawniczo-administracyjne w państwowej służbie skarbowej.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 114.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 roku o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska kategorii I państwowej służby technicznej w dziale administracji skarbowej.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 115.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21/I — 24 roku o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska kategorii I państwowej służby technicznej w dziale Min. Robót Publicznych.

Dz. U. R. P. Nr. 13/24 poz. 116.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 4/II — 24 roku o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska administracyjne II kategorii w służbie państwowej.

Dz. U. R. P. Nr. 15/24 poz. 144.

Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów w przedmiocie sprostowania błędów w rozporządzeniu Rady Ministrów z d. 21/I — 24 r. o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska wyższej służby administracyjnej.

Dz. U. R. P. Nr. 22/24 poz. 246.

Skorowidz rzeczowy druków Sejmu

za okres od 1 stycznia do połowy marca 1924 r.

K o l e j e Ż e l a z n e.

Wniosek posła Bartla z Klubu „Wyzwolenia” i „Jedności Ludowej” w sprawie budowy i naprawy taboru kolejowego w fabrykach prywatnych i państwowych, oraz w sprawie gospodarki cieplnej na polskich kolejach państwowych.

Druk Sejmu Nr. 1008 z d. 20/II—24 r.

Sprawozdanie Komisji Komunikacyjnej, dotyczące projektu ustawy o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych (Druk 871).

Druk Sejmu Nr. 1022 z d. 26/II—24 r.

O ś w i e c e n i e P u b l i c z n e i W y z n a n i a R e l i g i j n e.

Wniosek posła ks. Styczyńskiego i posłów ze Zw. Lud. Narod. w sprawie przekazania gmachu t. zw. Starego Cła w Nowych Skalmierzycach na własność parafii skalmierzyckiej.

Druk Sejmu Nr. 936 z d. 5/I—24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z dn. 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i Seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych (Dz. U. R. P. Nr. 90 poz. 828), wniesiony przez Min. W. R. i O. P.

Druk Sejmu Nr. 994 z d. 9/II — 24 r.

Wniosek posła A. Langer'a i tow. ze Z. P. S. L. „Wyzwolenia” i „Jedności Ludowej” w sprawie przedłożenia ustawy o ochronie praw autorskich i wprowadzenia opłat za wydawanie dzieł, co do których prawa autorskie już wygasły, na rzecz pobierania i rozwijania twórczości narodowej w Polsce.

Druk Sejmu Nr. 1011 z d. 19/II—24 r.

Wniosek posłów Polskiego Związku Ludowców w sprawie wygórowanych opłat szkolnych w szkołach średnich.

Druk Sejmu Nr. 1028 z d. 26/II—24 r.

Wniosek posłów Malika, Bednarczyka, Romana i innych z klubu P. S. L. w sprawie wprowadzenia przez Rząd przymusowych opłat w państwowych szkołach średnich.

Druk Sejmu Nr. 1029 z d. 26/II — 24 r.

Wniosek posłów: Hellera, Silberscheina, Lewinsona i tow. w sprawie jednorazowej subwencji państwowej dla funkcjonariuszów gmin żydowskich.

Druk Sejmu Nr. 1031 z d. 26/II — 24 r.

Wniosek Bronisława Greissa, Antoniego Matakiewicza, Ignacego Jasińskiego, ks. Czuja i tow., w sprawie zwolnienia od opłaty szkolnej w szkołach średnich w ogólności uczniów i uczenic niezamożnych rodziców, w szczególności zaś za drugie półrocze bieżącego roku.

Druk Sejmu Nr. 1049 z d. 6/III — 24 r.

O d b u d o w a k r a j u.

Sprawozdanie komisji odbudowy kraju, dotyczące projektu ustawy o pomocy państwowej na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych (Druk 806).

Druk Sejmu Nr. 999 z d. 14/II — 24 r.

P r z e m y s ł i h a n d e l.

Projekt ustawy o poparciu przemysłu ludowego, wniesiony przez Min. Przemysłu i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 944 z d. 12/I — 24 r.

Projekt ustawy o zbiornikach używanych pod ciśnieniem, wniesiony przez Min. Przemysłu i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 946 z d. 11/I — 24 r.

Projekt ustawy o Izbach przemysłowo-handlowych, wniesiony przez Min. Przemysłu i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 949 z d. 22/I — 24 r.

Wniosek posła Gdyka i kol. z klubu Chrześcijańskiej Demokracji w sprawie zaopatrzenia ludności w cukier.

Druk Sejmu Nr. 954 z d. 28/I — 24 r.

Wniosek posła Lublińskiego - Stuczyńskiego i kolegów, w przedmiocie uchylenia przepisów, ograniczających prawo kobiet do zajmowania się handlem.

Druk Sejmu Nr. 955 z d. 28/I — 24 r.

Wniosek posła Bartla i tow. z klubu P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie niedomagań i braków w organizacji radjotelegrafji w Polsce i chaosu, jaki panuje w tej dziedzinie w Centralnych Urzędach pocztowo-telegraficznych.

Druk Sejmu Nr. 959.

Wniosek posłów Pawłowskiego, Janeczka, Krempey i innych z klubu Polskiego Zw. Ludowców w sprawie zakazu wywozu drzewa zagranicę.

Druk Sejmu Nr. 971 z d. 5/II — 24 r.

Wniosek posła T. Prószyńskiego i kolegów w sprawie zamiaru podwyższenia cła na papier drukowy.

Druk Sejmu Nr. 988 z d. 8/II — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie rozciągnięcia na woj. śląskie mocy obow. ustawy z d. 17/XII — 20 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4 poz. 16) oraz ustawy z d. 4 lipca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 74 poz. 581), wniesiony przez Min. Przemysłu i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 995 z d. 6/II — 24 r.

Wniosek posła Manterysa i kolegów ze Zw. Ludowo-Narodowego w sprawie zwalczania lichwy uprawianej przez handlujących drzewem opałowym.

Druk Sejmu Nr. 1005 z d. 15/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubów Zw. Lud. Narod., P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedności Ludowej“, P. S. L. „Piasta“, Chrześcijańskiej Demokracji, N. P. R., P. P. S i Chrześc. Narod. w sprawie przyspieszenia budowy portu w Gdyni.

Druk Sejmu Nr. 1012 z d. 21/II — 24 r.

Projekt ustawy o powierzaniu morskich statków handlowych, wniesiony przez Min. Przemysłu i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 1042 z d. 23/II — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie morskich opłat portowych, wniesiony przez Min. Przemysłu i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 1043 z d. 25/II — 24 r.

Projekt ustawy o upoważnieniu Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych, Robót Publicznych, Spraw Wewnętrznych i Kolei Żelaznych do wydania jednolitych na cały obszar Państwa przepisów, odnoszących się do zakładania, urządzania oraz ruchu fabryk prochu i materiałów wybuchowych, wniesiony przez Min. Przem. i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 1044 z d. 25/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubu Związku Ludowo-Narodowego w sprawie eksportu jaj.

Druk Sejmu Nr. 1047 z d. 29/II — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie wolnego obrotu handlowego między b. dzielnicą pruską a innemi dzielnicami Rzeczypospolitej Pol., wniesiony przez Min. Przemysłu i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 1055 z d. 1/III — 24 r.

Sprawozdanie Komisji Komunikacyjnej dotyczące projektu ustawy o pocście, telegrafii i telefonii (Druk Nr. 593).

Druk Sejmu Nr. 1060 z d. 12/III — 24 r.

Praca i Opieka Społeczna.

Wniosek posła Sochy z Klubu P. Z. L. w sprawie oszczędności emigrantów w Ameryce, składanych na skutek propagandy Generalnego Konsulatu w New-Yorku.

Druk Sejmu Nr. 940 z d. 4/I — 24 r.

Wniosek posłów S. Łańcuckiego, S. Królikowskiego i innych w sprawie komitetów fabrycznych, kopalnianych, folwarcznych i innych.

Druk Sejmu Nr. 957 z d. 28/I — 24 r.

Wniosek posłów Adamka, Stańczyka i tow. ze Z. P. P. S. w sprawie przestrzegania przepisów o Radach Zakładowych na Górnym Śląsku.

Druk Sejmu Nr. 964 z d. 31/I — 24 r.

Wniosek posłów S. Królikowskiego i S. Łańcuckiego w sprawie waloryzacji płac robotniczych i pracowniczych.

Druk Sejmu Nr. 966 z d. 31/I — 24 r.

Wniosek posłów Jana Stańczyka, Jana Cupiała i tow. ze Z. P. P. S. w sprawie tymczasowego zabezpieczenia przez Rząd środków utrzymania bezrobotnym.

Druk Sejmu Nr. 972 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posłów A. Piotrowskiego, S. Marciniaka, S. Paczkowskiego oraz kolegów z Klubu Chr. Demokracji w przedmiocie poszkodowanych pracowników branży tytoniowej w b. dzielnicy pruskiej, na skutek ustawy o monopolu tytoniowym z dnia 1 czerwca 1922 r.

Druk Sejmu Nr. 1001 z d. 15/II — 24 r.

Sprawozdanie Komisji Ochrony Pracy o projekcie ustawy w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Druk Nr. 391).

Druk Sejmu Nr. 1006 z d. 20/II — 24 r.

Sprawozdanie Komisji Ochrony Pracy w przedmiocie projektu ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, przedłożonej przez Rząd (Druk Nr. 404 i 641).

Druk Sejmu Nr. 1024 z d. 27/II — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie uzupełnienia dekretu Naczelnej Rady Ludowej z d. 6 lipca 1919 r. o organizacji biur pośrednictwa pracy.

Druk Sejmu Nr. 1026 z d. 26/II — 24 r.

Wniosek posła Z. Marka i tow. ze Z. P. P. S. w sprawie ograniczenia ruchu w państwowych żupach solnych w Polsce i wywołania przez to bezrobocia.

Druk Sejmu Nr. 1034 z d. 26/II — 24 r.

Wniosek posła Lisieckiego i kol. z Klubu N. P. R. w sprawie redukcji robotników w żupach solnych w Inowrocławiu.

Druk Sejmu Nr. 1051 z d. 6/III — 24 r.

Wniosek posłów Jana Stańczyka, Józefa Adamka i tow. ze Z. P. P. S. w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z d. 18/XII — 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 2/20 poz. 7) „O czasie pracy w przemyśle i handlu“, oraz ustawy z dn. 16/V — 1922 roku (Dz. U. R. P. Nr. 40/22 poz. 334) „O urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu“ na teren Górnego Śląska.

Druk Sejmu Nr. 1053 z d. 6/III — 24 r.

Rolnictwo i Dobra Państwowe.

Wniosek posła M. Malinowskiego i kolegów z klubu P. S. L. „Wyzwolenie i Jedność Ludowa“ w sprawie należytego przejęcia przez Państwo około 150 spółek przemysłowych b. zaboru pruskiego, nasadzonych tu dla celów germanizacyjnych antypolskich.

Druk Sejmu Nr. 937 d. 3/I — 24 r.

Wniosek posła M. Malinowskiego i kolegów z klubu P. S. L. „Wyzwolenie i Jedność Ludowa“ w sprawie konieczności przzerwania coraz bardziej rozwijającego się samowolnego i bezprawnego przez bardzo wielu właścicieli, obciążonych służebnościami majątków ziemskich ograniczenia praw serwitutowych włościan.

Druk Sejmu Nr. 938.

Wniosek posła M. Malinowskiego i kolegów z klubu P. S. L. „Wyzwolenia i Jedności Ludowej“ w sprawie uregulowania w b. zaborze pruskim, w myśl należnych korzyści Państwa i Narodu Polskiego majątków ziemskich i przemysłowych-prywatnych albo spółkowych, które były rząd pruski oddał prywatnym osobom pochodzenia niemieckiego lub spółkom z osób takich złożonym, albo przez nie kontrolowanym na zasadach ulgowych: rentowych lub „zabezpieczonych“ przez specjalne instytucje finansowe: „Mittellandkasse“, „Bauerbank“ i inne podobne państwowe lub prywatne byłego zaboru pruskiego.

Druk Sejmu Nr. 939.

Wniosek posła Sochy i kolegów z Klubu P. Z. L. w sprawie uwłaszczenia długoletnich dzierżawców i użytkowników.

Druk Sejmu Nr. 941 z d. 4/I — 24 r.

Projekt ustawy o wyścigach konnych, wniesiony przez Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państw.

Druk Sejmu Nr. 961 z d. 30/I — 24 r.

Wniosek posła Wrony i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie i Jedność Ludowa“ w sprawie dewastacji lasów Olchowiec-Borówek w pow. Krasnostawskim.

Druk Sejmu Nr. 980 z d. 8/II — 24 r.

Sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy w przedmiocie uwłaszczenia b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców w woj. nowogrodzkim, poleskim, wołyńskim, okręgu administracyjnym wileńskim, oraz w powiatach: grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim, białostockim i sokólskim woj. Białostockiego (Druk. 655).

Druk Sejmu Nr. 990 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posła Malika i kolegów z Klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie uregulowania prawa własności gruntów zajętych pod forty i wypłacenia odszkodowania właścicielom zajętych pod nie gruntów.

Druk Sejmu Nr. 998/24 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posłów Hołowacza i Szapiela i tow. z Klubu P. S. L. „Wyzwolenie i Jedność Ludowa“, w sprawie czasowego wstrzymania wykonania przymusowej likwidacji serwitutów na ziemiach wschodnich.

Druk Sejmu Nr. 1004 z d. 15/II — 24 r.

Wniosek posła M. Malinowskiego i kolegów z Klubu P. S. L. „Wyzwolenia i Jedności Ludowej“ w sprawie spiesznego wprowadzenia w życie ustawy z d. 31/VII — 23 r. o scalaniu gruntów; przeznaczenia na cel ten odpowiednich środków oraz prowadzenia komasacji z urzędu we wsiach niezamożnych i zniszczonych przez wojnę, zwalniając rzeczzone wsie częściowo lub całkowicie od opłat.

Druk Sejmu Nr. 1009 z d. 19/II — 24 r.

Wniosek posła M. Malinowskiego i kolegów z Klubu P. S. L. „Wyzwolenia“ i „Jedności Ludowej“ w sprawie śpiesznego i planowego likwidowania z mocy art. 92, 297 i 304 Traktatu Wersalskiego tak zwanych majątków „likwidacyjnych“ należących do 1920 r. do obywateli niemieckich lub przez nich kontrolowanych.

Druk Sejmu Nr. 1015 z d. 21/II — 24 r.

Wniosek posła W. Ostrowskiego i kolegów z Klubu P. S. L. w sprawie niewłaściwego postępowania Banku Ziemian we Lwowie, jako instytucji parcelacyjnej, z okazji przeprowadzenia parcelacji w gminie Baryk, w pow. Buczackim.

Druk Sejmu Nr. 1017 z d. 21/II — 24 r.

Wniosek posła Tadeusza Seiba i tow. z Klubu P. S. L. „Wyzwolenia“ i „Jedności Ludowej“ w sprawie przedłużenia mocy obowiązującej ustawy o ochronie drobnych dzierżawców rolnych z d. 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56 poz. 346).

Druk Sejmu Nr. 1018 z d. 21/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubu P. S. L. w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych, a w szczególności zmiany niektórych przepisów ustawy z d. 2/VII — 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 56 poz. 346, oraz ustawy z d. 18/III — 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 165.

Druk Sejmu Nr. 1020 z d. 22/II — 24 r.

Wniosek posłów Bednarczyka, Malika i kol. z Klubu P. S. L. w sprawie zniesienia ograniczenia wywozu zagranicę produktów rolnych, jako też w sprawie nałożenia cła na produkty rolne sprowadzane z zagranicy, jak to się nakłada na produkty przemysłowe, t. j. ubranie, obuwie, narzędzia i inne.

Druk Sejmu Nr. 1027 z d. 26/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubu Związku Ludowo-Narodowego w sprawie wywozu produkcji rolniczej zagranicę.

Druk Sejmu Nr. 1037 z d. 29/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubu Chrześcijańsko-Narodowego w sprawie zbyt niskich cen na produkty rolnicze, nie będące w żadnym stosunku do kosztów produkcji.

Druk Sejmu Nr. 1039 z d. 29/II — 24 r.

Wniosek posła M. Janeczka i kolegów z klubu P. Z. L. w sprawie uchylecia rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 15/I — 24 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz z Ministrem Skarbu w przedmiocie norm szacunkowych zwierząt domowych dla wymiaru podatku procentowego.

Druk Sejmu Nr. 1048 z d. 29/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubu Związku Ludowo-Narodowego w sprawie jaknajśpieszniejszego wydania rozporządzeń wykonawczych do ustawy z d. 31 lipca 1923 r. o scalaniu gruntów.

Druk Sejmu Nr. 1058 z d. 8/III — 24 r.

Roboty Publiczne.

Projekt ustawy w przedmiocie sprzedaży nieruchomości państwowych w Dębicy, Jarosławiu, Krosnie, wniesiony przez Min. Robót Publicznych.

Druk Sejmu Nr. 993 z d. 9/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubu Polskiego Związku Ludowców w sprawie zabrania ziemi nadrzecznej prywatnym właścicielom z powodu domniemanej regulacji rzek, do dziś nie przeprowadzonej.

Druk Sejmu Nr. 1032 z d. 21/II — 24 r.

Wniosek posła Berka i kolegów z Klubu P. Z. L. w sprawie zamknięcia drogi kilku wioskom pow. Pilzno z powodu otwarcia nowej drogi powiatowej Pilzno-Jodłowa.

Druk Sejmu Nr. 1033 z d. 22/II — 24 r.

R e f o r m a R o l n a.

Wniosek posłów Klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa.

Druk Sejmu Nr. 1021 z d. 22/II — 24 r.

S p r a w y W e w n ę t r z n e.

Projekt ustawy o budżecie Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie, wniesiony przez M. S. Wewn.

Druk Sejmu Nr. 945 z d. 17/I — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustawy o państwowej służbie cywilnej, wniesiony przez Prez. Rady Ministrów.

Druk Sejmu Nr. 950 z d. 25/I — 24 r.

Wniosek posła K. Czapńskiego i tow. ze Z. P. P. S. w sprawie konkordatu oraz udziału księży w zbrodniczych knowaniach antypaństwowych organizacji, specjalnie zaś tak zw. P. P. P.

Druk Sejmu Nr. 951 z d. 28/I — 24 r.

Wniosek posłów Zw. P. P. S. w sprawie zwalczania tajnych organizacji spiskowych i terrorystycznych oraz w sprawie pociągnięcia do odpowiedzialności osób urzędowych, wchodzących w porozumienie z tajną organizacją, działającą pod nazwą P. P. P.

Druk Sejmu Nr. 952 z d. 28/I — 24 r.

Wniosek posła Putka i tow. z klubu P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie zmiany granic powiatu politycznego Maków (Małopolska).

Druk Sejmu Nr. 960.

Wniosek posła Putka i tow. z klubu Z. P. S. L. w sprawie rabunkowej gospodarki gminnej w Czarnym Dunajcu i tolerowania jej przez władze państwowe i wyższe instancje samorządowe.

Druk Sejmu Nr. 965 z d. 31/I — 24 r.

Wniosek posła Dąbskiego i innych w przedmiocie projektu ustawy o unormowaniu stosunków prawnych zawodu dziennikarskiego.

Druk Sejmu Nr. 967 z d. 31/I — 24 r.

Projekt ustawy o gminie miejskiej, wniesiony przez Ministerstwo spraw Wewnętrznych.

Druk Sejmu Nr. 973 z d. 6/II — 24 r.

Projekt ustawy o ordynacji wyborczej dla gmin miejskich, wniesiony przez M. S. W.
Druk Sejmu Nr. 974 z d. 6/II — 24 r.

Projekt ustawy o wyborach do sejmików powiatowych, wniesiony przez Min.
Spr. Wewn.

Druk Sejmu Nr. 975 z d. 6/II — 24 r.

Projekt ustawy o powiatowych związkach komunalnych, wniesiony przez Min.
Spr. Wewn.

Druk Sejmu Nr. 976 z d. 6/II — 24 r.

Projekt ustawy o gminie wiejskiej, wniesiony przez Min. Spr. Wewn.

Druk Sejmu Nr. 977 z d. 6/II — 24 r.

Projekt ordynacji wyborczej dla gmin wiejskich, wniesiony przez Min. Spr. Wewn.

Druk Sejmu Nr. 978 z d. 6/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubów Zw. Lud. Narod., Chrześcijańskiej Demokracji i Klubu
Chrześc.-Narod. w sprawie tajnych organizacji.

Druk Sejmu Nr. 981 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posła Z. Sokolnickiej i kolegów ze Zw. Lud. Narod. w sprawie usunięcia
guzdziemców kłusliwych oraz szkodliwych dla Państwa Polskiego i jego obywateli.

Druk Sejmu Nr. 984 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posła J. Skrzypy i towarzyszy w sprawie uniemożliwienia działalności
Ukraińskiej Socjal-Demokratycznej Partji i zawieszenia socjalistycznej prasy ukraiń-
skiej „Wperedu“, „Ziemli i Woli“, „Selanskiej Doli“, miesięcznika „Nowej kultury“
oraz masowych aresztowań, rewizji wśród członków U. S. D. P. i wśród kulturalno-
oświatowych i ekonomicznych instytucji i stowarzyszeń ukraińskich i osób prywatnych
w Galicji Wschodniej, na Chełmszczyźnie, Podlasiu, Wołyniu i Polesiu.

Druk Sejmu Nr. 986 z d. 8/II — 24 r.

Projekt ustawy o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich żydów, będących stałymi
mieszkańcami gmin na obszarze b. Królestwa Kongresowego, wniesiony przez Min.
Spraw Wewnętrznych.

Druk Sejmu Nr. 1007 z d. 18/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubu Ukraińskiego w sprawie tragicznej i tajemniczej śmierci
w policyjnych aresztach we Lwowie przy ulicy Jachowicza Olgi z Lewickich Besarabowej.

Druk Sejmu Nr. 1013 z d. 21/II — 24 r.

Wniosek posła Inslera i tow. z koła Żydowskiego w sprawie stosunków w wię-
zieniach lwowskich.

Druk Sejmu Nr. 1030 z d. 26/II — 24 r.

Wniosek posła Hołowacza i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“, i „Jedność
Ludowa“ w sprawie zabójstwa 74-letniego starca Antoniego Horbaczewskiego i śmier-
telnego pobicia jego żony ze wsi Dojnowa gminy Siedliskiej pow. Wołyńskiego przez
policjantów P. P. w Gieranionach.

Druk Sejmu Nr. 1057 z d. 7/III — 24 r.

S k a r b o w o ś ć.

Projekt ustawy w przedmiocie uregulowania stosunków celnych, wniesiony przez Min. Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 947 z d. 21/I — 24 r.

Wniosek posła Z. Kadłubowskiego i kolegów ze Zw. Lud. Narod. w przedmiocie braku funduszków w gminach wiejskich i w związkach samorządowych.

Druk Sejmu Nr. 958 z d. 29/I — 24 r.

Projekt ustawy o rozciągnięciu na górnośląską część woj. Śląskiego mocy obowiązującej ustawy z d. 29 października 1920 roku o spółdzielniach oraz ustaw późniejszych, dotyczących ruchu spółdzielczego, wniesiony przez Min. Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 969 z d. 4/II — 24 r.

Projekt ustawy o opodatkowaniu piwa, wniesiony przez Min. Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 970 z d. 26/I — 24 r.

Wniosek posła W. Kiernika i Klubu P. S. L. w sprawie bezzwłocznego wydania i ogłoszenia przez Rząd rozporządzenia wykonawczego do ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu fin. kom.

Druk Sejmu Nr. 982 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posła B. Greissa i tow. z Klubu Katolicko-Ludowego w sprawie ujednolinitajnienia wartości franka złotego we wszystkich działach administracji skarbowej.

Druk Sejmu Nr. 983 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posła W. Kiernika i kol. z Klubu P. S. L. w sprawie sanacji finansów samorządowych przez nowelizację ustawy z dnia 15 czerwca 1923 roku o wyrównaniu podatków gruntowych oraz ustawy z d. 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Druk Sejmu Nr. 987 z d. 8/II — 24 r.

Projekt ustawy o sposobie zapłacenia podatku majątkowego w myśl ustawy z d. 11 sierpnia 1923 r. o podatku majątkowym przez płatników posiadających majątki (nieruchomości) ziemskie, związane ograniczeniami własności, w drodze sprzedaży tych majątków, wniesiony przez Min. Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 991 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posłów Bogusławskiego, Łaszkiewicza i tow. w sprawie zmiany ustawy z d. 15 czerwca 1923 r. w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych, tudzież niektórych podatków budynkowych, oraz ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Druk Sejmu Nr. 997 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posła Putka z Klubu P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa” w sprawie naruszenia ustawy o podatku majątkowym przez zwolnienie majątków kościelnych i duchowieństwa od płacenia tegoż podatku.

Druk Sejmu Nr. 1002 z d. 15/II — 24 r.

Wniosek posłów Klubu P. S. L. „Wyzwolenia” i „Jedności Ludowej” w sprawie skreślenia części art. 58 i całych artykułów 59 i 60 ustawy o podatku majątkowym z d. 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 746).

Druk Sejmu Nr. 1010 z d. 19/II — 24 r.

Projekt ustawy, zmieniającej niektóre przepisy ustawy z d. 2/III—23 r. w przedmiocie udzielenia Ministrowi Skarbu upoważnienia do regulowania w drodze rozporządzeń obrotu pieniężnego z krajami zagranicznymi oraz obrotu obcymi walutami (Dz. U. R. P. Nr. 25/23 poz. 154) w brzmieniu nadanem ustawą z d. 23 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 459).

Druk Sejmu Nr. 1025 z d. 23/II — 24 r.

Wniosek posła Wiślickiego i tow. z Koła Żydowskiego w sprawie umów w walucie obcej.

Druk Sejmu Nr. 1036 z d. 27/II — 24 r.

Wniosek posła W. Baranowskiego i kolegów z Klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa” w sprawie spiesznego wstrzymania poboru zaliczek na podatek majątkowy z tych gospodarstw drobnych, które z tytułu własności mają jednego gospodarza, istotnie zaś oddawna podzielone są przez rodzinę na karłowate, nie mające wartości 3,000 fr., gospodarstwa.

Druk Sejmu Nr. 1038 z d. 27/II — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie zmiany ustępu 2 art. 119 ustawy w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego (Dz. U. R. P. Nr. 58 poz. 412) i ustępu 2 art. 8-go ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 747).

Druk Sejmu Nr. 1056 z d. 29/II — 24 r.

Skarbowość Związków Samorządowych.

Wniosek posła Z. Kadłubowskiego i kolegów ze Zw. Lud. Narod. w przedmiocie braku funduszy w gminach wiejskich i w związkach samorządowych.

Druk Sejmu Nr. 958 z d. 29/I — 24 r.

Wniosek posła W. Kiernika i kol. z klubu P. S. L. w sprawie bezzwłocznego wydania i ogłoszenia przez Rząd rozporządzenia wykonawczego do ustawy z d. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Druk Sejmu Nr. 982 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posła W. Kiernika i kol. z klubu P. S. L. w sprawie sanacji finansów samorządowych przez nowelizację ustawy z d. 15 czerwca 1923 r. o wyrównaniu podatków gruntowych oraz ustawy z d. 11 sierpnia 23 r. o tymczasowym uregulowaniu fin. komunalnych.

Druk Sejmu Nr. 987 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posłów Bogusławskiego, Łaskiewiczza i tow. w sprawie zmiany ustawy z d. 15 czerwca 1923 r. w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych, tudzież niektórych podatków budynkowych, oraz ustawy z d. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Druk Sejmu Nr. 997 z d. 8/II — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie zmiany ustępu 2 art. 119 ustawy w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego (Dz. U. R. P. Nr. 58 poz. 412) i ustępu 2 art. 8 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 747).

Druk Sejmu Nr. 1056 z d. 29/II — 24 r.

Sprawiedliwość.

Projekt ustawy w przedmiocie zwinienia kas sierocych oraz przechowywania depozytów sądowych w okręgach sądów apelacyjnych: krakowskiego i lwowskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego, wniesiony przez Min. Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 942 z d. 5/I — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy depozytowej z d. 21/IV — 1913 r. (Zb. U. pr. str. 225) oraz ustawy z d. 23 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 57 poz. 358); wniesiony przez M. Sprawiedl.

Druk Sejmu Nr. 943 z d. 11/I — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustaw o Najwyższym Trybunale Administracyjnym na obszar wojew. Śląskiego.

Druk Sejmu Nr. 962 z d. 26/I — 24 r.

Sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie rządowym ustawy w przedmiocie skrócenia czasu aplikacji, wymaganej do uzyskania uzdolnienia do urzędu sędziowskiego w województwach zachodnich (Druk 852).

Druk Sejmu Nr. 1023 z d. 26/II — 24 r.

Wniosek posłów Lypacewicza, Putka, Saranieckiego, Śmiarowskiego, Popiela, Marka i t. d. w sprawie stosowania przepisów art. 92 Kod. Cyw. Król. Pol. i następnych ustawy z d. 2 czerwca 1836 r. (Dz. P. t. 18).

Druk Sejmu Nr. 1040 z d. 29/II — 24 r.

Wniosek Klubu Sejmowego Związku Ludowo-Narodowego w sprawie zniesienia obowiązującej dotychczas na ziemiach Województwa Poznańskiego i Pomorskiego ustawy pruskiej z d. 11/III — 1850 r.

Druk Sejmu Nr. 1054 z d. 6/III — 24 r.

Sprawy zagraniczne.

Wniosek posłów Klubu Sejmowego Zw. Lud. Narod. w sprawie wydalenia robotników polskich przez rząd niemiecki.

Druk Sejmu Nr. 933 z d. 4/I — 24 r.

Wniosek posła Brzezińskiego i kol. z Klubu N. P. R. w sprawie gwałtownego wydalenia robotników polskich z Niemiec.

Druk Sejmu Nr. 934 z d. 4/I — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie ratyfikacji umowy polsko-jugosłowiańskiej, dotyczącej stosunków prawnych obywateli obu stron z protokołem końcowym, podpisanym w Belgradzie d. 4/V — 23 r., wniesiony przez M. S. Z.

Druk Sejmu Nr. 935 d. 4/I — 24 r.

Wniosek posłów S. Królikowskiego, S. Łańcuckiego i innych w sprawie traktatu handlowego ze związkiem Socjal. Rep. Radzieckich.

Druk Sejmu Nr. 956 z d. 29/I — 24 r.

Wniosek posła Z. Sokolnickiej i kolegów ze Zw. Lud. Narod. w sprawie zabiegów niemieckich, wstrzymujących zastosowanie retorsji przez Rząd Polski do Niemców, nie posiadających obywatelstwa polskiego.

Druk Sejmu Nr. 985 z d. 8/II — 24 r.

Projekt ustawy z uzasadnieniem odnośnego wniosku w przedmiocie ratyfikacji Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego pomiędzy Polską a Finlandją, podpisanego w Warszawie d. 10 listopada 1923 r., oraz tekst tego traktatu i dołączonych doń aneksów A. i B. protokołu zamknięcia z d. 10 listopada 1923 r. listy A. i B. (do protokołu tego), noty Ministra Spr. Zagr. z d. 11/XII—23 r. do Chargé d'Affaires Finlandzkiego w Warszawie w sprawie rozciągnięcia postanowień Traktatu powyższego na terytorjum w. m. Gdańska, wniesiony przez M. S. Z.

Druk Sejmu Nr. 1000 z d. 12/II — 24 r.

Projekt ustawy z uzasadnieniem odnośnego wniosku w przedmiocie ratyfikacji Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego pomiędzy Rzplita Polską a Wielką Brytanią, podpisanego w Warszawie d. 26 listopada 1923 r., oraz tekst tego Traktatu, dołączonych doń dwóch aneksów Nr. 1 i Nr. 2 i not Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 26 listopada 1923 r. do posła angielskiego w Warszawie: 1) w sprawie ułatwień tranzytowych, 2) w sprawie udziału w. m. Gdańska, oraz tegoż Posła do Ministra Spraw Zagranicznych z d. 26 listopada 1923 r., 3) w sprawie „antiedumping clause“, 4) w sprawie dokumentów nawigacyjnych.

Druk Sejmu Nr. 1045 z d. 28/II — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie ratyfikacji protokołu, podpisanego w Genewie dnia 14 czerwca 1923 r., dotyczącego poprawki art. 393 Traktatu Pokoju, podpisanego w Wersalu d. 28 czerwca 1919 r., oraz odpowiednich artykułów innych Traktatów Pokoju

Druk Sejmu Nr. 1046 z d. 28/II — 24 r.

Wniosek posłów z Klubu Zw. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie Kłajpedy.

Druk Sejmu Nr. 1052 z d. 6/III — 24 r.

S p r a w y W o j s k o w e.

Sprawozdanie Komisji Wojskowej, dotyczące projektu ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów marynarki wojennej (Druk 425).

Druk Sejmu Nr. 979 z d. 12/II — 24 r.

Projekt ustawy o zakwaterowaniu wojska, wniesiony przez Min. Spraw Wojskowych.

Druk Sejmu Nr. 992 z d. 9/II — 24 r.

Wniosek posła Pasickiego i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie wypłacania należności za rzeczy rekwirowane przez Armję Polską w czasie prowadzenia wojny w 1919 i 1920 r.

Druk Sejmu Nr. 1014 z d. 22/III — 24 r.

Wniosek posła Wędziagolskiego i kolegów z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“, w sprawie zniesienia w wojsku w czasie pokoju instytucji „ordynansów“.

Druk Sejmu Nr. 1019 z d. 22/II — 24 r.

Władza Naczelną i Rząd.

Wniosek posłów ze Zw. Ludowo-Narodowego w sprawie rewizji statutu organicznego woj. Śląskiego i wprowadzenia w życie na całym Polskim Śląsku w ramach organicznego statutu woj. Śląskiego wszelkich obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej ustaw i przepisów oraz ustalenia kompetencji naczelnych władz państwowych.

Druk Sejmu Nr. 1050 z d. 6/III — 24 r.

Walka z drożyzną.

Wniosek posła Gdyka i kol. z klubu Chrześcijańskiej Demokracji w sprawie zaopatrzenia ludności w cukier.

Druk Sejmu Nr. 954 z d. 28/I — 24 r.

Wniosek posła Kapelińskiego i tow. z Klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“, w sprawie drożyzny artykułów pierwszej potrzeby.

Druk Sejmu Nr. 1035 z d. 27/II — 24 r.

Różne.

Wniosek posła W. Ostrowskiego i kolegów z klubu P. S. L. w sprawie zabicia 9 robotników kolejowych przez pociąg na szlaku Rudniki—Częstochowa w d. 3/II r. b.

Druk Sejmu Nr. 989 z d. 3/II — 24 r.

Wniosek posła Malika i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie uregulowania prawa własności gruntów zajętych pod forty i wypłacenia odszkodowania właścicielom zajętych pod nie gruntów.

Druk Sejmu Nr. 998 z d. 8/II — 24 r.

Wniosek posłów Wiewiórskiego, Berka i kolegów P. Związku Ludowców w sprawie pozwolenia uprawy tytoniu do własnego użytku dla włościan na rok 1924.

Druk Sejmu Nr. 1003 z d. 15/II — 24 r.

Wniosek posła Brunona Gruszki i kolegów z Klubu P. S. L. w sprawie wydania zarządzeń zapobiegnięcia grożącej klęsce powodzi i jej ewentualnym skutkom.

Druk Sejmu Nr. 1016 z d. 21/II — 24 r.

Wniosek posłów R. Jaworowskiego, N. Barlickiego, Z. Praussowej i tow. w sprawie zamknięcia Opery Warszawskiej z powodu braku funduszy.

Druk Sejmu Nr. 1059 z d. 7/III — 24 r.

czw. 3099/1/1-3.

W. 815/56/246.

Biblioteka Komunalna WENDEGO

POD REDAKCJĄ

Wł. Wakara, redaktora „Samorządu”, Inż. *M. Wł. Nestorowicza*, Dyr. Dep. w Min. Rob. Publ., *H. Grotowskiego*, Dyr. Biura Związku Miast, *Władysława Korsaka*, Nacz. Wydz. Samorząd. Województwa Warszaw., *T. Hołboki*, Radnego m. st. Warszawy.

Biblioteka Komunalna ma na celu zadość uczynić tak bardzo odczuwającemu się brakowi literatury źródłowej, podręcznikowej i informacyjnej z zakresu gospodarki społecznej i samorządowej.

Ukazały się w druku następujące prace:

1. Inż. M. Wł. Nestorowicz: Sprawa drogowa w Polsce.
 2. Inż. M. Wł. Nestorowicz: Zbiór ustaw i rozporządzeń drogowych.
 3. W. Szymkiewicz: Zbiór ustaw i rozporządzeń budowlanych.
 4. B. Markowski, Dr. I. Horszowski, Dr. B. Koniński, M. Latoszyński, Dr. J. Strzeszewski (praca zbiorowa): O skarbowości związków komunalnych.
 5. Inż. L. Tolłoczko: Zasady urządzenia poczt, telegrafów i telefonów i zastosowanie ich w Polsce.
 6. Dr. A. Pragier: Zarys skarbowości komunalnej.
 7. Dr. M. Jaroszyński: Samorząd terytorjalny w Polsce.
 8. Inż. R. Hummel: Rola samorządów w rozwoju komunikacji lokalnych.
 - 9) Dr. M. Rożański: Rola samorządu w sprawach rolniczych.
- Dalsze tomy obejmują następujące tematy:
- Inż. P. Jętkiewicz: Przedsiębiorstwa komunalne.
- Inż. M. Prokopowicz: Sprawa melioracji w Polsce.
- Arch. K. I. Jakimowicz: Sprawa mieszkaniowo-budowlana w Polsce.

L. Ostaszewski: Rola samorządu w dziedzinie ubezpieczeń inwentarza i budynków.

Towarzystwo Apropowizacji M

SPÓŁKA AKCYJNA W WARSZAWIE.

Zrzeszenie miast, mające na celu zaopatrywanie miast
udziałowców, zrzeszeń, kooperatyw, związków i t. p.
w artykuły pierwszej potrzeby.

CENTRALA

w Warszawie, przy ul. Hipotecznej Nr. 5,
adres telegr.: „Tampol“.

ODDZIAŁY:

w Gdańsku, przy ul. Pfefferstadt Nr. 1, tel. 38-85,
adres telegr.: „Tam“.

w Poznaniu, przy ul. Szymańskiego Nr. 10, telef. 26-68,
adres telegr.: „Tam“.

we Lwowie, przy ul. Sykstuskiej Nr. 52,
adres telegr.: „Tampol“.

w Sosnowcu, przy ul. Dęblińskiej Nr. 11, telef. 153,
adres telegr.: „Tampol“.

AGENTURY:

w Radomsku i Zdobunowie.